

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ**

**ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
«ΟΙ ΑΛΛΑΓΕΣ ΤΟΥ ΚΒΣ ΚΑΙ ΚΦΕ ΠΟΥ ΕΠΙΦΕΡΕΙ ΤΟ
ΝΕΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ»**

**Σπουδάστριες
Μαυροειδή Δήμητρα
Α.Μ. 7817**

**Φαλκωνάκη Λαμπρινή
Α.Μ. 6911**

Εισηγήτρια – Καθηγήτρια

Κα Ουρανού Ερμιόνη

Ηράκλειο, 2012

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι	8
ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	8
Ενότητα 1.1 Γενικά περί Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος	8
1.1.1 Ιστορική εξέλιξη φορολογίας εισοδήματος	8
1.1.2 Έννοια φορολογικού συστήματος.....	9
1.1.3 Σκοπός της φορολογίας.....	9
1.1.4 Γενικές αρχές της φορολογίας	10
1. Ο κανόνας της καθολικότητας του φόρου	11
2. Ο κανόνας της παραγωγικότητας του φόρου	11
3. Ο κανόνας της απλότητας του φόρου.....	11
4. Ο κανόνας της βεβαιότητας και της σταθερότητας.....	12
5. Ο κανόνας της καταλληλότητας του φόρου	12
6. Ο κανόνας του ελάχιστου ορίου συντήρησης	12
7. Ο κανόνας του διαφορισμού των εισοδημάτων.....	12
8. Ο κανόνας αποφυγής της διπλής φορολογίας	13
1.1.5 Αρχές φορολογικής δικαιοσύνης	13
Αρχή της οριζόντιας φορολογικής ισότητας	14
Αρχή της κάθετης φορολογικής ισότητας.....	14
Θεωρία του ανταλλάγματος	14
Θεωρία της φοροδοτικής ικανότητας.....	16
1.1.6 Υποχρέωση επιβολής της φορολογίας.....	17
Ενότητα 1.2 Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα και ο ν.4024/2011	19
1.2.1 Οικονομική κρίση στην Ελλάδα	19
1.2.2 Η αναγκαιότητα του μνημονίου.....	20
1.2.3 Νομιμότητα του νόμου 4024/2011.....	22
1.2.4 Η φιλοσοφία ενός δίκαιου φορολογικού συστήματος.....	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ	28
ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ Ν.2238/94 ΜΕ ΤΟΝ Ν.4024/11.....	28
Ενότητα 2.1 Ισχύουσες διατάξεις του Κ.Φ.Ε. με βάση τον ν.2238/94	28
2.1.1 Άρθρο 1 «Αντικείμενο του φόρου».....	28

2.1.2 Άρθρο 2 «Υποκείμενο του φόρου»	28
2.1.3 Άρθρο 3 «Χρόνος επιβολής του φόρου	29
2.1.4 Άρθρο 4 «Εισόδημα και εξεύρεσή του»	29
2.1.5 Άρθρο 5 «Φορολογία των εισοδημάτων των συζύγων και των ανήλικων τέκνων	30
2.1.6 Άρθρο 6 «Απαλλαγές από το φόρο»	31
2.1.7 Άρθρο 7 «Πρόσωπα που βαρύνουν τους φορολογούμενους»	36
Ενότητα 2.2 Τροποποίηση διατάξεων άρθρων 8 και 9 του ν.2238/94 με την επιβολή του ν.4024/11.....	38
2.2.1 Κλίμακα φόρου εισοδήματος.....	38
N.2238/1994.....	38
N.4024/2011.....	42
Παράδειγμα 2.2.1Α	46
Παράδειγμα 2.2.1B.....	47
Παράδειγμα 2.2.1Γ	48
2.2.2 Μείωση φόρου λόγω εξόδων ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης	49
N.2238/1994.....	49
N.4024/2011.....	50
Παράδειγμα 2.2.2Α	51
Παράδειγμα 2.2.2.Β.....	51
2.2.3 Μείωση φόρου λόγω μισθώματος για κύρια κατοικία και για τέκνα που σπουδάζουν	51
N.2238/1994.....	51
N.4024/2011.....	52
Παράδειγμα 2.2.3Α	53
Παράδειγμα 2.2.3B.....	54
2.2.4 Μείωση φόρου λόγω κατ' οίκων ιδιαίτερα μαθήματα ή για φροντιστήρια κ.λπ.	54
N.2238/1994.....	54
N.4024/2011.....	55
Παράδειγμα 2.2.4Α	55
Παράδειγμα 2.2.4B.....	55
2.2.5 Δεδουλευμένοι τόκοι δανείων για απόκτηση πρώτης κατοικίας που χορηγούνται από ασφαλιστικές επιχειρήσεις στους υπαλλήλους τους.	55
N.2238/1994.....	55
N.4024/2011.....	56

2.2.6 Προκαταβολές που χορηγούνται από τα Ταμεία Αλληλοβοήθειας Στρατού, Ναυτικού και Αεροπορίας για απόκτηση πρώτης κατοικίας.	57
N.2238/1994.....	57
N.4024/2011.....	57
2.2.7 Τόκοι δανείων για αναστήλωση, συντήρηση ή εξωραϊσμό διατηρητέων κτισμάτων, καθώς και κτισμάτων που βρίσκονται σε περιοχές χαρακτηριζόμενες ως παραδοσιακά τμήματα πόλεων.	57
N.2238/1994.....	57
N.4024/2011.....	58
2.2.8 Μείωση φόρου λόγω εισφορών σε ταμεία ασφάλισης	58
N.2238/1994.....	58
N.4024/2011.....	58
Παράδειγμα 2.2.8Α	59
2.2.9 Μείωση φόρου λόγω ασφαλίσεων ζωής κ.λπ.	59
N.2238/1994.....	59
N.4024/2011.....	60
Σε αντίθεση με τον ν.2238/94, ο ν.4024/11 αναφέρει ότι η συγκεκριμένη δαπάνη μειώνεται από τον φόρο και όχι από το εισόδημα, και το ποσό του φόρου της μειώνεται σε ποσοστό 10%. Στην δαπάνη αυτή περιλαμβάνονται και τα ασφάλιστρα που καταβάλλονται ετησίως για την ασφάλιση τέκνων, των οποίων οι γονείς βρίσκονται σε διάζευξη και δεν συνοικούν μαζί τους.....	60
Παράδειγμα 2.2.9Α	60
Παράδειγμα 2.2.9B.....	60
2.2.10 Μείωση φόρου λόγω διατροφής.....	61
N.2238/1994.....	61
N.4024/2011.....	61
Παράδειγμα 2.2.10Α	61
Παράδειγμα 2.2.10B.....	61
2.2.11 Μείωση φόρου σε παραμεθόριες περιοχές	62
2.2.12 Μείωση φόρου λόγω Δωρεών στο Δημόσιο, Ο.Τ.Α., κ.λπ.....	62
N.2238/1994.....	62
N.4024/2011.....	62
Παράδειγμα 2.2.12Α	63
Παράδειγμα 2.2.12B.....	64
2.2.13 Δωρεές ιατρικών μηχανημάτων και των ασθενοφόρων αυτοκινήτων	64
N.2238/1994.....	64

N.4024/2011.....	64
2.2.14 Μείωση φόρου λόγω δωρεών σε κοινωφελή ιδρύματα, σωματεία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, κ.λπ.	65
N.2238/94.....	65
N.4024/2011.....	65
2.2.15 Μείωση φόρου λόγω χορηγιών, κ.λπ.	66
N.2238/1994.....	66
N.4024/2011.....	66
2.2.16 Μείωση φόρου λόγω δαπάνης για επεμβάσεις ενεργειακής αναβάθμισης ακινήτου.....	67
N.2238/1994.....	67
N.4024/2011.....	67
Παράδειγμα 2.2.16Α	68
Παράδειγμα 2.2.16B.....	69
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ	70
ΔΙΚΑΙΟΤΗΤΑ Ν.4024/11 ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟΝ ΚΩΔΙΚΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	70
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙV	74
ΚΩΔΙΚΑΣ ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ	74
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	77
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	80

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία πραγματεύεται το θέμα «οι αλλαγές του Κ.Β.Σ. και Κ.Φ.Ε. που επιφέρει το νέο φορολογικό νομοσχέδιο». Το πολυνομοσχέδιο και συγκεκριμένα ο νόμος 4024/2011, με τίτλο «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενιαίο μισθολόγιο-βαθμολόγιο, εργασιακή εφεδρεία και άλλες διατάξεις εφαρμογής του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015» δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως την 27.10.2011.

Ο παρόν νόμος έχει επιφέρει σημαντικές αλλαγές σχετικά με τον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος. Με την εφαρμογή του νόμου, καταργήθηκε το άρθρο 8 του νόμου 2238/1994, καταργήθηκαν δηλαδή οι εκπτώσεις δαπανών από το εισόδημα και μεταφέρθηκαν στο άρθρο 9 του Κ.Φ.Ε. με τις εκπτώσεις δαπανών να μειώνονται από τον φόρο και με χαμηλότερο συντελεστή από ότι ίσχυε με τον νόμο 2238/1994. Ο Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων δεν άλλαξε με την εφαρμογή του νόμου 4024/2011, αλλά με προηγούμενους νόμους και διατάξεις.

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η εξακρίβωση και ανάλυση των αλλαγών που επέφερε ο νόμος 4024/2011 σε σχέση με τον νόμο 2238/1994. Για την καλύτερη κατανόηση του θέματος, η μελέτη χωρίζεται σε τέσσερα κεφάλαια.

Στην πρώτη ενότητα του πρώτου κεφαλαίου γίνεται λόγος για την φορολογική νομοθεσία στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, αναφέρεται η ιστορική εξέλιξη της φορολογίας εισοδήματος, ο σκοπός της φορολογίας και οι γενικές αρχές της για ένα δίκαιο φορολογικό σύστημα. Αναλύονται οι αρχές της φορολογικής δικαιοσύνης και ιδιαίτερα, η αρχή της οριζόντιας και κάθετης φορολογικής ισότητας.

Η δεύτερη ενότητα του ίδιου κεφαλαίου αναφέρεται γενικότερα για την οικονομική ύφεση που ταλανίζει την Ελλάδα τα τελευταία τρία χρόνια και τον ρόλο του νόμου 4024/2011 στην παρούσα χρονική περίοδο. Γίνεται λόγος για την αναγκαιότητα εφαρμογής του Μνημονίου, ώστε –σύμφωνα με την κυβέρνηση- να αποφύγει η χώρα μία ενδεχόμενη πτώχευση, και ταυτόχρονα αναλύεται η δικαιοσύνη επιβολής του νόμου 4024/2011 για τους Έλληνες φορολογούμενους και δίνονται ορισμένες συστάσεις για ένα δίκαιο φορολογικό σύστημα.

Όσον αφορά στο κεφάλαιο δύο σχετικά με τις τροποποιήσεις που έγιναν στον νόμο 2238/1994 με την εφαρμογή του νομοσχεδίου, στην πρώτη ενότητα αναφέρονται τα άρθρα του ν.2238/94, τα οποία δεν υπέστησαν αλλαγές και μιλούν

για τους φόρους, όπως ο χρόνος επιβολής τους, το εισόδημα και η εξεύρεσή του, τις πηγές εισοδήματος και άλλα.

Ωστόσο, στην ενότητα δύο του κεφαλαίου δίνονται με όσο το δυνατόν πιο αναλυτικό τρόπο οι αλλαγές που επέφερε ο ν.4024/2011 στον Κ.Φ.Ε., συγκρίνοντας τους δύο νόμους, ενώ παρατίθενται και ορισμένα παραδείγματα, ώστε να γίνονται περισσότερο κατανοητές οι αλλαγές αυτές.

Στο κεφάλαιο τρία γίνεται λόγος για την δικαιοσύνη του νόμου 4024/2011 με βάση τον κώδικα φορολογίας εισοδήματος, και αναφέρονται επιγραμματικά οι αλλαγές αυτού του νόμου σε σχέση με τον ν.2238/2011.

Τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται μία μικρή αναφορά του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, λόγω της επερχόμενης κατάργησής του, ενώ παρατίθενται ορισμένα στοιχεία με τον τρόπο που θα λειτουργήσει το φορολογικό σύστημα μετά την κατάργησή του και την εφαρμογή του νέου Κώδικα Απεικόνισης Συναλλαγών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ενότητα 1.1 Γενικά περί Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος

1.1.1 Ιστορική εξέλιξη φορολογίας εισοδήματος

Η ύπαρξη φορολογικής νομοθεσίας στην Ελλάδα εμφανίστηκε από την αρχαιότητα, όπου οι άνθρωποι είχαν την ανάγκη να δημιουργήσουν ορισμένους κανόνες, με σκοπό να ρυθμίζονται καλύτερα οι σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων και του κράτους. Οι κανόνες γίνονταν σεβαστοί από όλους, ενώ για τους παραβάτες αυτών, προβλέπονταν κυρώσεις.

Ο φόρος εισοδήματος είναι γνωστός με διάφορες μορφές από την αρχαιότητα. Οι χώρες που είχαν αναπτύξει πολιτισμό, όπως η αρχαία Ελλάδα, η Αίγυπτος, η Ινδία, η Κίνα και άλλες, είχαν εισαγάγει μια μορφή φόρου εισοδήματος, ο οποίος επιβαλλόταν επί της γεωργικής παραγωγής και της κτηνοτροφίας, αφού αυτά ήταν οι κατ' εξοχήν πηγές εισοδήματος της εποχής εκείνης.¹

Η φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, με την μορφή που εφαρμόζεται σήμερα, εισήχθη για τα φυσικά πρόσωπα με το Νομοθετικό Διάταγμα 3323/1955, με το οποίο καθιερώθηκε ο προσωπικός προοδευτικός φόρος, ο οποίος επιβάλλεται στο συνολικό εισόδημα από κάθε πηγή. Για τα νομικά πρόσωπα εισήχθη ο νόμος 3842/1958, με τον οποίο καθιερώθηκε ο αναλογικός φόρος. Με τα δύο αυτά νομοθετήματα αντικαταστάθηκε ο νόμος 1640/1919 «περί φορολογίας εισοδήματος καθαρών προσόδων», ο οποίος αποτέλεσε την αφετηρία της εισαγωγής στην φορολογία.

Ωστόσο, με την πάροδο των ετών, τα δύο παραπάνω νομοθετήματα υπέστησαν πολλές μεταβολές, τροποποιήσεις και συμπληρώσεις. Υπολογίζεται ότι κάθε χρόνο καθιερώνονταν δύο με τρεις φορολογικοί νόμοι. Το 1994 με τον νόμο 223/, τα δύο πιο πάνω νομοθετήματα ενοποιήθηκαν σε ενιαίο κείμενο, στο οποίο συμπεριελήφθησαν όλες οι διάσπαρτες σε διάφορους νόμους διατάξεις για τη φορολογία εισοδήματος. Ο νόμος αυτός αποτελεί σήμερα τον Κώδικα Φορολογίας

---

¹ www.tovima.gr, Άρθρο «Ποιους φόρους θέλουμε», Ιωάννης Κ. Σιωμόπουλος, 6.12.1998

Εισοδήματος (Κ.Φ.Ε.), που ισχύει όπως έχει διαμορφωθεί μετά τις μεταβολές που έγιναν μεταγενέστερα.

1.1.2 Έννοια φορολογικού συστήματος

Το φορολογικό σύστημα μιας χώρας μπορεί να οριστεί ως το σύνολο των φόρων που ισχύουν σε μια δεδομένη χρονική στιγμή, λαμβάνοντας υπόψη και τις διατάξεις του διαχρονικού φορολογικού συστήματος. Το φορολογικό σύστημα διαφοροποιείται ανάλογα με τους αντικειμενικούς παράγοντες, που εξαρτώνται από το είδος και τα επίπεδα ανάπτυξης των οικονομικών δραστηριοτήτων, καθώς και από τους σκοπούς, τους οποίους επιδιώκει το κράτος, στα πλαίσια της οικονομικής και παρεμβατικής πολιτικής του.²

Έτσι, στις ανεπτυγμένες βιομηχανικές κοινωνίες, το φορολογικό σύστημα βαρύνει περισσότερο τα εισοδήματα, ενώ στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες το φορολογικό σύστημα αποδίδει πρωταρχική σημασία στους έμμεσους φόρους που βαρύνουν τη δαπάνη.³

1.1.3 Σκοπός της φορολογίας

Ο κυριότερος σκοπός τον οποίο εκπληρώνει η φορολογία, είναι ο ταμειευτικός. Η φορολογία γενικά, αποβλέπει στην εξασφάλιση των απαραίτητων δημόσιων δαπανών, ικανών να καλύψουν τις δημόσιες δαπάνες μαζί με τις λοιπές πηγές εσόδων (επιχειρηματική δραστηριότητα κ.λπ.). Εκτός του ταμειευτικού σκοπού, ανάλογα με τη γενικότερη πολιτική της εκάστοτε κυβέρνησης μιας χώρας, μπορεί η φορολογία να εκπληρώνει κοινωνικούς σκοπούς όταν αποτελεί μέσο καταπολέμησης της οικονομικής ανισότητας που διαμορφώνεται στις διάφορες κοινωνικές τάξεις.⁴

Σκοπός επίσης του φορολογικού συστήματος είναι η δίκαιη συμμετοχή των φυσικών και κατ' επέκταση των νομικών προσώπων, στην κάλυψη των δημοσίων βαρών. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού απαιτείται ο προσδιορισμός του φορολογητέου εισοδήματος και των συντελεστών φορολόγησης αυτού και η τήρηση

---

² Θεοχαρόπουλος Λ., «Φορολογικό Δίκαιο», Γενικό Μέρος, Θεσσαλονίκη, 2002

³ Αναστόπουλος Ι.Δ. – Φορτσάκης Θ.Π., «Φορολογικό Δίκαιο», εκδ. Σακκούλα, Κομοτηνή, 2003

⁴ Αριστείδης Φλώρος, «Φορολογική Λογιστική – Φορολογία Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων – Λογιστική και Πρακτική Αντιμετώπιση», εκδ. Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα, Σεπτέμβριος 2009

ορισμένων αρχών και διαδικασιών, έτσι ώστε το φορολογητέο εισόδημα να προσδιορίζεται κατά ενιαίο και δίκαιο τρόπο για όλους.⁵

Στην Ελλάδα, ο προσδιορισμός του φορολογητέου εισοδήματος και των συντελεστών φορολόγησής του, είναι έργο της σχετικής με αυτό νομοθεσίας, του «Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (Κ.Φ.Ε) και η τήρηση των απαιτούμενων αρχών και διαδικασιών για το δίκαιο προσδιορισμό του, καθώς επίσης και έργο του «Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων (Κ.Β.Σ.), έργο ιδιαίτερα σημαντικό, λαμβανομένων των ιδιαιτεροτήτων της σχέσης των Ελλήνων με τη φοροδιαφυγή.⁶

1.1.4 Γενικές αρχές της φορολογίας

Τα φυσικά και νομικά πρόσωπα και γενικότερα κάθε κράτος, υιοθετούν τρόπους και μεθόδους, με σκοπό να βρεθούν τα αναγκαία οικονομικά μέσα για την πραγματοποίηση των σκοπών τους.

Τα κράτη για να επιτύχουν και να ικανοποιήσουν τους κοινωνικούς και οικονομικούς τους σκοπούς εφαρμόζουν διάφορους τρόπους και μεθόδους για την εξεύρεση των αναγκαίων οικονομικών μέσων.

Τα φυσικά και νομικά πρόσωπα αναπτύσσουν δραστηριότητα για να επιτύχουν ιδιωτικούς σκοπούς. Το κράτος παράλληλα με την άσκηση οικονομικής πολιτικής επιδιώκει την ευημερία του κοινωνικού συνόλου.

Ωστόσο, η αποκλειστική εκμετάλλευση κρατικών παραγωγικών πόρων από το ίδιο το κράτος, η συμμετοχή του σε διάφορες επιχειρήσεις ή η μονοπωλιακή εκμετάλλευση ορισμένων κλάδων της οικονομίας, οι δανεισμοί, οι δωρεές, είναι τα συνηθέστερα μέσα εξεύρεσης οικονομικών μέσων. Επειδή, όμως, τα πιο πάνω μέσα δεν επαρκούν για την κάλυψη των δημόσιων χρηματικών δαπανών, επιβάλλεται η κάλυψη αυτών με αναγκαστική εισφορά της ιδιωτικής οικονομίας. Η αναγκαστική εισφορά της ιδιωτικής οικονομίας προς την δημόσια υλοποιείται με την επιβολή φόρων και επιβάλλεται με κανόνες δικαίου, οι οποίοι συγκροτούν το Φορολογικό Δίκαιο. Οι κανόνες αυτοί, οι οποίοι θεσπίστηκαν από την πολιτεία με σκοπό την επιβολή των φόρων, είναι οι ακόλουθοι:⁷

---

⁵ www.e-boss.gr, Άρθρο «Ο ρόλος του ΚΒΣ στο φορολογικό σύστημα και η αναγκαία αντικατάστασή του με συναφείς διατάξεις», Ι.Ν. Σώρρος, 23.12.2011

⁶ www.e-boss.gr, Άρθρο «Ο ρόλος του ΚΒΣ στο φορολογικό σύστημα και η αναγκαία αντικατάστασή του με συναφείς διατάξεις», Ι.Ν. Σώρρος, 23.12.2011

⁷ Αριστείδης Φλώρος, «Φορολογική Λογιστική – Φορολογία Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων – Λογιστική και Πρακτική Αντιμετώπιση», εκδ. Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα, Σεπτέμβριος 2009

1. Ο κανόνας της καθολικότητας του φόρου

Σύμφωνα με αυτόν τον κανόνα, ο φόρος πρέπει να επιβάλλεται σε όλους τους πολίτες χωρίς εξαιρέσεις, ακόμη και στους αλλοδαπούς που ζουν στην Ελλάδα. Η απαλλαγή από τη φορολογία των μικρών εισοδημάτων δεν έρχεται σε αντίθεση με τον κανόνα της καθολικότητας, επειδή η διαφορά των εσόδων από τη φορολόγηση των μικρών εισοδημάτων σε σχέση με τα έξοδα βεβαίωσης και είσπραξης του φόρου είναι πολύ μικρή, και επιπλέον, το ίδιο το κράτος μεταγενέστερα, ίσως χρειαζόταν να ενισχύσει οικονομικά τους μικροεισοδηματίες.

2. Ο κανόνας της παραγωγικότητας του φόρου

Ο κανόνας αυτός εξυπηρετεί τον ταμειυτικό σκοπό της φορολογίας. Ο φόρος είναι παραγωγικός, εφόσον:

- Το ποσοστό του δεν είναι υπερβολικό, ώστε να οδηγεί το φορολογούμενο σε φοροδιαφυγή.
- Δεν καθιερώνει απαλλαγές.
- Επιδιώκεται η ταχύτερη βεβαίωση και είσπραξη του με όσο γίνεται μικρότερα έξοδα.
- Οι νόμοι είναι σαφείς και δεν μεταβάλλονται συχνά.

3. Ο κανόνας της απλότητας του φόρου

Κατά τον κανόνα αυτόν, η φορολογική νομοθεσία πρέπει να είναι απλή και κατανοητή, να γίνεται συχνά κωδικοποίηση των φορολογικών διατάξεων και να αποφεύγεται η περιπλοσιολογία. Έτσι, θα αποφεύγεται η σύγχυση και θα βελτιώνονται οι σχέσεις μεταξύ φορολογούμενων και φοροτεχνικών οργάνων.

Δυστυχώς, όμως, το σημερινό φορολογικό σύστημα χαρακτηρίζεται από την πολυπλοκότητα και την περιπλοσιολογία και αυτό οφείλεται στη νοοτροπία των εκάστοτε αρμοδίων του Υπουργείου Οικονομικών.⁸

---

⁸ Αριστείδης Φλώρος, «Φορολογική Λογιστική – Φορολογία Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων – Λογιστική και Πρακτική Αντιμετώπιση», εκδ. Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα, Σεπτέμβριος 2009

4. Ο κανόνας της βεβαιότητας και της σταθερότητας

Εάν οι νόμοι είναι απλοί και κατανοητοί και δε μεταβάλλονται συχνά, τότε ο φορολογούμενος μπορεί να γνωρίζει εκ των προτέρων πόσο φόρο οφείλει στο Δημόσιο και πώς πρέπει να τον εξοφλήσει.

5. Ο κανόνας της καταλληλότητας του φόρου

Η φόρος πρέπει να είναι κατάλληλος από άποψη χρόνου, τόπου και τρόπου πληρωμής. Ο χρόνος πληρωμής του φόρου πρέπει να είναι εκείνος που διευκολύνει το φορολογούμενο. Συνήθως, αυτό επιτυγχάνεται, εάν ο χρόνος πληρωμής συμπίπτει με την πραγματοποίηση του εισοδήματος.

Σαν τόπος πληρωμής του φόρου πρέπει να καθορίζεται η κατοικία ή η διαμονή ή ο τόπος της επαγγελματικής εγκατάστασης του φορολογούμενου. Από την άποψη του τρόπου πληρωμής θα πρέπει να παρέχεται στο φορολογούμενο κάθε δυνατή διευκόλυνση, όπως δόσεις κ.λπ.

6. Ο κανόνας του ελάχιστου ορίου συντήρησης

Για κάθε φορολογούμενο υπάρχει ένα τμήμα του εισοδήματός του που δεν πρέπει να υπάγεται στη φορολογία. Είναι εκείνο το τμήμα εισοδήματος, το οποίο θεωρείται ότι καλύπτει τις απαραίτητες ανάγκες του ίδιου του φορολογούμενου και της οικογένειάς του. Το τμήμα αυτό λέγεται «ελάχιστο όριο συντήρησης».

7. Ο κανόνας του διαφορισμού των εισοδημάτων

Η φοροδοτική ικανότητα του φορολογούμενου εξαρτάται και από την προέλευση του εισοδήματός του. Για παράδειγμα, εκείνος που πραγματοποιεί εισόδημα από κεφάλαιο έχει μεγαλύτερη φοροδοτική ικανότητα από εκείνον που αποκτά εισόδημα από προσωπική εργασία, στην περίπτωση που και οι δύο αποκτούν το ίδιο ποσό εισοδήματος. Εάν από του δύο αυτούς φορολογούμενους αφαιρεθεί το ίδιο ποσό εισοδήματος για φόρο, τότε εκείνος που αποκτά το εισόδημά του με προσωπική εργασία θα αισθανθεί περισσότερο το φορολογικό βάρος από τον άλλον. Επομένως, θα πρέπει να μην υπάρχει το ίδιο φορολογικό βάρος για όλα τα εισοδήματα, αλλά να υπάρχει μεταξύ τους κάποια διάκριση.⁹

---

⁹ Αριστείδης Φλώρος, «Φορολογική Λογιστική – Φορολογία Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων – Λογιστική και Πρακτική Αντιμετώπιση», εκδ. Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα, Σεπτέμβριος 2009

8. Ο κανόνας αποφυγής της διπλής φορολογίας

Διπλή φορολογία υπάρχει όταν το ίδιο πρόσωπο υποβάλλεται δύο φορές στον ίδιο φόρο και για το ίδιο αντικείμενο, ή μέσα στο ίδιο κράτος ή μεταξύ διαφόρων κρατών.

Το φορολογικό σύστημα πρέπει να αποφεύγει την διπλή φορολόγηση, διότι αυτή οδηγεί σε φοροδιαφυγή, εξασθενεί την επιχειρηματική προσπάθεια και δημιουργεί φορολογικές ανισότητες.

Για την αποφυγή της διεθνούς διπλής φορολόγησης υπάρχουν οι εξής μέθοδοι:¹⁰

- Η μέθοδος της έκπτωσης του φόρου. Σύμφωνα με την μέθοδο αυτή, ο φόρος που καταβάλλεται σε ένα ξένο κράτος για εισόδημα που φορολογείται και π.χ. από το ελληνικό κράτος, αφαιρείται από το φόρο που προκύπτει στην Ελλάδα με βάση τη φορολογική νομοθεσία. Τη μέθοδο αυτή ακολουθεί η ελληνική φορολογική νομοθεσία με τον ν.2238/94 περί φορολογίας εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων.
- Η μέθοδος της εξαίρεσης ή της απαλλαγής. Κατά τη μέθοδο αυτή τα κράτη, στην επικράτεια των οποίων αποκτιούνται εισοδήματα από πρόσωπα που είναι κάτοικοι άλλων κρατών, απαλλάσσουν τα πρόσωπα αυτά της φορολογίας ή φορολογούν μόνο εκείνα τα εισοδήματα που προκύπτουν στην επικράτειά τους.
- Η μέθοδος της διαίρεσης ή κατανομής. Τα κράτη που ακολουθούν τη μέθοδο αυτή, χωρίζουν το εισόδημα σε δύο μέρη. Το ένα μέρος φορολογείται από τη χώρα που κατοικεί ο φορολογούμενος και το άλλο από τη χώρα στην οποία αποκτάται το εισόδημα.

1.1.5 Αρχές φορολογικής δικαιοσύνης

Ένα βασικό πρόβλημα που απασχολεί τον κλάδο της Δημόσιας Οικονομικής είναι η εξεύρεση τρόπου δίκαιης κατανομής του φορολογικού βάρους μεταξύ των πολιτών. Στις δημοκρατικά οργανωμένες κοινωνίες επικρατεί η άποψη ότι, δίκαιη θεωρείται η κατανομή του φορολογικού βάρους όταν βρίσκεται σε αρμονία με τις γενικώς παραδεκτές αντιλήψεις του κοινωνικού συνόλου περί κοινωνικής δικαιοσύνης. Και συνήθως γίνεται αποδεκτό ότι, τέτοια είναι η κατανομή του

---

¹⁰ Αριστείδης Φλώρος, «Φορολογική Λογιστική – Φορολογία Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων – Λογιστική και Πρακτική Αντιμετώπιση», εκδ. Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα, Σεπτέμβριος 2009

φορολογικού βάρους, όταν ανταποκρίνεται σε δύο βασικές αρχές: την αρχή της οριζόντιας φορολογικής ισότητας και την αρχή της κάθετης φορολογικής ισότητας.¹¹

Αρχή της οριζόντιας φορολογικής ισότητας

Η αρχή της οριζόντιας φορολογικής ισότητας ορίζει ότι, οι πολίτες που βρίσκονται κάτω από τις ίδιες συνθήκες θα πρέπει να έχουν την ίδια φορολογική μεταχείριση.

Αρχή της κάθετης φορολογικής ισότητας

Η αρχή της κάθετης φορολογικής ισότητας ορίζει ότι, οι πολίτες που βρίσκονται κάτω από ανόμοιες συνθήκες θα πρέπει να έχουν διαφορετική φορολογική μεταχείριση.

Ωστόσο, τα κριτήρια που αναπτύσσονται για να χρησιμοποιηθούν για την δίκαιη κατανομή του φορολογικού βάρους αναλύονται στις εξής θεωρίες: την θεωρία του ανταλλάγματος και την θεωρία της φοροδοτικής ικανότητας.

Θεωρία του ανταλλάγματος

Σύμφωνα με την θεωρία του ανταλλάγματος, οι πολίτες θα πρέπει να επιβαρύνονται με το ίδιο φορολογικό βάρος, όταν απολαμβάνουν το ίδιο όφελος από τα δημόσια αγαθά. Ταυτόχρονα, οι πολίτες θα πρέπει να φέρουν διαφορετικό φορολογικό βάρος, όταν απολαμβάνουν διαφορετικό όφελος από τα δημόσια αγαθά.

Η συγκεκριμένη θεωρία στηρίζεται στην αρχή της καταβολής ή στην ανταποδοτικότητα για την παροχή του κάθε δημόσιου αγαθού ή υπηρεσίας, έτσι όπως συμβαίνει και με τις ιδιωτικές επιχειρήσεις. Θεωρείται ότι, το κράτος για την παραγωγή και παροχή δημοσίων αγαθών θα πρέπει να λειτουργεί όπως η κάθε ιδιωτική επιχείρηση. Δηλαδή, για την κατανάλωση του κάθε δημόσιου αγαθού οι πολίτες θα πρέπει να επιβαρύνονται με μια αναλογική τιμή – φόροι, όπως συμβαίνει αντίστοιχα με την κατανάλωση ιδιωτικών αγαθών.

Ωστόσο, οι υποστηρικτές της θεωρίας του ανταλλάγματος θεωρούν ότι:¹²

---

¹¹ www.tanea.gr, Άρθρο «Θέματα και απαντήσεις για τον διαγωνισμό του υπουργείου οικονομικών», 14.7.2008

¹² www.ekdd.gr, Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, Τελική Εργασία «Η κατανομή του βάρους της άμεσης φορολογίας στην Ελλάδα, 1993-2003», Σιώζος Κωνσταντίνος, Αθήνα 2004

- «Η θεωρία αυτή ανταποκρίνεται καλύτερα στην έννοια της κοινωνικής δικαιοσύνης, αφού για όλα τα αγαθά (ιδιωτικά και δημόσια) θα πρέπει να καταβάλλεται μια τιμή. Απόκλιση από αυτήν την θέση οδηγεί σε αποκλίσεις από την κοινωνική δικαιοσύνη, διότι δεν μπορεί κάποιος να καταναλώσει αγαθά είτε δημόσια, είτε ιδιωτικά χωρίς να πληρώσει.
- Με την θεωρία αυτή ελαχιστοποιούνται οι αρνητικές συνέπειες στα οικονομικά κίνητρα. Κανένας δεν επιβαρύνεται χωρίς ανάλογο όφελος, ενώ η φορολογική επιβάρυνση χωρίς αντίστοιχες αντιπαροχές εξασθενεί τα οικονομικά κίνητρα.
- Παράγονται τα δημόσια αγαθά τα οποία επιθυμούν οι πολίτες. Στην προκειμένη περίπτωση, η πολιτική εξουσία λαμβάνει υπόψη τις προτιμήσεις των πολιτών και με βάση αυτές προσδιορίζει τις ποσότητες και τις κατηγορίες των δημοσίων αγαθών που θα παραχθούν. Οι φόροι έχουν τον ρόλο των τιμών στην αγορά και δεν παράγονται δημόσια αγαθά αυθαίρετα, αλλά αυτά που εξυπηρετούν τους πολίτες».

Αντιθέτως, οι πολέμιοι της θεωρίας του ανταλλάγματος θεωρούν ότι υπάρχουν τα ακόλουθα σημαντικά προβλήματα που συνδέονται κυρίως με τα δημόσια αγαθά, όπως:¹³

- «Είναι δύσκολη έως αδύνατη η τιμολόγηση των δημοσίων αγαθών. Για πολλά δημόσια αγαθά ισχύει η αρχή της αδιαιρετότητας και η αδυναμία αποκλεισμού, γεγονός που οδηγεί στην αδυναμία της αγοράς να τα παράγει και να τα τιμολογήσει.
- Είναι δύσκολο να προσδιοριστούν οι προτιμήσεις των πολιτών. Οι πολίτες, προκειμένου να μην επιβαρυνθούν για την παραγωγή των δημοσίων αγαθών, δεν αποκαλύπτουν τις αληθινές τους προτιμήσεις, αφού ξέρουν ότι αυτά ούτως ή άλλως θα παραχθούν.
- Προκαλούν αποκλίσεις από τους βασικούς σκοπούς του κοινωνικού κράτους. Με το σύγχρονο κράτος πρόνοιας παρέχονται δημόσια αγαθά που χρησιμοποιούνται και από τις ασθενέστερες οικονομικά τάξεις, όπου σύμφωνα με τους πολέμιους της θεωρίας του ανταλλάγματος, οι οικονομικά ασθενέστερες αυτές τάξεις θα επιβαρύνονται πολύ περισσότερο απ' ό,τι οι οικονομικά ανεξάρτητες τάξεις. Αυτό

---

¹³ www.ekdd.gr, Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, Τελική Εργασία «Η κατανομή του βάρους της άμεσης φορολογίας στην Ελλάδα, 1993-2003», Σιώζος Κωνσταντίνος, Αθήνα 2004

οδηγεί σε αποκλίσεις από τις αρχές της κοινωνικής δικαιοσύνης, αφού θα πληρώνουν τα ίδια χρηματικά ποσά, τόσο οι πλούσιοι πολίτες όσο και οι φτωχοί.

Παρά τα όποια προβλήματα της θεωρίας του ανταλλάγματος, υπάρχουν περιπτώσεις που αυτή μπορεί να εφαρμοστεί αποτελεσματικά. Για τα δημόσια αγαθά που είναι ιδιαίτερα δύσκολη η τιμολόγησή τους, η θεωρία του ανταλλάγματος δεν μπορεί να εφαρμοστεί (π.χ. εθνική άμυνα). Αυτά είναι τα «καθαρά δημόσια αγαθά». Υπάρχουν όμως πολλά αγαθά, τα επονομαζόμενα «ημιδημόσια», για τα οποία ισχύουν στοιχεία της ιδιωτικής οικονομίας και μπορούν να πωληθούν έναντι κάποιας τιμής (π.χ. παιδεία, υγεία)».

Σε περίπτωση που επιλεγεί η θεωρία του ανταλλάγματος, τότε υπάρχουν οι εξής τρόποι τιμολόγησης:¹⁴

- Η εισπραξη τέλους (π.χ. ταχυδρομικά τέλη).
- Η εισπραξη τιμής για τα αγαθά και υπηρεσίες που παρέχει το κράτος (π.χ. τιμολόγια ΔΕΚΟ).
- Η εισπραξη ανταποδοτικού φόρου (π.χ. ασφαλιστικές εισφορές).

Όποια μέθοδος επιλεγεί, εξαρτάται από την φύση των κρατικών υπηρεσιών, αλλά και τις δυσχέρειες και τα κόστη εισπραξης.

Θεωρία της φοροδοτικής ικανότητας

Οι βασικές αρχές που διέπουν την θεωρία της φοροδοτικής ικανότητας είναι οι ακόλουθες:¹⁵

- Ίση φορολογική επιβάρυνση αυτών που διαθέτουν ίδια φοροδοτική ικανότητα.
- Διαφορετική επιβάρυνση αυτών που διαθέτουν διαφορετική φοροδοτική ικανότητα.

---

¹⁴ www.ekdd.gr, Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, Τελική Εργασία «Η κατανομή του βάρους της άμεσης φορολογίας στην Ελλάδα, 1993-2003», Σιώζος Κωνσταντίνος, Αθήνα 2004

¹⁵ www.ekdd.gr, Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, Τελική Εργασία «Η κατανομή του βάρους της άμεσης φορολογίας στην Ελλάδα, 1993-2003», Σιώζος Κωνσταντίνος, Αθήνα 2004

Η θεωρία της φοροδοτικής ικανότητας έχει το πλεονέκτημα ότι επιδέχεται πρακτικής εφαρμογής και αφού επιλεγεί ο δείκτης φοροδοτικής ικανότητας μπορεί να εφαρμοστεί.

Αντίθετα, για τους επικριτές της, αυτή παρουσιάζει τα εξής μειονεκτήματα:¹⁶

- Οι φόροι δεν συνδέονται άμεσα με τις δημόσιες δαπάνες. Αγνοείται το τι και πόσο θα παραχθεί από τα δημόσια αγαθά, αλλά και οι πολίτες δεν γνωρίζουν ποιο ακριβώς δημόσιο αγαθό χρηματοδοτήθηκε με τους φόρους που πλήρωσαν.
- Η αρχή της φοροδοτικής ικανότητας μπορεί να εξασθενήσει τα οικονομικά κίνητρα. Αυτοί που είναι περισσότερο ικανοί ή έχουν κάποιες ιδιαίτερες γνώσεις ή ταλέντα επιβαρύνονται και περισσότερο.

1.1.6 Υποχρέωση επιβολής της φορολογίας

Η φορολογία είναι η επιβολή υποχρεωτικών φόρων υπέρ του κράτους. Τα κρατικά έσοδα μέσω των υποχρεωτικών φόρων των φυσικών προσώπων (πολιτών) και των νομικών προσώπων αποτελούν στη σύγχρονη οικονομία την σημαντικότερη πηγή των δημοσίων εσόδων. Ο αντικειμενικός σκοπός της φορολογίας είναι τριπλός.

Αφενός μεν η χρηματοδότηση των κρατικών δαπανών, κατά την δημοσιονομική πολιτική, αφετέρου η ενίσχυση ή σταθεροποίηση της οικονομικής ανάπτυξης, που αφορά την οικονομία γενικότερα, και τέλος η ανακατανομή του πλούτου που αφορά την κοινωνική οικονομία για άμβλυνση των ανισοτήτων.

Η εισοδηματική πολιτική (το κόστος εκτέλεσης του κυβερνητικού έργου) στηρίζεται ακριβώς στους πόρους που αποκομίζει το κράτος με τη φορολογική πολιτική που αποφασίζει να εφαρμόσει. Οι υποχρεωτικές λοιπόν εισφορές ονομάζονται συνήθως φόροι.

Γενικότερα, η φορολογία αποτελεί μια σημαντική δραστηριότητα των δημόσιων φορέων σε όλες τις χώρες του κόσμου, και ιδιαίτερα στις περισσότερο ανεπτυγμένες, αφού εξασφαλίζει συνήθως περισσότερο από το 90% των εσόδων τους.

---

¹⁶ www.ekdd.gr, Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, Τελική Εργασία «Η κατανομή του βάρους της άμεσης φορολογίας στην Ελλάδα, 1993-2003», Σιώζος Κωνσταντίνος, Αθήνα 2004

Οι φόροι διακρίνονται σε δύο μέρη, ανάλογα με το συσχετισμό τους με το εισόδημα του φορολογούμενου. Συγκεκριμένα, διακρίνονται στους άμεσους και τους έμμεσους φόρους.¹⁷

- Η άμεση φορολόγηση είναι η καταβολή των εισφορών άμεσα από τους πολίτες προς το κράτος. Είναι ο πιο καθιερωμένος τρόπος φορολόγησης των φυσικών και των νομικών προσώπων. Η άμεση φορολόγηση είναι αξιοκρατική, διότι μπορεί να γίνει διάκριση των προσώπων με εισοδηματικές τάξεις και να καθοριστεί ανάλογα το ύψος του φορολογικού βάρους.
- Η έμμεση φορολόγηση είναι η καταβολή των εισφορών, η οποία γίνεται με μη άμεσο τρόπο. Στηρίζεται στο σκεπτικό άντλησης εσόδων σε περιπτώσεις που δεν είναι αυτό εφικτό ή εύκολο μέσω των κλιμάκων της άμεσης. Παράδειγμα έμμεσης φορολόγησης αποτελούν ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α), ο Φόρος Μεταβίβασης Ακινήτων και άλλοι.

---

¹⁷ www.el.wikipedia.org, «Φορολογία»

Ενότητα 1.2 Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα και ο ν.4024/2011

1.2.1 Οικονομική κρίση στην Ελλάδα

Σήμερα η Ελλάδα βρίσκεται αντιμέτωπη με μια βαθιά οικονομική ύφεση. Αυτό που άρχισε στις ΗΠΑ ως χρηματοοικονομική κρίση το 2007 οδήγησε σε μια παγκόσμια ύφεση που απειλεί τώρα πολλές υπερχρεωμένες χώρες στην Ευρώπη.¹⁸

Η ελληνική οικονομία εισήλθε σε τροχιά ύφεσης το 2009, ως αποτέλεσμα της εξάντλησης της δυναμικής των εγχώριων παραγόντων που τροφοδοτούσαν την ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια και της επιδείνωσης του διεθνούς μακροοικονομικού περιβάλλοντος. Ταυτόχρονα, την τετραετία, επεκτατικές δημοσιονομικές πολιτικές και ιδιαίτερα η υπερβολική αύξηση των δαπανών του Δημοσίου τομέα, είχαν ως αποτέλεσμα το δημοσιονομικό εκτροχιασμό της χώρας. Η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση, η οποία αφενός οδήγησε σε περιορισμό της ρευστότητας και αφετέρου φώτισε κάθε προβληματική πλευρά της παγκόσμιας οικονομίας, εξάλειψε τη δυνατότητα της χώρας να χρηματοδοτεί με φθηνούς πόρους το υφιστάμενο αναπτυξιακό πρότυπο, με την υπερβολική εξάρτησή του από την κατανάλωση. Το ελληνικό πολιτικό και οικονομικό σύστημα, αλλά και η ελληνική κοινωνία, ήρθαν έτσι ξαφνικά αντιμέτωποι με το κόστος των επιλογών τους, που συνοψίζονται στην επικράτηση αξιών και νοοτροπίας εύκολου πλουτισμού, καταναλωτισμού, επιλεκτικής εφαρμογής νόμων και θεσμών, συνδιαλλαγής και πελατειακών σχέσεων, καθώς και στην αλόγιστη επέκταση του δημόσιου τομέα, η οποία διευκόλυνε και στήριξε όλα τα προηγούμενα.

Η πολύπλευρη επομένως κρίση στην οποία βρίσκεται η ελληνική οικονομία, δεν είναι απλώς μια οικονομική κρίση ή κρίση ρευστότητας, αλλά αφορά συνολικά το σύστημα αξιών και αντιλήψεων της ελληνικής κοινωνίας και το πρότυπο ύπαρξης που υιοθετήθηκε. Η κρίση είναι το αναπόφευκτο αποτέλεσμα μιας μακράς περιόδου διαρθρωτικών αδυναμιών και συστηματικών υστερήσεων, οι οποίες δεν αντιμετωπίστηκαν όταν οι εξελίξεις στη διεθνή και την ελληνική οικονομία ήταν ευνοϊκές και το κόστος των προσαρμογών σημαντικά μικρότερο.¹⁹

Ωστόσο, παρά τις σαφείς προειδοποιήσεις από πολλές πλευρές ότι η πορεία που ακολουθούσε η Ελλάδα θα οδηγούσε με βεβαιότητα σε αδιέξοδο, οι κυβερνήσεις των τελευταίων ετών, αν και αναγνώριζαν στη ρητορική τους τη σοβαρότητα του

¹⁸ www.tovima.gr, Άρθρο «Οικονομική κρίση στην Ελλάδα: πώς οι αποτυχημένες νεοφιλελεύθερες πολιτικές εφαρμόζονται στην Ευρώπη», Κεσίδου Έφη, 13.2.2012

¹⁹ www.iobe.gr, Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, «Η Ελληνική Οικονομία 2/10», Αρ. Τεύχους 60, Ιούλιος 2010

προβλήματος, όχι μόνο επέδειξαν διστακτικότητα στην εφαρμογή ενός προγράμματος ανασυγκρότησης της ελληνικής οικονομίας, αλλά συνέχισαν πολιτικές που επέτειναν περαιτέρω το πρόβλημα. Το πολιτικό κόστος ή και η αδυναμία διαβούλευσης με τις «θιγόμενες» ομάδες συμφερόντων για εξεύρεση της χρυσής τομής σε διάφορα πεδία πολιτικής, καθυστέρησαν ή ακύρωσαν τις σχετικές μεταρρυθμίσεις. Ως αποτέλεσμα, τα προβλήματα σήμερα έχουν λάβει εκρηκτικές διαστάσεις και απειλούν άμεσα την ελληνική οικονομία αλλά και την κοινωνική συνοχή. Οι διαρθρωτικές καχεξίες δεν επιδέχονται πλέον ευκαιριακή αντιμετώπιση ή αναβολή. Η προώθηση μεταρρυθμίσεων είναι αναγκαία για τη στήριξη της αναπτυξιακής οικονομικής πολιτικής, διευκολύνοντας έτσι και το δύσκολο εγχείρημα της δημοσιονομικής προσαρμογής.

1.2.2 Η αναγκαιότητα του μνημονίου

Η διεθνής οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση έφερε στο προσκήνιο τα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας, η οξύτητα των οποίων κλόνησε την εμπιστοσύνη των διεθνών αγορών, οδηγώντας σε συνεχείς υποβαθμίσεις της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας και σε αύξηση των επιτοκίων δανεισμού.

Οι τεχνικές πλευρές της κρίσης, και ως ένα βαθμό οι αιτίες που κλόνησαν την εμπιστοσύνη των αγορών, μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:²⁰

- Μεγάλο δημοσιονομικό έλλειμμα και χρέος, ως αποτέλεσμα της ταχείας αύξησης των δαπανών και του μεγέθους του δημοσίου τομέα.
- Χαμηλό ποσοστό εγχώριας αποταμίευσης και επομένως υπερβολική εξάρτηση από το διεθνή δανεισμό.
- Χαμηλή ανταγωνιστικότητα που οφείλεται κυρίως στο εσωστρεφές πρότυπο ανάπτυξης και τις παραχωρημένες δομές στις αγορές προϊόντων/υπηρεσιών, στις οποίες κυριαρχεί ο κρατικός παρεμβατισμός.
- Απώλεια αξιοπιστίας ως προς τα στατιστικά μεγέθη της οικονομίας.
- Περιορισμένη διάθεση του πολιτικού συστήματος για μεταρρυθμίσεις που θα ενίσχυαν τις δυνατότητες του ελληνικού παραγωγικού συστήματος να δημιουργήσει ανάπτυξη και πλούτο.

---

²⁰ www.iobe.gr, Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, «Η Ελληνική Οικονομία 2/10», Αρ. Τεύχους 60, Ιούλιος 2010

Υπό αυτές τις συνθήκες, η Ελλάδα έχει την τύχη να βρίσκεται κάτω από το «πέπλο προστασίας» της Ευρωζώνης. Όμως, με τη δημοσιονομική κρίση να εξαπλώνεται στις περισσότερες χώρες του ευρώ, η κοινοτική αλληλεγγύη δεν θα μπορούσε να υλοποιηθεί και να μεταφραστεί σε έναν μηχανισμό στήριξης με άμεσα διαθέσιμους πόρους, χωρίς την υιοθέτηση από τη χώρα ενός μεσοπρόθεσμου προγράμματος ανασυγκρότησης της οικονομίας, το οποίο θα απέβλεπε στη δημοσιονομική εξυγίανση και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας.

Την τεχνογνωσία για την εφαρμογή αυτού του προγράμματος προσέφεραν το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΕΕ) και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), η λεγόμενη «τρίκα», οι οποίοι κατάρτισαν το σχετικό πρόγραμμα, διαθέτοντας παράλληλα ένα ποσό της τάξης των 110 δις. ευρώ (80 από την Ευρωζώνη, 30 από το ΔΝΤ) προκειμένου η Ελλάδα να καλύψει τις μεσοπρόθεσμες δανειακές της ανάγκες. Προϋπόθεση όμως, για την εκταμίευση των πόρων είναι η ικανοποίηση των όρων του «Μνημονίου Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής», το οποίο συντάχθηκε από κοινού, μεταξύ της ελληνικής κυβέρνησης και των τριών οργανισμών, και αποτελεί ήδη νόμο της ελληνικής δημοκρατίας.

Με την ελληνική κυβέρνηση να συντάσσει συνεχώς νέους νόμους –μέσα στους οποίους είναι και ο νόμος 4024/2011- και διατάξεις, η συμφωνία αυτή έχει δύο βασικούς στόχους:²¹

1. Να αντιμετωπίσει τον άμεσο, ορατό κίνδυνο χρεοκοπίας και να επιτρέψει τη συνέχιση της χρηματοδότησης της ελληνικής οικονομίας.
2. Να θέσει σε εφαρμογή ένα μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα αλλαγών που θα θεραπεύσει τις αιτίες των δύο σοβαρότερων σημερινών προβλημάτων, δηλαδή το δημοσιονομικό και το έλλειμμα ανταγωνιστικότητας, και θα επιτρέψει την ανασυγκρότηση της ελληνικής οικονομίας.

Ωστόσο, παρ' όλο που η ελληνική κυβέρνηση δείχνει να προσπαθεί για την μείωση του δημοσίου χρέους και την απομάκρυνση της χώρας από την κατάσταση ύφεσης που βρίσκεται τα τελευταία χρόνια, το νέο φορολογικό σύστημα που έχει υιοθετήσει φαίνεται ότι δεν είναι το πιο αντιπροσωπευτικό. Από πολλούς υπάρχει η άποψη ότι είναι πολύπλοκο και άδικο.

---

²¹ www.iobe.gr, Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, «Η Ελληνική Οικονομία 2/10», Αρ. Τεύχους 60, Ιούλιος 2010

1.2.3 Νομιμότητα του νόμου 4024/2011

Η Ελλάδα σήμερα βρίσκεται σε εξαιρετικά δυσχερή θέση, με κίνδυνο να περιθωριοποιηθεί. Τα προβλήματα που έχει να αντιμετωπίσει η κυβέρνηση είναι πολλά και η διαχείρισή τους είναι ιδιαίτερα δύσκολη.²² Με βάση τις υποδείξεις των δανειστών της, η χώρα προέβει σε σημαντικές αλλαγές σχετικά με τον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, δημιουργήθηκαν νέες διατάξεις και επανεξετάστηκαν οι παλιοί νόμοι. Σκοπός αυτών των αλλαγών –σύμφωνα με την κυβέρνηση– είναι η σταδιακή μείωση του ελλείμματος, η αναπροσαρμογή του χρέους και μακροπρόθεσμα η απομάκρυνση της χώρας από εκδοχή πτώχευσης.

Ωστόσο, όλες αυτές οι αλλαγές της φορολογίας εισοδήματος έχουν πλήξει σημαντικά τους έλληνες φορολογούμενους από πολλές απόψεις. Αρχικά, η νέα φορολογική κλίμακα θίγει κυρίως τους χαμηλόμισθους, τα μεσαία εισοδήματα, τους τρίτεκνους και πολύτεκνους που κλίνουν να πληρώσουν φόρους υψηλότερους το 2012 έως και κατά 900 ευρώ ετησίως. Η νέα φορολογική κλίμακα εφαρμόζεται αναδρομικά για τα εισοδήματα του 2011.

Σύμφωνα με αρμόδια στελέχη, εκτιμάται ότι θα επιχειρήσει να φέρει στα κρατικά ταμεία περίπου 1 δις. ευρώ περισσότερα έσοδα. Ακόμη, 1 δις ευρώ θα προέλθουν από την οριζόντια περικοπή των φοροαπαλλαγών η οποία, σύμφωνα με τα ίδια στελέχη, δεν είναι εξαντλητική –πράγμα που σημαίνει ότι στο μέλλον, ίσως να εφαρμοστούν και άλλες περικοπές.²³

Με τη νέα φορολογική κλίμακα θα κληθούν να πληρώσουν φόρο ακόμη και όσοι διαβιούν με εισοδήματα κατώτερα του ορίου φτώχειας. Συγκεκριμένα, το αφορολόγητο περιορίστηκε από τις 12.000 ευρώ που ήταν το 2011 στις 8.000 ευρώ με την εφαρμογή του Μεσοπρόθεσμου Προγράμματος στήριξης. Εν συνεχεία, με την εφαρμογή του Ν.4024/11, το αφορολόγητο ποσό μειώθηκε ακόμη περισσότερο και πήγε στα 5.000 ευρώ, με εξαίρεση τους νέους έως 30 ετών και τους συνταξιούχους άνω των 65 ετών, που αυξάνεται στις 9.000 ευρώ. Έτσι, ενώ το 2011 δεν πλήρωσαν φόρους όσοι είχαν εισόδημα μέχρι 12.000 ευρώ, πλέον ο φόρος που τους αναλογεί φτάνει τα 700 ευρώ.

²² www.tovima.gr, Άρθρο «Ανάληψη και άδικη για τα χαμηλά ειλικρινή εισοδήματα η οριζόντια εφαρμογή των τεκμηρίων», Γεώργιος Κρανάς, 6.3.2012

²³ www.leftlab.gr, Επιτροπή μελετών και τεκμηρίωσης, «Ανάλυση και κριτική στο άρθρο 38 του νομοσχεδίου «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενιαίο μισθολόγιο-βαθμολόγιο, εργασιακή εφεδρεία και άλλες διατάξεις», Άγγελος Κούρος, 10.10.2011

Επίσης, η πρόσθετη επιβάρυνση είναι και αυτή οριζόντια. Πλήττει σχεδόν το ίδιο τους φτωχούς και τους «μεσαίους» και λιγότερο τους πλουσίους. Για παράδειγμα, η μέγιστη επιβάρυνση με τη νέα κλίμακα υπάρχει σε όσους δηλώσουν εισόδημα 32.000 ευρώ (900 ευρώ επιπλέον φόρος). Για εισοδήματα από 40.000 ευρώ και πάνω, όμως, η επιβάρυνση δεν ξεπερνά τα 820 ευρώ.

Όσο για τους πραγματικά φτωχούς, όποιος δηλώσει 6.000 ευρώ και δεν έχει παιδιά πληρώνει φόρο 100 ευρώ και όποιος δηλώνει 7.000 ευρώ πρέπει να καταβάλλει στην εφορία 200 ευρώ. Όμως, ακόμη και στους οικογενειάρχες οι αδικίες είναι μεγάλες. Το αφορολόγητο που «χτίζει» κάποιος με τα παιδιά του γκρεμίζεται. Αυξάνεται κατά 2.000 ευρώ για το πρώτο και δεύτερο τέκνο (όπως και πριν), αλλά μόνο κατά 3.000 ευρώ για κάθε επόμενο τέκνο. Έτσι, ενώ με βάση το προηγούμενο καθεστώς ένα τρίτεκνος είχε αύξηση αφορολόγητου κατά 12.500 ευρώ. Τώρα έχει μόνο 7.000 ευρώ. Πλέον, για εισοδήματα άνω των 12.000 ευρώ θα φορολογείται, ενώ με τα προηγούμενα δεδομένα είχε αφορολόγητο 20.500 ευρώ.

Εκτός από την αλλαγή της κλίμακας φορολογίας εισοδήματος, σύμφωνα με τον νόμο 4024/2011 καταργείται όλο το άρθρο 8 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, δηλαδή καταργούνται πλήρως οι εναπομείνασες εκπτώσεις δαπανών από το εισόδημα και όλες οι εκπτώσεις θα γίνονται από τον φόρο με ποσοστό 10%. Αυτό σημαίνει ότι από τις ελάχιστες δαπάνες που πλέον έχουν απομείνει προς αναγνώριση θα υπολογίζεται μια έκπτωση από το φόρο με 10%, ενώ στο παρελθόν η έκπτωση από το εισόδημα σήμαινε μεγαλύτερη μείωση φόρου. Δηλαδή, εάν κάποιος το 2010 είχε εισόδημα 24.000 ευρώ και ιατρικές δαπάνες 2.000 ευρώ, η έκπτωση από το εισόδημα σήμαινε ότι μείωνε το εισόδημά του κατά 2.000 ευρώ και έφτανε σε εισόδημα 22.000 ευρώ και άρα θα πλήρωνε φόρο 2.160 ευρώ (σύμφωνα με την κλίμακα του 2011). Με τα ίδια δεδομένα τώρα και την έκπτωση από το φόρο 10% των 2.000 της ιατρικής δαπάνης, το συνολικό φορολογητέο εισόδημα είναι 24.000 και ο αρχικός φόρος 2.700 από τον οποίο αφαιρείται το 10% των 2.000 ευρώ, δηλαδή αφαιρούνται 200 ευρώ, κι έτσι ο τελικός οφειλόμενος φόρος είναι 2.500 ευρώ. Άρα, η επιβάρυνση είναι 340 ευρώ περισσότερος φόρος μόνο από την αλλαγή αυτή.²⁴

Επιπλέον, από το νέο φορολογικό σύστημα επιβαρύνονται ακόμα και οι ανάπηροι. Με όσα ίσχυαν με την κλίμακα και τις διατάξεις του 2010 (με ότι δηλαδή

---

²⁴ www.leftlab.gr, Επιτροπή μελετών και τεκμηρίωσης, «Ανάλυση και κριτική στο άρθρο 38 του νομοσχεδίου «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενιαίο μισθολόγιο-βαθμολόγιο, εργασιακή εφεδρεία και άλλες διατάξεις», Άγγελος Κούρος, 10.10.2011

φορολογήθηκε το 2011), οι ανάπηροι είχαν το γενικό αφορολόγητο των 12.000 ευρώ και ειδική έκπτωση από το εισόδημα 2.400 ευρώ, άρα ήταν αφορολόγητοι μέχρι το ποσό των 14.400 ευρώ. Με την νέα κλίμακα των 9.000 ευρώ (για τους νέους κάτω των 30 ετών, τους συνταξιούχους άνω των 65 ετών και για τα άτομα με ειδικές ανάγκες) και την ειδική αύξηση κατά 2.000 ευρώ για τους ανάπηρους, το αφορολόγητο όριό τους είναι πλέον 11.000 ευρώ που σημαίνει ότι, σε σύγκριση με το 2011 θα καταβάλλουν φόρο μέχρι το ύψος των 14.400 ευρώ, δηλαδή θα πληρώσουν παραπάνω φόρο 460 ευρώ μόνο για τις αλλαγές που αφορούν το αφορολόγητό τους όριο.

Γενικότερα, η έννοια του αφορολόγητου δεν ισχύει πια όπως παλαιότερα. Με την νέα κλίμακα, το Υπουργείο Οικονομικών εξομοιώνει όλους τους φορολογούμενους με φοροφυγάδες. Το θέμα όμως είναι ότι οι μισθωτοί, σε αντίθεση με τους ελεύθερους επαγγελματίες που παραδοσιακά προέβαιναν σε εκτεταμένη φοροδιαφυγή, δεν μπορούν να αποκρύψουν τα εισοδήματά τους, άρα η μείωση του αφορολόγητου σημαίνει καθαρή επιβάρυνση κατά 700 ευρώ σε σύγκριση με το 2011.

Επίσης, η νέα κλίμακα αντικρούει πλήρως και την λογική των αντικειμενικών δαπανών διαβίωσης που, θεωρητικά, θέλουν να προσδιορίσουν το εισόδημα των φορολογουμένων στα πραγματικά του όρια, δηλαδή να παρακάμψουν την απόκρυψη εισοδημάτων. Η ταυτόχρονη εφαρμογή και του χαμηλού αφορολόγητου και των αντικειμενικών δαπανών διαβίωσης δείχνει ότι, η φορολογική πολιτική πλέον δεν υπακούει σε καμία λογική, παρά μόνο στην εισπρακτική λογική. Τα φορολογικά νομοσχέδια όμως, σε μια πραγματική δημοκρατία, μπορεί να έχουν πάντα ένα εισπρακτικό αποτέλεσμα, αλλά δεν πρέπει να έχουν και εισπρακτική λογική.²⁵

1.2.4 Η φιλοσοφία ενός δίκαιου φορολογικού συστήματος

Στα σύγχρονα κράτη, η φορολογία αποτελεί εργαλείο που συμβάλλει στην ανάπτυξη, την αναδιανομή των εισοδημάτων αλλά και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής. Κυρίως όμως, συνιστά ένα μηχανισμό, ο οποίος εξασφαλίζει στην Πολιτεία τους πόρους εκείνους που απαιτούνται για την εύρυθμη λειτουργία της. Παρά την αρνητική έννοια που λαμβάνει πολλές φορές, η φορολογία μπορεί να λειτουργήσει η

---

²⁵ www.leftlab.gr, Επιτροπή μελετών και τεκμηρίωσης, «Ανάλυση και κριτική στο άρθρο 38 του νομοσχεδίου «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενιαίο μισθολόγιο-βαθμολόγιο, εργασιακή εφεδρεία και άλλες διατάξεις», Άγγελος Κούρος, 10.10.2011

ίδια ως κίνητρο για ενίσχυση της παραγωγικής διαδικασίας, προσδίδοντας συγκριτικά πλεονεκτήματα σε τομείς της οικονομίας.

Με βάση την πρακτική που επικρατεί στα κράτη του δυτικού κόσμου, οι φόροι διακρίνονται σε άμεσους και έμμεσους. Η διάκριση των φόρων μέσω του κατάλληλου μείγματος, επιτρέπει την πραγμάτωση της κυβερνητικής πολιτικής σε αναλογία πάντα με τους πραγματικούς της στόχους (υφesiaκός κύκλος, επίπεδο τιμών, επίπεδο εισοδημάτων).

Ένα σύγχρονο φορολογικό σύστημα πρέπει να διέπεται από αρχές, οι οποίες θα το καταστήσουν βιώσιμο και κυρίως παραγωγικό. Πιο συγκεκριμένα, μερικές από τις κρίσιμες έννοιες που πρέπει να περιλαμβάνονται στη φιλοσοφία κάθε ορθολογικού φορολογικού συστήματος, είναι οι ακόλουθες:²⁶

- Διαφάνεια
- Ουδετερότητα
- Ευρύτητα της φορολογικής βάσης\απλότητα\σταθερότητα\λειτουργικότητα
- Στόχευση στην ανάπτυξη
- Ισορροπία των φόρων
- Οριζόντια και κάθετη φορολογική ισότητα
- Νομιμότητα

Η Ελλάδα σήμερα βρίσκεται στη δίνη της οικονομικής κρίσης εγκλωβισμένη στα αδιέξοδα των όρων του Μνημονίου και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής. Οι δαπάνες του δημοσίου τομέα συνεχίζουν να είναι ιδιαίτερα υψηλές, αν κριθούν με βάση την αποτελεσματικότητα των κρατικών φορέων και το επίπεδο των υπηρεσιών που παρέχουν στους πολίτες, το οποίο απέχει σημαντικά από τα ευρωπαϊκά δεδομένα. Οι οριζόντιες περικοπές στα εισοδήματα – ανεξαρτήτως κλάδου- έχουν οδηγήσει σε συνθήκες ασφυξίας την αγορά, με αποτέλεσμα οι επιχειρηματίες να αδυνατούν να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους. Ταυτόχρονα, το κράτος μεταβάλλει συνεχώς το φορολογικό καθεστώς, το κάνει όλο και πιο πολύπλοκο αυξάνοντας παράλληλα τους φορολογικούς συντελεστές.

Η αβεβαιότητα και η ανασφάλεια που προκαλεί η σημερινή οικονομική κατάσταση έχουν φτάσει στο ναδίρ την επιχειρηματικότητα, πλήττοντας δε ιδιαίτερα το «νεανικό επιχειρείν».

---

²⁶ www.plironodikaia.gr, Άρθρο «Η Φιλοσοφία», 5.7.2012

Είναι λοιπόν αναγκαία όσο ποτέ άλλοτε, μια πολιτική που θα ενισχύσει την οικονομική ανάπτυξη, θα τονώσει την απασχόληση, θα δώσει κίνητρα σε επενδύσεις μειώνοντας παράλληλα την ανεργία και εξαλείφοντας το έλλειμμα και περιορίζοντας το χρέος. Είναι σημαντικό λοιπόν να δημιουργηθεί ένα νέο μείγμα οικονομικής πολιτικής, το οποίο θα τονώσει την αγορά και θα δώσει ώθηση στις επιχειρήσεις.²⁷ Οι βασικοί λοιπόν θεμέλιοι στόχοι μιας νέα φορολογικής νομοθεσίας είναι οι ακόλουθοι:²⁸

- Θέσπιση σταθερού φορολογικού συστήματος τουλάχιστον για μια πενταετία με απλούς και ξεκάθαρους κανόνες, χωρίς εξαιρέσεις.
- Κλιμακωτή φορολογία, διότι ο ενιαίος συντελεστής είναι άδικος για τους κοινωνικά ασθενέστερους. Η ανώτατη φορολογική επιβάρυνση μαζί με τις ασφαλιστικές εισφορές δεν πρέπει να ξεπερνά σε καμία περίπτωση το ένα τρίτο (33%) του εισοδήματος. Λόγω της έκτακτης κατάστασης στην οποία βρίσκεται η Ελλάδα, ο στόχος αυτός πρέπει να επιτευχθεί παράλληλα με την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.
- Δεν θα υπάρχουν αυτοτελώς φορολογούμενα εισοδήματα, αλλά όσα εντάσσονται στην φορολογική κλίμακα.
- Κατάργηση χαρτοσήμων, φόρων υπέρ τρίτων, συγχώνευση φόρων των ακινήτων σε έναν με χαμηλό συντελεστή και κοινωνικά κριτήρια.
- Ηλεκτρονική υποβολή φορολογικών δηλώσεων από πολίτες και επιχειρήσεις και όλες οι συναλλαγές με την εφορία θα γίνονται μέσω τραπεζών (πληρωμές, επιστροφές φόρων).
- Το σύνολο των φόρων θα υπολογίζεται μία φορά, κατά την υποβολή της ετήσιας δήλωσης και δεν θα υπάρχουν ξεχωριστά ειδοποιητήρια για αυτοκίνητα, ακίνητα κ.λπ. Έτσι, θα αποδευμευτούν υπάλληλοι που θα διατεθούν στους ελέγχους και θα εξοικονομηθούν πολλές εργατοώρες των πολιτών που αναγκάζονται να επισκέπτονται συχνά τις εφορίες.
- Μεγαλύτερο αφορολόγητο για ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες, όπως πολύτεκνοι, ΑΜΕΑ, συνταξιούχοι κ.λπ.
- Αποτελεσματική φορολόγηση του αδήλωτου κεφαλαίου μέσω της ηλεκτρονικής διασύνδεσης του συνόλου της περιουσίας των πολιτών (ακίνητα,

---

²⁷ www.plironodikaia.gr, Άρθρο «Η Φιλοσοφία», 5.7.2012

²⁸ www.protovoulia-politon.gr, Πρωτοβουλία Πολιτών, Άρθρο «Δίκαιο φορολογικό σύστημα»
Οι παραπάνω στόχοι είναι οι απόψεις των πολιτών σχετικά με ένα δίκαιο φορολογικό σύστημα.

καταθέσεις, μετοχές) με τις φορολογικές δηλώσεις. Όσο εισόδημα δεν δικαιολογείται θα φορολογείται. Η διαδικασία θα αρχίσει από πολιτικούς και δημόσιους λειτουργούς σε ευαίσθητους τομείς.

- Δημιουργία ενός ενιαίου ηλεκτρονικού συστήματος, μέσω του οποίου θα ενημερώνεται η εφορία για κάθε οφειλή πολιτών και επιχειρήσεων σε οποιαδήποτε δημόσια υπηρεσία.
- Φορολόγηση των κερδοσκοπικών κεφαλαίων που εισέρχονται στη χώρα με συντελεστή 30%, καθώς και αυξημένη φορολόγηση των ακινήτων που κατέχουν off shore εταιρίες.
- Ο ΦΠΑ θα είναι ο μοναδικός έμμεσος φόρος και η είσπραξή του θα επιτυγχάνεται στο σύνολό του, μέσω της υποχρεωτικής online διασύνδεσης των επιχειρήσεων, που εκδίδουν τιμολόγια και αποδείξεις, με την εφορία. Έτσι, θα μπορεί να γίνει σημαντική μείωση ΦΠΑ σε όρια (16-17%) που συμβάλλουν στην ανάπτυξη.
- Ενιαίος χαμηλός φόρος 15% στις επιχειρήσεις, με προϋπόθεση την έγκαιρη καταβολή μισθών, ασφαλιστικών εισφορών, φόρων και σεβασμό στην περιβαλλοντική νομοθεσία.
- Εξάλειψη του παραεμπορίου.
- Κατάργηση του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων.
- Ακύρωση οποιασδήποτε δυνατότητας του εφόρου να καθορίζει πρόστιμα κατά το δοκούν.
- Εκλογίκευση των προσαυξήσεων και των προστίμων.
- Ενιαία φορολόγηση πετρελαίου θέρμανσης και κίνησης και καθορισμός επιδόματος θέρμανσης ανάλογα με την περιοχή και την οικογενειακή κατάσταση, ώστε να εκλείψει το λαθρεμπόριο.
- Η φορολογική δήλωση θα θεωρείται αληθής από την εφορία και θα γίνεται δειγματοληπτικός έλεγχος με αντικειμενικά κριτήρια σε πολίτες και επιχειρήσεις. οι σοβαρές παραβάσεις θα οδηγούν σε ταχεία κατάσχεση περιουσιών και αναστολή λειτουργίας επιχειρήσεων.²⁹

---

²⁹ www.protovoulia-politon.gr, Πρωτοβουλία Πολιτών, Άρθρο «Δίκαιο φορολογικό σύστημα»
Οι παραπάνω στόχοι είναι οι απόψεις των πολιτών σχετικά με ένα δίκαιο φορολογικό σύστημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ Ν.2238/94 ΜΕ ΤΟΝ Ν.4024/11

Ενότητα 2.1 Ισχύουσες διατάξεις του Κ.Φ.Ε. με βάση τον ν.2238/94

Στο παρόν κεφάλαιο, ακολουθεί η ανάλυση των άρθρων του πρώτου τμήματος του νόμου 2238/94 «Κύρωση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος», ο οποίος δημοσιεύθηκε την 19.9.1994. Το πρώτο τμήμα του νόμου με τίτλο «Φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων» περιλαμβάνει δέκα άρθρα. Τα πρώτα επτά άρθρα του παρόντος νόμο δεν υπέστησαν αλλαγές με την δημοσίευση του νόμου 4024/11, ωστόσο, για την καλύτερη κατανόηση της φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων και των τροποποιήσεων της, κρίνεται σκόπιμο να διεξαχθεί η ανάλυσή τους.

2.1.1 Άρθρο 1 «Αντικείμενο του φόρου»

Το άρθρο 1 του νόμου 2238/94 ορίζει ότι, επιβάλλεται φόρος στο συνολικό καθαρό εισόδημα που προκύπτει είτε στην ημεδαπή, είτε στην αλλοδαπή και αποκτάται από κάθε φυσικό πρόσωπο, για το οποίο συντρέχουν οι παρακάτω προϋποθέσεις του άρθρου 2 του ίδιου νόμου.³⁰

2.1.2 Άρθρο 2 «Υποκείμενο του φόρου»

Το άρθρο 2 του νόμου 2238/94 ορίζει ότι, σε φόρο υπόκειται κάθε φυσικό πρόσωπο, το οποίο αποκτά εισόδημα που προκύπτει στην Ελλάδα, ανεξάρτητα από την ιθαγένεια και τον τόπο κατοικίας ή διαμονής του. Ταυτόχρονα, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά του, σε φόρο υπόκειται κάθε φυσικό πρόσωπο για τα εισοδήματά του, που προκύπτουν στην αλλοδαπή, εφόσον έχει την κατοικία του στην Ελλάδα. Ωστόσο, οι έμμισθοι δημόσιοι υπάλληλοι που υπηρετούν στην αλλοδαπή, θεωρείται ότι κατοικούν στην Ελλάδα.

Σε φόρο υπόκειται επίσης, η σχολάζουσα κληρονομιά, οι ομόρρυθμες και οι ετερόρρυθμες εταιρίες, οι κοινωνίες αστικού δικαίου, που ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα, οι αστικές κερδοσκοπικές ή μη εταιρίες, οι συμμετοχικές ή αφανείς,

---

³⁰ www.nomothesia.ependyseis.gr, Νόμος 2238/1994 «Κύρωση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος» (ΦΕΚ Α' 151/19.9.1994)

καθώς επίσης και οι κοινοπραξίες επιτηδευματιών. Στις κοινοπραξίες επιτηδευματιών, μέλη τους μπορεί να είναι διαζευκτικά ή αθροιστικά:³¹

- Φυσικό ή νομικό πρόσωπο, που ο καθένας ασκεί δική του επιχείρηση ή ελεύθερο επάγγελμα.
- Ομόρρυθμο μέλος διαφορετικής ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρίας.
- Αλλοδαπό φυσικό ή νομικό πρόσωπο, που ασκεί επιχείρηση εκτός της ελληνικής επικράτειας, με την προϋπόθεση ότι έχει λάβει αριθμό φορολογικού μητρώου στην Ελλάδα πριν τη συμμετοχή του στην κοινοπραξία, και αυτή εκπροσωπείται από ημεδαπό φυσικό ή νομικό πρόσωπο.

2.1.3 Άρθρο 3 «Χρόνος επιβολής του φόρου

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του ν.2238/11, ο φόρος επιβάλλεται κάθε οικονομικό έτος στο εισόδημα που αποκτάται μέσα στο αμέσως προηγούμενο οικονομικό έτος, ενώ η χρονική διάρκεια του οικονομικού έτους αρχίζει από την 1^η Ιανουαρίου και την 31^η Δεκεμβρίου του ίδιου ημερολογιακού έτους.

2.1.4 Άρθρο 4 «Εισόδημα και εξεύρεσή του»

Το άρθρο 4 του παρόντος νόμου ορίζει ότι, εισόδημα στο οποίο επιβάλλεται φόρος είναι το εισόδημα που προέρχεται από κάθε πηγή ύστερα από την αφαίρεση των δαπανών για την απόκτησή του. Ο φόρος αυτού του νόμου, τα πρόστιμα και οι πρόσθετοι φόροι δεν αναγνωρίζονται για έκπτωση από το εισόδημα αυτό.

Ωστόσο, το εισόδημα ανάλογα με την πηγή προέλευσής του διακρίνεται σύμφωνα με τις ακόλουθες πηγές:

- A'-B' πηγή : Εισόδημα από ακίνητα
- Γ' πηγή : Εισόδημα από κινητές αξίες
- Δ' πηγή : Εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις
- Ε' πηγή : Εισόδημα από γεωργικές επιχειρήσεις
- ΣΤ' πηγή : Εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες
- Ζ' πηγή : Εισόδημα από υπηρεσίες ελευθέρων επαγγελματιών και από κάθε άλλη πηγή

---

³¹ www.e-boss.gr, Άρθρο 2 §2 «Υπόχρεοι σε τήρηση βιβλίων και στοιχείων», Προεδρικό διάταγμα υπ' αριθ. 186/1992 «Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων»

Για να βρεθεί το συνολικό εισόδημα, αθροίζονται τα επί μέρους εισοδήματα των κατηγοριών Α' έως Ζ' που προαναφέρθηκαν, τα οποία αποκτώνται από κάθε φυσικό πρόσωπο είτε κατά το οικονομικό έτος το προηγούμενο από τη φορολογία, είτε κατά το ημερολογιακό ή διαχειριστικό ή γεωργικό έτος, το οποίο έληξε μέσα στο προηγούμενο από τη φορολογία οικονομικό έτος. Κατά την άθροιση αυτή συμψηφίζονται τα θετικά και αρνητικά στοιχεία των επί μέρους εισοδημάτων.

Ωστόσο, το αρνητικό στοιχείο εισοδήματος από πηγή που βρίσκεται στην αλλοδαπή συμψηφίζεται μόνο με θετικά εισοδήματα του φορολογούμενου που προκύπτουν στην αλλοδαπή.

Τα εισοδήματα από εκμίσθωση ακινήτων και από τόκους δανείων που θεωρούνται ότι έχουν αποκτηθεί κατά τις διατάξεις του ν.2238/94 και τα οποία αποδεδειγμένα δεν έχουν εισπραχθεί από το δικαιούχο, επιτρέπεται να μη συνυπολογίζονται στο συνολικό καθαρό εισόδημά του, εφόσον εκχωρηθούν στο Δημόσιο χωρίς αντάλλαγμα.³²

2.1.5 Άρθρο 5 «Φορολογία των εισοδημάτων των συζύγων και των ανήλικων τέκνων

Σύμφωνα με ο άρθρο 5 του ν.2238/94, του οποίου οι διατάξεις ισχύουν έως σήμερα, κατά τη διάρκεια του γάμου οι σύζυγοι έχουν υποχρέωση να υποβάλλουν κοινή δήλωση των εισοδημάτων τους, στα οποία ο φόρος, τα τέλη και οι εισφορές που αναλογούν υπολογίζονται χωριστά στο εισόδημα καθενός συζύγου. Σε αυτήν την περίπτωση, το τυχόν αρνητικό αποτέλεσμα του εισοδήματος του ενός συζύγου δεν συμψηφίζεται με τα εισοδήματα του άλλου συζύγου. Ειδικά, το εισόδημα του ενός συζύγου, το οποίο προέρχεται από επιχείρηση που εξαρτάται οικονομικά από τον άλλο σύζυγο, προστίθεται στα εισοδήματα του άλλου συζύγου και φορολογείται στο όνομά του.

Το εισόδημα των ανήλικων τέκνων προστίθεται στα εισοδήματα του γονέα που έχει το μεγαλύτερο εισόδημα και φορολογείται στο όνομά του. Αν οι γονέα έχουν ίσο ποσό συνολικού εισοδήματος, το εισόδημα του ανήλικου τέκνου προστίθεται στο εισόδημα του πατέρα και φορολογείται στο όνομά του. Αν ο υπόχρεος γονέας δεν έχει τη γονική μέριμνα, το εισόδημα προστίθεται στα εισοδήματα του άλλου γονέα.

---

³² www.nomothesia.ependyseis.gr, Νόμος 2238/1994 «Κύρωση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος» (ΦΕΚ Α' 151/19.9.1994)

και φορολογείται στο όνομά του. Ωστόσο, αυτές οι διατάξεις δεν εφαρμόζονται για τα εισοδήματα, τα οποία προκύπτουν από:

- Με την παροχή εργασίας του ανήλικου τέκνου, με σχέση εξαρτημένης ή ανεξάρτητης εργασίας ή μίσθωσης έργου.
- Περιουσιακά στοιχεία που περιήλθαν στο ανήλικο τέκνο από κληρονομιά.
- Περιουσιακά στοιχεία που περιήλθαν στο ανήλικο τέκνο από χαριστικές παροχές, εκτός από εκείνα που προέρχονται από χαριστικές παροχές γονέα του.
- Περιουσιακά στοιχεία που περιήλθαν στο ανήλικο τέκνο από χαριστικές παροχές, που έγιναν σε αυτό από γονέα του, ο οποίος απεβίωσε κατά το χρόνο που προκύπτει το εισόδημα από αυτά τα περιουσιακά στοιχεία.
- Συντάξεις που απονεμήθηκαν στο ανήλικο τέκνο, λόγω θανάτου του πατέρα του ή της μητέρας του.
- Περιουσιακά στοιχεία που με βάση δικαστική απόφαση περιέρχονται στο ανήλικο, ως υποκατάστατα στοιχείων που αναφέρονται στις προηγούμενες περιπτώσεις που αναφέρθηκαν.

Για τα εισοδήματα αυτά, το ανήλικο τέκνο έχει δική του φορολογική υποχρέωση, με εξαίρεση το εισόδημα από περιουσιακά στοιχεία που περιήλθαν σε αυτό από χαριστικές παροχές από τους γονείς του, καθώς και το αντίστοιχο υποκατάστατό τους. Το εισόδημα από περιουσιακό στοιχείο που περιήλθε στο ανήλικο με χαριστική παροχή γονέα του, φορολογείται στο όνομα του γονέα που το παραχώρησε. Αν η αξία του υποκατάστατου υπερβαίνει την αξία του περιουσιακού στοιχείου το οποίο εκποιήθηκε, το εισόδημα που προκύπτει θεωρείται ότι αποτελεί μέρος χαριστικής παροχής που έγινε στο τέκνο από το γονέα του, που έχει το μεγαλύτερο ποσό εισοδήματος και φορολογείται, επιμεριζόμενο αναλόγως, στο όνομα το γονέα.

2.1.6 Άρθρο 6 «Απαλλαγές από το φόρο»

Το άρθρο 6 του ν.2238/94 ορίζει τις απαλλαγές από τον φόρο, οι οποίες είναι οι παρακάτω:³³

1. Απαλλάσσονται από τον φόρο προσωπικά και με τον όρο της αμοιβαιότητας:

---

³³ www.nomothesia.ependyseis.gr, Νόμος 2238/1994 «Κύρωση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος» (ΦΕΚ Α' 151/19.9.1994)

- Οι αλλοδαποί πρεσβευτές και οι λοιποί διπλωματικοί αντιπρόσωποι και πράκτορες για το εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες και για τα εισοδήματά τους από κάθε πηγή, τα οποία αποκτώνται στην αλλοδαποί.
- Οι πρόξενοι και προξενικοί πράκτορες, ως και το κατώτερο προσωπικό των ξένων πρεσβειών και προξενείων, εφόσον έχουν την ιθαγένειά του Κράτους που αντιπροσωπεύονται και αποκτούν στην Ελλάδα εισόδημα μόνο από μισθωτές υπηρεσίες.

2. Από το εισόδημα από ακίνητα απαλλάσσεται:

- Το τεκμαρτό εισόδημα που προκύπτει από την παραχώρηση της χρήσης ακινήτων από τον κύριο, νομέα ή επικαρπωτή αυτών, στο Ελληνικό Δημόσιο ή σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, χωρίς αντάλλαγμα.
- Το ακαθάριστο τεκμαρτό εισόδημα από ιδιοκατοίκηση γενικά.
- Το τεκμαρτό εισόδημα που προκύπτει από την δωρεάν παραχώρηση της χρήσης κατοικίας μέχρι εκατό (100) τετραγωνικά μέτρα, από τον γονέα που έχει την κυριότητα ή την επικαρπία αυτής προς τα τέκνα του ή από τα τέκνα που έχουν την κυριότητα ή την επικαρπία αυτής προς τους γονείς τους, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί ως κύρια κατοικία.

3. Από το εισόδημα από κινητές αξίες απαλλάσσονται:³⁴

- Οι τόκοι οποιασδήποτε μορφής κατάθεσης σε τράπεζες που λειτουργούν στην Ελλάδα ή το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, εφόσον η κατάθεση δεν είναι σε ευρώ και ο δικαιούχος είναι μόνιμος κάτοικος εξωτερικού.
- Οι τόκοι εκούσιων καταθέσεων όψεως ή ταμιευτηρίου στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, εφόσον οι καταθέσεις αυτές δεν είναι σε ευρώ και ο δικαιούχος είναι μόνιμος κάτοικος εξωτερικού.
- Οι τόκοι από υποχρεωτικές καταθέσεις τραπεζών και πιστωτικών ιδρυμάτων που λειτουργούν με την μορφή αμιγούς πιστωτικού συνεταιρισμού στην Τράπεζα της Ελλάδος, καθώς και οι τόκοι που προέρχονται από καταθέσεις του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου και του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων στην Τράπεζα της Ελλάδος.

---

³⁴ www.nomothesia.ependyseis.gr, Νόμος 2238/1994 «Κύρωση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος» (ΦΕΚ Α' 151/19.9.1994)

- Οι τόκοι των εθνικών δανείων που εκδίδονται με έντοκα γραμμάτια ή ομολογίες, εφόσον προβλέπεται η απαλλαγή από τον οικείο νόμο.
- Οι τόκοι ενυπόθηκων δανείων αλλοδαπής, τα οποία παρέχονται από αλλοδαπούς με εγγραφή υποθήκης σε πλοία ελληνικής ιθαγένειας.
- Οι τόκοι των ομολογιακών δανείων της Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού και του Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος, εφόσον προβλέπεται η απαλλαγή από τον οικείο νόμο.
- Οι τόκοι των ομολογιακών δανείων που εκδίδει η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων σε ευρώ ή συνάλλαγμα στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό.
- Οι τόκοι των εκδιδόμενων ομολογιακών δανείων και η υπεραξία που τυχόν προκύπτει κατά την εξόφληση των ομολόγων με ρήτρα εξωτερικού συναλλάγματος ή ευρωπαϊκής νομισματικής μονάδας (ECU).
- Τα μερίσματα από ιδρυτικούς τίτλους και μετοχές ημεδαπών ανώνυμων εταιριών που ασχολούνται με την εκμετάλλευση πλοίων, των οποίων τα κέρδη υπόκεινται στον ειδικό φόρο πλοίων, όπως αυτός ισχύει κάθε φορά. Αν η ανώνυμη εταιρία παράλληλα με την εκμετάλλευση πλοίων ασκεί και άλλες επιχειρήσεις, τότε απαλλάσσεται από τον φόρο, ποσό μερίσματος ίσο με τη σχέση μεταξύ των ακαθάριστων εσόδων από την εκμετάλλευση των πλοίων και του συνόλου των ακαθάριστων εσόδων της εταιρίας.
- Τα κέρδη αμοιβαίων κεφαλαίων των ανωνύμων εταιριών, των οργανισμών συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες, των αμοιβαίων κεφαλαίων,³⁵ των αμοιβαίων κεφαλαίων ακίνητης περιουσίας και των εταιριών επενδύσεων σε ακίνητη περιουσία ³⁶, καθώς και η πρόσθετη αξία που αποκτούν οι μεριδιούχοι αυτών των αμοιβαίων κεφαλαίων από την εξαγορά των μεριδίων τους σε τιμή ανώτερη της τιμής κτήσης. Η παραπάνω απαλλαγή ισχύει και για τα αμοιβαία κεφάλαια που είναι εγκατεστημένα σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή σε κράτος του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου/Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΟΧ/ΕΖΕΣ).

---

³⁵ www.dsanet.gr, Νόμος 3283/2004 – (ΦΕΚ 210/Α/2.11.2001) «Ανώνυμες εταιρίες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων, οργανισμοί συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες, αμοιβαία κεφάλαια και άλλες διατάξεις»

³⁶ www.forin.gr, Νόμος 2778/1999 - (ΦΕΚ 295 Α') «Αμοιβαία κεφάλαια ακίνητης περιουσίας – Εταιρίες επενδύσεων σε ακίνητη περιουσία και άλλες διατάξεις»

4. Από το εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις απαλλάσσονται:
- Τα κέρδη από την εκμετάλλευση πλοίων, τα οποία υπόκεινται στον ειδικό φόρο για τα πλοία, όπως αυτός ισχύει κάθε φορά.
  - Τα κέρδη από τη λιανική πώληση καπνού ή από την άσκηση του επαγγέλματος του μικροπωλητή ή από την εκμετάλλευση περιπτέρου ή από την εκμετάλλευση καφενείου, κυλικείου, κουρείου κ.λπ. μέσα στα κτίρια και καταστήματα, στα οποία στεγάζονται δημόσιες γενικά υπηρεσίες ή δημοτικές ή κοινοτικές και εκκλησιαστικές υπηρεσίες ή υπηρεσίες νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, τα οποία πραγματοποιούνται από ανάπηρους και θύματα πολέμου και στους οποίους χορηγήθηκε σχετική άδεια, εφόσον η εκμετάλλευση αυτών ενεργείται από τους ίδιους. Επίσης, απαλλάσσεται το δικαίωμα που παίρνουν τα πρόσωπα αυτά από την παραχώρηση της εκμετάλλευσης του περιπτέρου, καφενείου κ.λπ. σε τρίτους.
  - Από 1^{ης} Ιανουαρίου 2003, απαλλάσσεται από το φόρο το ποσό της επιχορήγησης που καταβάλλεται στους νέους επαγγελματίες, οι οποίοι υπάγονται στα προγράμματα απασχόλησης του Οργανισμού Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.).
5. Από το εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες απαλλάσσονται:³⁷
- Οι συντάξεις και κάθε είδους περιθάλψεις, οι οποίες παρέχονται σε ανάπηρους πολέμου και θύματα ή οικογένειες θυμάτων πολέμου, ως και ανάπηρους και θύματα ειρηνικής περιόδου, στρατιωτικούς γενικά που έπαθαν κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας τους προδήλως, αναμφισβήτητα και εξαιτίας αυτής.
  - Η σύνταξη που καταβάλλεται σε ανάπηρους πολέμου, με βάση τα έτη υπηρεσίας τους στο Δημόσιο, που λάμβανε ο δικαιούχος αν δεν είχε παραιτηθεί από το δικαίωμα λήψης της. Η συγκεκριμένη διάταξη εφαρμόζεται ανάλογα και στις συντάξεις που καταβάλλονται από το Δημόσιο σε θύματα ή οικογένειες θυμάτων πολέμου.
  - Το εξωιδρυματικό επίδομα, καθώς και το ποσό με το οποίο προσαυξάνεται η σύνταξη, που καταβάλλεται σε τυφλούς και γενικά σε πρόσωπα, που βρίσκονται διαρκώς σε κατάσταση που απαιτεί συνεχή επίβλεψη, περιποίηση και συμπαράσταση άλλων προσώπων (απόλυτος αναπηρία), τα οποία καταβάλλονται στους δικαιούχους από το Δημόσιο ή άλλους ασφαλιστικούς φορείς.

---

³⁷ www.nomothesia.ependyseis.gr, Νόμος 2238/1994 «Κύρωση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος» (ΦΕΚ Α' 151/19.9.1994)

- Η σύνταξη που καταβάλλεται στην πολύτεκνη μητέρα, η οποία δεν δικαιούται πλέον μηνιαίο επίδομα ίσο με ενάμιση ημερομίσθιο ανειδίκευτου εργάτη επί τον αριθμό των άγαμων τέκνων της μέχρι ηλικίας 25 ετών. Σε αυτήν την περίπτωση, χορηγείται στην πολύτεκνη μητέρα ισόβια σύνταξη ίση προς το τετραπλάσιο του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη.³⁸
  - Οι μισθοί, συντάξεις και η πάγια αντιμισθία που χορηγούνται σε πρόσωπα που είναι ολικώς τυφλοί, καθώς και σε πρόσωπα που παρουσιάζουν βαριές κινητικές αναπηρίες, που υπερβαίνει σε ποσοστό το ογδόντα τοις εκατό (80%).
  - Οι αποδοχές των αλλοδαπών κατωτέρων πληρωμάτων των εμπορικών πλοίων.
6. Επίσης, απαλλάσσονται από το φόρο:
- Οι αμοιβές που καταβάλλει η Παγκόσμια Ένωση Αναπήρων Καλλιτεχνών (V.D.M.F.K.), στα μέλη της ζωγράφους με το πόδι και το στόμα, που είναι μόνιμοι κάτοικοι Ελλάδας, για την εργασία της ζωγραφικής που κάνουν, αμειβόμενοι αποκλειστικά από την Ένωση αυτή σε αντάλλαγμα.
  - Τα χρηματικά βραβεία που καταβάλλονται από το Δημόσιο ή την Ακαδημία Αθηνών ή τον Οργανισμό Μεγάλου Μουσικής Αθηνών, για την βράβευση επιστημονικών, καλλιτεχνικών και πνευματικών γενικά επιδόσεων, καθώς και αυτά που απονέμονται από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, αφού προκηρυχθεί νόμιμα σχετικός δημόσιος διαγωνισμός.
  - Τα ποσά των υποτροφιών που καταβάλλονται σε όσους νόμιμα έλαβαν την υποτροφία από το Δημόσιο ή από τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή από τα ιδρύματα και από περιουσίες κοινωφελών ιδρυμάτων³⁹ που περιλαμβάνουν στους σκοπούς τους, την παροχή ιατρικών υπηρεσιών προς το κοινό και μπορούν να ιδρύουν και να λειτουργούν Μονάδες Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας. Η συγκεκριμένη απαλλαγή από τον φόρο ισχύει, εφόσον από αυτά αποδεδειγμένα επιδιώκονται σκοποί εθνωφελείς ή θρησκευτικοί ή φιλανθρωπικοί ή εκπαιδευτικοί ή καλλιτεχνικοί ή κοινωφελείς, ως και τα ποσά των υποτροφιών που παρέχονται σε Έλληνες υποτρόφους από ξένα κράτη ή αλλοδαπά ιδρύματα και οργανισμούς.
  - Τα χρηματικά ποσά που καταβάλλονται στους αναγνωρισμένους πολιτικούς πρόσφυγες, σε αυτούς που διαμένουν προσωρινά στην Ελλάδα για ανθρωπιστικούς

---

³⁸ www.satoe.gr, Νόμος Υπ' αριθ. 1892/1990 (ΦΕΚ 101 Α'), «Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις», Άρθρο 63 «Μέτρα για το δημογραφικό πρόβλημα» παρ.4, 31.6.1990

³⁹ www.docman.gr, Α.Ν. 2039/19/24 Οκτ. 1939 (ΦΕΚ Α' 455)

λόγους και σε όσους έχουν υποβάλλει αίτηση για αναγνώριση προσφυγικής ιδιότητας, η οποία βρίσκεται στο στάδιο εξέτασης από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, από φορείς που υλοποιούν προγράμματα παροχής οικονομικής ενίσχυσης προσφύγων, τα οποία χρηματοδοτούνται από την Ύπατη Αρμοστεία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.), την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ελληνικό Δημόσιο.⁴⁰

2.1.7 Άρθρο 7 «Πρόσωπα που βαρύνουν τους φορολογούμενους»

Το άρθρο 7 του νόμου 2238/94, του οποίου οι διατάξεις ισχύουν έως σήμερα και μετά την εφαρμογή του νόμου 4024/11, ορίζει ότι τα πρόσωπα που βαρύνουν τον φορολογούμενο θεωρούνται τα ακόλουθα:

1. Ο ή η σύζυγος που δεν έχει φορολογούμενο εισόδημα.
2. Τα ανήλικα άγαμα τέκνα.
3. Τα ενήλικα άγαμα τέκνα, τα οποία δεν έχουν υπερβεί το εικοστό πέμπτο έτος της ηλικίας τους και σπουδάζουν σε αναγνωρισμένες σχολές ή σχολεία του εσωτερικού ή εξωτερικού, καθώς και εκείνα τα οποία παρακολουθούν δημόσια ή ιδιωτικά ινστιτούτα επαγγελματικής κατάρτισης στο εσωτερικό. Ειδικά για αυτά τα τέκνα, καθώς και τα τέκνα που δεν σπουδάζουν, το χρονικό διάστημα κατά το οποίο θεωρούνται προστατευόμενα μέλη παρατείνεται μέχρι και δύο έτη, εφόσον κατά τα έτη αυτά είναι εγγεγραμμένα στα μητρώα ανέργων του Ο.Α.Ε.Δ.
4. Τα άγαμα τέκνα, τα οποία δεν υπάγονται στην προηγούμενη περίπτωση, εφόσον υπηρετούν τη στρατιωτική τους θητεία.
5. Τα τέκνα που είναι άγαμα ή διαζευγμένα ή τελούν σε κατάσταση χηρείας, εφόσον παρουσιάζουν αναπηρία εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και πάνω από διανοητική καθυστέρηση ή φυσική αναπηρία.
6. Οι ανιόντες και των δύο συζύγων.
7. Οι αδελφοί και οι αδελφές και των δύο συζύγων, που είναι άγαμοι ή διαζευγμένοι ή τελούν σε κατάσταση χηρείας, εφόσον παρουσιάζουν αναπηρία εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και πάνω από διανοητική καθυστέρηση ή φυσική αναπηρία.
8. Οι ανήλικοι ορφανοί από πατέρα και μητέρα, συγγενείς μέχρι και τον τρίτο βαθμό οποιουδήποτε από τους συζύγους.

---

⁴⁰ www.nomothesia.ependyseis.gr, Νόμος 2238/1994 «Κύρωση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος» (ΦΕΚ Α' 151/19.9.1994)

Τα πρόσωπα που αναφέρονται στις περιπτώσεις 2 έως 8 παραπάνω, θεωρείται ότι βαρύνουν το φορολογούμενο εφόσον συνοικούν με αυτόν και το ετήσιο φορολογούμενο και απαλλασσόμενο εισόδημά τους δεν υπερβαίνει το ποσό των 2.900 ευρώ ή το ποσό των 6.000 ευρώ, αν αυτά παρουσιάζουν αναπηρία εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και πάνω από διανοητική καθυστέρηση ή φυσική αναπηρία ή ψυχική πάθηση.

Ωστόσο, για την εφαρμογή των διατάξεων του πρώτου εδαφίου αυτής της παραγράφου, στο όριο του εισοδήματος δεν λαμβάνονται υπόψη τα εισοδήματα που αποκτώνται από τον δικαιούχο, όπως:⁴¹

- Το τεκμαρτό εισόδημα από ιδιοκατοίκηση γενικά ή από την παραχώρηση της χρήσης ακινήτου χωρίς αντάλλαγμα σε πρόσωπα που είναι συγγενείς με αυτόν μέχρι το δεύτερο βαθμό εξ αίματος.
- Τα εισοδήματα των ανήλικων τέκνων, τα οποία προστίθενται στο συνολικό εισόδημα του γονέα.
- Τα έσοδα από διατροφή που καταβάλλεται στο ανήλικο με δικαστική απόφαση, ύστερα από συμφωνία που καταρτίστηκε με συμβολαιογραφικό έγγραφο. Δε θεωρείται ότι βαρύνει το φορολογούμενο αν ο ανήλικος αποκτά εισόδημα από εμπορικές ή γεωργικές επιχειρήσεις ή αμοιβές από την άσκηση ελευθέρου επαγγέλματος, ανεξάρτητα από το ποσό του εισοδήματος, εκτός αν το σχετικό δικαίωμα περιήλθε στον ανήλικο από κληρονομιά.

---

⁴¹ www.nomothesia.ependyseis.gr, Νόμος 2238/1994 «Κύρωση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος» (ΦΕΚ Α' 151/19.9.1994)

Ενότητα 2.2 Τροποποίηση διατάξεων άρθρων 8 και 9 του ν.2238/94 με την επιβολή του ν.4024/11

Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 38⁴² του νόμου 4024/11, καταργήθηκαν οι διατάξεις του άρθρου 8 του νόμου 2238/94. Με την κατάργηση αυτή, κάποιες από τις δαπάνες που εξέπιπταν από το εισόδημα των φορολογούμενων μεταφέρθηκαν ως μειώσεις φόρου στο άρθρο 9 του νόμου 2238/94, ενώ κάποιες άλλες καταργήθηκαν. Ωστόσο, η κατάργηση των διατάξεων του άρθρου 7 ισχύει για τις δαπάνες που πραγματοποιούνται από 1.1.2011 και μετά, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 38 του νόμου 4024/11.

2.2.1 Κλίμακα φόρου εισοδήματος

N.2238/1994

Σύμφωνα με την τελευταία κωδικοποίηση του ν.2238/94, με την καθιέρωση του ν.3842/2010, το εισόδημα που απομένει μετά την αφαίρεση των δαπανών από το συνολικό εισόδημα του φορολογούμενου υποβάλλεται σε φόρο, με βάση τις ακόλουθες κατά περίπτωση κλίμακες:⁴³

Κλίμακιο εισοδήματος σε €	Φορολογικός συντελεστής %	Φόρος κλιμακίου σε €	Σύνολο εισοδ/τος σε €	Σύνολο φόρου σε €
12.000	0	0	12.000	0
4.000	18%	720	16.000	720
6.000	24%	1.440	22.000	2.160
4.000	26%	1.040	26.000	3.200
6.000	32%	1.920	32.000	5.120
8.000	36%	2.880	40.000	8.000
20.000	38%	7.600	60.000	15.600
40.000	40%	16.000	100.000	31.600
Υπερβάλλον	45%			

⁴² www.et.gr, Νόμος υπ' αριθμ. 4024/2011 «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενιαίο μισθολόγιο – βαθμολόγιο, εργασιακή εφεδρεία και άλλες διατάξεις εφαρμογής του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015», Άρθρο 38 «Υπολογισμός και καταβολή φόρου Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων»

⁴³ www.nomothesia.ependyseis.gr, Νόμος 2238/1994 «Κύρωση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος» (ΦΕΚ Α' 151/19.9.1994)

Κλίμακα νησιών με πληθυσμό κάτω των 3.100 κατοίκων

Κλιμάκιο εισοδήματος σε €	Φορολογικός συντελεστής %	Φόρος κλιμακίου σε €	Σύνολο εισοδ/τος σε €	Σύνολο φόρου σε €
18.000	0	0	18.000	0
4.000	24%	960	22.000	960
4.000	26%	1.040	26.000	2000
6.000	32%	1.920	32.000	3.920
8.000	36%	2.880	40.000	6.800
20.000	38%	7.600	60.000	14.400
40.000	40%	16.000	100.000	30.400
Υπερβάλλον	45%			

Με βάση τις διατάξεις του ν.2238/94, και μετά την τελευταία του τροποποίηση με τον νόμο 3842/10, καθιερώθηκε η παραπάνω κλίμακα φορολογίας εισοδήματος, η οποία είναι κοινή για όλους τους φορολογούμενους, ανεξάρτητα από την κατηγορία (πηγή) εισοδήματος.⁴⁴ Ωστόσο, για τα φυσικά πρόσωπα που κατοικούν μόνιμα σε νησιά με πληθυσμό, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή, κάτω των 3.100 κατοίκων, το ποσό του πρώτου κλιμακίου εισοδήματος της κλίμακας του άρθρου 9, αυξάνεται κατά 50% προκειμένου να υπολογιστεί ο φόρος που αναλογεί στο εισόδημά τους.

Επίσης, εάν ο φορολογούμενος έχει τέκνα που τον βαρύνουν, αυξάνεται το αφορολόγητο ποσό. Εάν έχει ένα τέκνο, το αφορολόγητο αυξάνεται κατά 1.500 ευρώ, αν έχει δύο τέκνα αυξάνεται κατά 3.000 ευρώ, αν έχει τρία τέκνα, το αφορολόγητο ποσό αυξάνεται κατά 11.500 ευρώ, ενώ για κάθε τέκνο άνω των τριών, αυξάνεται κατά 2.000 ευρώ.

Ταυτόχρονα, το αφορολόγητο ποσό των 12.000 ευρώ ισχύει, εφόσον ο φορολογούμενος προσκομίσει αποδείξεις που έχουν εκδοθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Β.Σ. για δαπάνες αγοράς αγαθών και λήψης υπηρεσιών, οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί στην Ελλάδα και τις οποίες πραγματοποιεί ο ίδιος, η σύζυγός του και τα τέκνα που τους βαρύνουν.

⁴⁴ Γεώργιος Α. Κορομηλάς, Σημειώσεις Σεμιναρίων – Φορολογικές Αλλαγές 2010-2011 «Θέματα φορολογίας εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων», εκδ. PROSVASIS, 2011

Το ελάχιστο ποσό των αποδείξεων δαπανών που απαιτείται να προσκομισθούν, ορίζεται με βάση το δηλούμενο και φορολογούμενο ατομικό εισόδημα του φορολογούμενου, ανά κλίμακα, ως εξής:⁴⁵

- Για ατομικό εισόδημα μέχρι 12.000 ευρώ σε ποσοστό 10% αυτού.
- Για ατομικό εισόδημα πάνω από 12.000 ευρώ, για το τμήμα αυτού μέχρι τις 12.000 ευρώ σε ποσοστό 10% και για το τμήμα αυτού πάνω από τα 12.000 ευρώ σε ποσοστό 30% αυτού.

Σημειώνεται ότι, όταν το ατομικό εισόδημα είναι μέχρι 6.000 ευρώ σύμφωνα με τον νόμο 2238/94, δεν απαιτούνται αποδείξεις δαπανών. Για το ποσό άνω των 6.000 ευρώ απαιτούνται ανάλογα το ποσό.

Παρ' όλα αυτά, η προσκόμιση αποδείξεων δεν είναι υποχρεωτική για τα παρακάτω φυσικά πρόσωπα:

1. Δημόσιοι υπάλληλοι που υπηρετούν στην αλλοδαπή.
2. Υπάλληλοι του Υπουργείου Εξωτερικών και των λοιπών δημόσιων πολιτικών υπηρεσιών, του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού, της Μόνιμης Αντιπροσωπείας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες.
3. Στρατιωτικοί που υπηρετούν στην αλλοδαπή.
4. Υπάλληλοι του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αθηνών.
5. Υπάλληλοι του Εθνικού Οργανισμού Μικρομεσαίων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων.
6. Υπάλληλοι της Πανελλήνιας Συνομοσπονδίας Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών, που υπηρετούν στα οικεία αντιπροσωπευτικά γραφεία τους στις Βρυξέλλες.
7. Όσοι διαμένουν σε οίκο ευγηρίας.
8. Οι φυλακισμένοι.
9. Κάτοικοι κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αποκτούν εισόδημα στην Ελλάδα πλέον του 90% του συνολικού εισοδήματός τους.
10. Οι λοιποί κάτοικοι εξωτερικού που αποκτούν εισόδημα στην Ελλάδα, διότι δεν δικαιούνται το αφορολόγητο ποσό της κλίμακας.

---

⁴⁵ Γεώργιος Α. Κορομηλάς, Σημειώσεις Σεμιναρίων – Φορολογικές Αλλαγές 2010-2011 «Θέματα φορολογίας εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων», εκδ. PROSVASIS, 2011

Όμως, υπάρχουν και ορισμένες δαπάνες, οι οποίες δεν λαμβάνονται ως αποδείξεις, όπως:⁴⁶

1. Δαπάνες για ασφάλιση ζωής ή θανάτου, οι εισφορές που καταβάλλονται στα ταμεία ασφάλισης του φορολογούμενου, οι τόκοι στεγαστικών δανείων για πρώτη κατοικία, τα έξοδα ιατρικής περίθαλψης, κ.λπ.
2. Έξοδα νοσοκομειακής περίθαλψης, οι δαπάνες για ενοίκιο κύριας κατοικίας, για παράδοση κατ' οίκον μαθημάτων ή για φροντιστήρια, για τόκους στεγαστικών δανείων για απόκτηση πρώτης κατοικίας, για δικηγόρους λόγω παροχής νομικών υπηρεσιών, κ.λπ.
3. Δαπάνες για αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση ακινήτου, πλοίων αναψυχής, αυτοκινήτων, δίτροχων κ.λπ. οχημάτων, για ανέγερση ακινήτου, για τοκοχρεωλυτική απόσβεση δανείων ή πιστώσεων, κ.λπ.
4. Ασφάλιστρα πυρκαγιάς ή άλλων κινδύνων, για δικαστικές δαπάνες και για αμοιβή δικηγόρων για δίκες μισθωτικών διαφορών μεταξύ ιδιοκτητών και διαχειριστών ιδιοκτησίας κατ' ορόφους.
5. Οι δαπάνες ύδρευσης, αποχέτευσης, ηλεκτρισμού και τηλεπικοινωνιών γενικά.
6. Οι δαπάνες εισιτηρίων κάθε είδους μεταφορικών μέσων.
7. Οι δαπάνες αγοράς κρατικών λαχείων, τα ποσά που καταβάλλονται για τη συμμετοχή σε τυχερά παιχνίδια (π.χ. ΚΙΝΟ, ΣΤΟΙΧΗΜΑ, κ.λπ.) και η δαπάνη εισόδου σε καζίνο.

Παρ' όλα αυτά, το ανώτατο όριο δαπανών για τον υπόχρεο είναι το ποσό των 15.000,00€, ενώ και για τους δύο συζύγους μαζί φθάνει τις 30.000,00€. Εάν ο φορολογούμενος προσκομίσει ποσό αποδείξεων μικρότερο από εκείνο που απαιτείται, τότε επιβάλλεται φόρος με συντελεστή 10% επί της διαφοράς.

Τέλος, οι δαπάνες που έχουν πραγματοποιηθεί, υπολογίζονται αθροιστικά και για τους δύο συζύγους, μόνο εφ' όσον έχουν περιληφθεί στην αρχική δήλωση και επιμερίζονται μεταξύ των συζύγων ανάλογα με το δηλούμενο, σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις, ατομικό εισόδημα της αρχικής δήλωσής τους, αφού προηγουμένως καλυφθεί το ποσό των αποδείξεων που απαιτείται για την κάλυψη του αφορολόγητου ποσού.

---

⁴⁶ Γεώργιος Α. Κορομηλάς, Σημειώσεις Σεμιναρίων – Φορολογικές Αλλαγές 2010-2011 «Θέματα φορολογίας εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων», εκδ. PROSVASIS, 2011

Όταν ο φορολογούμενος δηλώνει εισόδημα μέχρι 6.000,00€, οι αποδείξεις που προσκομίζονται καλύπτουν το αφορολόγητο ποσό του άλλου συζύγου, εφ' όσον αυτό υπερβαίνει τα 6.000,00€.

N.4024/2011

Σύμφωνα με τον νόμο 4024/11, το δηλωθέν εισόδημα πραγματικό ή αυτό που προκύπτει με βάση τις αντικειμενικές δαπάνες και υπηρεσίες και δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων του φορολογούμενου, υποβάλλεται σε φόρο με βάση την ακόλουθη κλίμακα:⁴⁷

Κλιμάκιο εισοδήματος σε €	Φορολογικός συντελεστής %	Φόρος κλιμακίου σε €	Σύνολο εισοδ/τος σε €	Σύνολο φόρου σε €
5.000	0%	0	5.000	0
7.000	10%	700	12.000	700
4.000	18%	720	16.000	1.420
10.000	25%	2.500	26.000	3.920
14.000	35%	4.900	40.000	8.820
20.000	38%	7.600	60.000	16.420
40.000	40%	16.000	100.000	32.420
Άνω των 100.000	45%			

Το αφορολόγητο ποσό των 5.000 ευρώ αυξάνεται κατά 2.000 ευρώ για κάθε τέκνο από τα δύο πρώτα του φορολογούμενου που τον βαρύνουν και κατά 3.000 ευρώ για κάθε επόμενο τέκνο. Επομένως, σε φορολογούμενο με 1 τέκνο, το αφορολόγητο ποσό διαμορφώνεται σε 7.000 ευρώ, σε φορολογούμενο με 2 τέκνα σε 9.000 ευρώ, ενώ σε φορολογούμενο με 3 τέκνα, το αφορολόγητο ποσό διαμορφώνεται σε 12.000 ευρώ κ.ο.κ.

Επίσης, το αφορολόγητο ποσό της κλίμακας αυξάνεται με το ποσό των 2.000 ευρώ ως δαπάνη χωρίς δικαιολογητικά, για τον ίδιο φορολογούμενο και για καθένα από τα πρόσωπα που συνοικούν με αυτόν και τον βαρύνουν, εφόσον:⁴⁸

⁴⁷ www.taxheaven.gr, Νόμος υπ' αριθμ. 2238 «Κύρωση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος» (ΦΕΚ Α' 151/19.9.1994)

⁴⁸ www.reviews.in.gr, Άρθρο «Το νέο φορολογικό τοπίο μετά τις τελευταίες αλλαγές στη Φορολογία Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων», Νικόλαος Παπαγιάννης, 15.11.2011

- Παρουσιάζουν αναπηρία 67% και πάνω από νοητική καθυστέρηση, φυσική αναπηρία ή ψυχική πάθηση, με βάση τη γνωμάτευση της οικείας πρωτοβάθμιας υγειονομικής επιτροπής, που εδρεύει σε κάθε νομό. Δε λαμβάνεται υπόψη επαγγελματική ή ασφαλιστική αναπηρία.
- Είναι τυφλοί που είναι εγγεγραμμένοι στο γενικό μητρώο τυφλών, που τηρείται στην οικεία νομαρχία.
- Είναι νεφροπαθείς υπό αιμοκάθαρση ή περιτοναϊκή κάθαρση ή έχουν κάνει μεταμόσχευση νεφρού, καθώς και τα πρόσωπα που πάσχουν από μεσογειακή, δρεπανοκυτταρική και μικρό-δρεπανοκυτταρική αναιμία και κάνουν μεταγγίσεις αίματος.
- Είναι ανάπηροι αξιωματικοί ή οπλίτες, οι οποίοι με την ιδιότητα του αναπήρου παίρνουν σύνταξη από το δημόσιο ταμείο ή αξιωματικοί οι οποίοι έχουν τεθεί σε κατάσταση πολεμικής διαθεσιμότητας ή αξιωματικοί, που εξαιτίας πολεμικού τραύματος ή νοσήματος που επήλθε λόγω κακουχιών σε πολεμική περίοδο, βρίσκονται σε κατάσταση υπηρεσίας γραφείου.
- Είναι θύματα πολέμου, με την έννοια ότι λαμβάνουν σύνταξη από πολεμική αιτία.
- Παίρνουν σύνταξη από το δημόσιο ταμείο ως ανάπηροι ή θύματα εθνικής αντίστασης ή εμφυλίου πολέμου.

Για τους νέους ηλικίας έως τριάντα ετών, για τους συνταξιούχους άνω των εξήντα πέντε ετών και τα άτομα με ειδικές ανάγκες ή συνταξιούχους ανεξαρτήτως ηλικίας με παιδιά με ειδικές ανάγκες, το αφορολόγητο ποσό ορίζεται στις 9.000 ευρώ, εφόσον το δηλωθέν εισόδημα, πραγματικό ή αυτό που προκύπτει με βάση τις αντικειμενικές δαπάνες και υπηρεσίες και δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων του φορολογούμενου, δεν υπερβαίνει τις 9.000 ευρώ. Ειδικά για αυτά τα πρόσωπα, όταν το συνολικό τους εισόδημα είναι από 9.000 ευρώ και άνω, το ποσό του φόρου που προκύπτει με βάση την παραπάνω κλίμακα περιορίζεται, ώστε το συνολικό καθαρό εισόδημα που προκύπτει μετά την αφαίρεση του φόρου να μην υπολείπεται του ποσού των 9.000 ευρώ.⁴⁹

Ωστόσο, το κατά περίπτωση αφορολόγητο ποσό ισχύει, εφόσον ο φορολογούμενος προσκομίσει αποδείξεις που έχουν εκδοθεί για δαπάνες αγοράς

---

⁴⁹ www.nomotelia.gr, Φορολογικές ρυθμίσεις με τον ν.4024/2011, Άρθρο 38 «Υπολογισμός και καταβολή φόρου Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων» και Άρθρο 9 «Υπολογισμός και καταβολή φόρου»

αγαθών και λήψης υπηρεσιών, τις οποίες πραγματοποιεί ο ίδιος, η σύζυγός του και τα τέκνα που τους βαρύνουν.

Στις παραπάνω δαπάνες περιλαμβάνονται και τα ειδικά στοιχεία που εκδίδουν οι επιχειρήσεις, λόγω των συγκεκριμένων υπηρεσιών που παρέχουν (π.χ. αποδείξεις των Ε.Λ.Τ.Α., εταιριών Courier, πινακίδια χρηματιστηριακών εταιριών για την αμοιβή των παρεχόμενων υπηρεσιών μόνο, κ.λπ.).

Επίσης, συμπεριλαμβάνεται και η δαπάνη για παροχή υπηρεσιών από συμβολαιογράφο για σύνταξη συμβολαίου απόκτησης ακινήτου, εφόσον βέβαια η δαπάνη αυτή δεν εμπίπτει στις αντικειμενικές δαπάνες (όπως, γονική παροχή ή δωρεά).

Τέλος, στη διαμόρφωση του αφορολόγητου ποσού της κλίμακας του άρθρου 9, περιλαμβάνονται και οι πάσης φύσεως δαπάνες αγοράς υλικών και παροχής υπηρεσιών των κοινόχρηστων χώρων των πολυκατοικιών, εκτός από τις δαπάνες εξόφλησης των λογαριασμών ύδρευσης, αποχέτευσης και ηλεκτροδότησης αυτών μετά τον επιμερισμό τους στους ενοίκους ή στους ιδιοκτήτες των οριζόντων ιδιοκτησιών.⁵⁰

Ο νόμος 4024/11 ορίζει ότι, στις πιο πάνω δαπάνες δεν περιλαμβάνονται τα έξοδα νοσοκομειακής περίθαλψης, οι δαπάνες για ενοίκιο κύριας κατοικίας, για παράδοση κατ' οίκον μαθημάτων ή για φροντιστήρια, για τόκους στεγαστικών δανείων για απόκτηση πρώτης κατοικίας, οι δαπάνες για αγορά ακινήτων, αυτοκινήτων, πλοίων αναψυχής, δίτροχων κ.λπ. οχημάτων, για τοκοχρεωλυτική απόσβεση δανείων ή πιστώσεων, οι δαπάνες για ασφάλιστρα κατά του κινδύνου πυρκαγιάς ή άλλων κινδύνων, για δικαστικές δαπάνες, για αμοιβή δικηγόρου για δίκες μισθωτικών διαφορών ή διαφορών μεταξύ ιδιοκτητών και διαχειριστών ιδιοκτησίας κατ' ορόφους, κ.λπ.

Επίσης, δεν περιλαμβάνονται οι παρακάτω δαπάνες:

- Το κόστος αγοράς κρατικών λαχείων, τα ποσά που καταβάλλονται για τη συμμετοχή σε τυχερά παιχνίδια (π.χ. ΚΙΝΟ, ΣΤΟΙΧΗΜΑ, κ.λπ.) και η δαπάνη εισόδου σε ΚΑΖΙΝΟ, καθώς στις πιο πάνω περιπτώσεις δεν πραγματοποιείται αγορά αγαθών ή παροχή υπηρεσιών όπως επιβάλλει ο νόμος, αλλά οι εν λόγω δαπάνες αφορούν το κόστος ή την προϋπόθεση συμμετοχής σε τυχερά παιχνίδια.

---

⁵⁰ www.taxheaven.gr, Άρθρα «Οδηγός για τις δαπάνες που αφαιρούνται από το φόρο ή το συνολικό εισόδημα των φορολογούμενων», Κωνσταντίνος Γραβιάς, 4.5.2012

Ωστόσο, το ποσό των αποδείξεων δαπανών, που απαιτείται να προσκομιστούν, ορίζεται σε ποσοστό 25% του ατομικού εισοδήματος του φορολογούμενου του δηλούμενου και φορολογούμενου, σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις και για ποσό εισοδήματος μέχρι 60.000€. Αν το ποσό των προσκομιζόμενων αποδείξεων δαπανών του φορολογούμενου υπολείπεται του πιο πάνω ποσού, τότε επί της διαφοράς επιβάλλεται φόρος 10%.

Οι δαπάνες που έχουν πραγματοποιηθεί υπολογίζονται αθροιστικά και για τους δύο συζύγους, μόνο εφόσον έχουν περιληφθεί στην εμπρόθεσμη δήλωση και επιμερίζονται μεταξύ των συζύγων ανάλογα με το δηλούμενο και φορολογούμενο, σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις, ατομικό εισόδημα της εμπρόθεσμης δήλωσής τους.

Επίσης, οι δημόσιοι υπάλληλοι που υπηρετούν στην αλλοδαπή, όσοι διαμένουν σε οίκο ευγηρίας, σε ψυχιατρικά καταστήματα, οι φυλακισμένοι και κάτοικοι κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αποκτούν εισόδημα στην Ελλάδα περισσότερο του 90% του συνολικού εισοδήματός τους, δικαιούνται το αφορολόγητο ποσό της κλίμακας χωρίς την προσκόμιση αποδείξεων.

Σχετικά με τους δημόσιους υπαλλήλους που επικαλούνται μήνες διαμονής στην αλλοδαπή και όχι ολόκληρο το έτος, έχουν την ευχέρεια να επιλέξουν εάν θα προσκομίσουν ή όχι τις αποδείξεις δαπανών.

Τέλος, εφόσον οι εν λόγω υπάλληλοι καθώς και οι σύζυγοι αυτών, πραγματοποίησαν στην Ελλάδα τις απαιτούμενες για την κάλυψη του αφορολόγητου ποσού δαπάνες ή περισσότερες, μπορούν να τις δηλώσουν κανονικά στην δήλωσή τους. Στις περιπτώσεις που δεν έχουν πραγματοποιήσει στην Ελλάδα δαπάνες ή έχουν πραγματοποιήσει λιγότερες από τις απαιτούμενες, ανεξάρτητα από το χρονικό διάστημα του έτους που υπηρέτησαν στην αλλοδαπή, δικαιούνται το αφορολόγητο ποσό χωρίς να προσκομίσουν αποδείξεις δαπανών.

Παρακάτω, παρατίθεται ενδεικτικός πίνακας με τα ποσά εισοδήματος και τα αντίστοιχα ποσά δαπανών που απαιτούνται. Για εισοδήματα άνω των 60.000 ευρώ, το ανώτερο ποσό που μπορεί να προσκομίσει ο φορολογούμενος είναι 15.000 ευρώ.

Ποσό εισοδήματος	Αποδείξεις που απαιτούνται
5.000	1.250
6.000	1.500
7.000	1.750
8.000	2.000
9.000	2.250
10.000	2.500
11.000	2.750
12.000	3.000
13.000	3.250
14.000	3.500
15.000	3.750
16.000	4.000
17.000	4.250
18.000	4.500
19.000	4.750
20.000	5.000 κ.ο.κ.

Παράδειγμα 2.2.1Α

Έστω ότι φορολογούμενος άγαμος, με εισόδημα 30.000 ευρώ, συμπεριέλαβε στην εμπρόθεσμη δήλωσή του αποδείξεις ύψους 12.000 ευρώ.

Με βάση τα παραπάνω, γίνεται ο εξής υπολογισμός:

Εισόδημα	Απαιτούμενο ποσό αποδείξεων
30.000 * 25% =	7.500

Άρα, ο φορολογούμενος κάλυψε το ποσό αποδείξεων βάσει του εισοδήματός του. Για το επιπλέον ποσό αποδείξεων (4.500 ευρώ), δεν θα υπάρξει κάποια μείωση.

Παράδειγμα 2.2.1B

Έστω φορολογούμενος έγγαμος, με εισόδημα 25.000 ευρώ. Η σύζυγός του δήλωσε εισόδημα 15.000 ευρώ και συμπεριέλαβαν στην εμπρόθεσμη δήλωσή τους αποδείξεις ύψους 7.000 ευρώ.

→ **Υπόχρεος:**

Εισόδημα	Απαιτούμενο ποσό αποδείξεων
$25.000 * 25\% =$	6.250

→ **Σύζυγος:**

Εισόδημα	Απαιτούμενο ποσό αποδείξεων
$15.000 * 25\% =$	3.750

Παρατηρείται ότι, με βάση τα εισοδήματά τους έπρεπε να προσκομίσουν αποδείξεις ύψους 10.000 ευρώ (6.250 + 3.750), όμως θα γίνει ο κατάλληλος επιμερισμός των δαπανών βάσει των εισοδημάτων τους, ως εξής:

→ **Υπόχρεος:**

$$7.000 * \frac{25.000}{40.000} = 4.375$$

Άρα, οι δαπάνες που αναλογούν στον υπόχρεο είναι 4.375 ευρώ.

→ **Σύζυγος:**

$$7.000 * \frac{15.000}{40.000} = 2.625$$

Άρα, οι δαπάνες που αναλογούν στη σύζυγο είναι 2.625 ευρώ.

Επειδή προσκόμισαν λιγότερο ποσό από το απαιτούμενο (7.000), θα έχουν επιβάρυνση 10% επί της διαφοράς, που προβλέπεται στο νόμο, ως εξής:

Υπολογισμός διαφοράς:

→ **Υπόχρεος:**

Δαπάνες που αναλογούν	4.375
Δαπάνες απαιτούνται	6.250
Διαφορά	1.875
Επιπλέον ποσό φόρου 10%	187,50

→ **Σύζυγος:**

Δαπάνες που αναλογούν	2.625
Δαπάνες απαιτούνται	3.750
Διαφορά	1.125
Επιπλέον ποσό φόρου (1.125 * 10%)	112,50

Συνεπώς, η επιπλέον επιβάρυνση σε φόρο για τον υπόχρεο θα είναι 187,50 ευρώ και για τη σύζυγο 112,50 ευρώ.

Παράδειγμα 2.2.1Γ

Έστω φορολογούμενος έγγαμος, με εισόδημα 40.000 ευρώ. Η σύζυγός του δήλωσε εισόδημα 12.000 ευρώ καιν συμπεριέλαβαν στην εμπρόθεσμη δήλωσή τους αποδείξεις ύψους 18.000 ευρώ.

Με βάση τα παραπάνω, γίνονται οι εξής υπολογισμοί:

→ **Υπόχρεος**

Εισόδημα	Απαιτούμενο ποσό αποδείξεων
$40.000 * 25\% =$	10.000,00

→ **Σύζυγος**

Εισόδημα	Απαιτούμενο ποσό αποδείξεων
$12.000 * 25\% =$	3.000,00

Με βάση τα εισοδήματά τους έπρεπε να προσκομίσουν αποδείξεις ύψους 13.000 ευρώ (10.000 + 3.000). Παρακάτω διενεργείται ο επιμερισμός των δαπανών βάσει των εισοδημάτων τους.

→ **Υπόχρεος**

$$18.000 * \frac{40.000}{52.000} = 13.846,15$$

Άρα, οι δαπάνες που αναλογούν στον υπόχρεο είναι 13.846,15 ευρώ.

→ **Σύζυγος**

$$18.000 * \frac{12.000}{52.000} = 4.153,85$$

Άρα, οι δαπάνες που αναλογούν στη σύζυγο είναι 4.153,85 ευρώ.

Επειδή προσκόμισαν μεγαλύτερο ποσό από το απαιτούμενο (13.000), δεν θα έχουν την επιπλέον μείωση φόρου 10% επί της διαφοράς όπως ίσχυε μέχρι το 2011.

2.2.2 Μείωση φόρου λόγω εξόδων ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης Ν.2238/1994

Ο νόμος 2238/1994 ορίζει ότι, το ποσό του φόρου που προκύπτει με βάση της κλίμακα φορολογίας εισοδήματος μειώνεται ως εξής:⁵¹

Εκπίπτει όλο το ποσό από το εισόδημα, του συνολικού ετήσιου ποσού των εξόδων ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης του φορολογούμενου και των λοιπών προσώπων που τον βαρύνουν.

Ως έξοδα νοσοκομειακής περίθαλψης θεωρούνται μόνο:

- Οι αμοιβές που καταβάλλονται για ιατρικές επισκέψεις και εξετάσεις γενικά, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι ακτινολογικές και μικροβιολογικές εξετάσεις, οι δαπάνες που καταβάλλονται για διαρκή κάλυψη τέτοιων αναγκών, καθώς και η δαπάνη για οδοντοθεραπεία και οδοντοπροσθετική.
- Τα έξοδα νοσηλείας που καταβάλλονται σε νοσηλευτικά ιδρύματα ή ιδιωτικές κλινικές, στα οποία περιλαμβάνονται και τα έξοδα για φαρμακευτική περίθαλψη στο νοσοκομείο ή στην κλινική.
- Οι αμοιβές που καταβάλλονται σε νοσοκόμο για την παροχή υπηρεσιών σε ασθενή κατά την νοσηλεία του σε νοσοκομείο ή κλινική ή στο σπίτι.
- Η δαπάνη για την αντικατάσταση μελών του σώματος με τεχνητά μέλη, καθώς και η δαπάνη για την αγορά ή τοποθέτηση στο σώμα του ασθενούς οργάνων, τα οποία είναι αναγκαία για την φυσιολογική λειτουργία του ανθρώπινου οργανισμού.

---

⁵¹ www.taxnews.info.gr, Νόμος Υπ.αριθ.3842 (ΦΕΚ 58^Α 23.4.2010) Αποκατάσταση φορολογικής δικαιοσύνης και αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής», 27.4.2010

- Τα έξοδα νοσοκομειακής περίθαλψης των τέκνων που είναι άγαμα ή διαζευγμένα ή τελούν σε κατάσταση χηρείας, εφόσον το ετήσιο φορολογούμενο και απαλλασσόμενο εισόδημά τους δεν υπερβαίνει το ποσό των 6.000 ευρώ και πάσχουν από ανίατο νόσημα, καθώς επίσης και με τις ίδιες προϋποθέσεις η δαπάνη για την περίθαλψη με οποιονδήποτε τρόπο των τυφλών, κωφάλαλων ή διανοητικά καθυστερημένων τέκνων του φορολογούμενου, όπως και η δαπάνη τους για δίδακτρα ή τροφεία που καταβάλλονται γι' αυτά τα τέκνα σε ειδικές για την πάθησή τους σχολές ή θεραπευτήρια.
- Ποσό ίσο με το 50% της δαπάνης που καταβάλλεται σε επιχειρήσεις περίθαλψης ηλικιωμένων, οι οποίες λειτουργούν νόμιμα.

Στις δαπάνες περιλαμβάνονται και οι δαπάνες για έξοδα ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης των προσώπων που συνοικούν με τον φορολογούμενο και παρουσιάζουν αναπηρία 67% και πάνω από διανοητική καθυστέρηση, φυσική αναπηρία ή ψυχική πάθηση με βάση την γνωμάτευση της οικείας πρωτοβάθμιας υγειονομικής επιτροπής, που εδρεύει σε κάθε νομό, ή και τυφλοί που είναι γραμμένοι στο γενικό μητρώο τυφλών, που τηρείται στην οικεία νομαρχία.

Επίσης, περιλαμβάνονται οι δαπάνες για έξοδα ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης των τέκνων, στην περίπτωση που καταβάλλονται από γονέα που δεν συνοικεί μαζί τους λόγω διάζευξης με τον άλλο γονέα.

N.4024/2011

Με την παράγραφο 4 του άρθρου 9 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 2 του άρθρου 38 του ν.4024/11, το ποσό του φόρου που προκύπτει με βάση την κλίμακα, μειώνεται κατά ποσοστό 10% κάθε καταβαλλόμενης από τις παρακάτω δαπάνες:⁵²

- Των εξόδων ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης του φορολογούμενου και των λοιπών προσώπων που τον βαρύνουν. Το ποσό της μείωσης δεν μπορεί να υπερβεί τις 3.000 €.

Ως έξοδα ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης θεωρούνται τα ίδια με αυτά του νόμου 2238/94, που αναλύθηκαν παραπάνω.

---

⁵² www.taxheaven.gr, Άρθρα «Οδηγός για τις δαπάνες που αφαιρούνται από το φόρο ή το συνολικό εισόδημα των φορολογούμενων», Κωνσταντίνος Γραβιάς, 4.5.2012

Σημειώνεται ότι, η ανώτερη δαπάνη (ιατρική και νοσοκομειακή περίθαλψη) που μπορεί να πραγματοποιήσει κάποιος φορολογούμενος προκειμένου να εκπέσει από το φόρο το ποσό των 3.000 € (που είναι το ανώτερο που ορίζει ο νόμος), είναι 30.000,00 €, δηλαδή ($30.000,00 * 10\% = 3.000,00$ ευρώ). Για μεγαλύτερο ποσό δαπανών δεν υπάρχει κάποια περαιτέρω φορολογική ελάφρυνση. Το ποσό της κάθε δαπάνης αυτής της περίπτωσης, μειώνει το φόρο, μόνο εφόσον έχει περιληφθεί στην αρχική ή συμπληρωματική δήλωση (εμπρόθεσμη ή εκπρόθεσμη).

Παράδειγμα 2.2.2Α

Έστω φορολογούμενος έχει ιατρικές και νοσοκομειακές δαπάνες συνολικού ποσού 10.000€. Το ποσοστό της μείωσης υπολογίζεται ως εξής: $10.000 * 10\% = 1.000€$.

Συνεπώς, το ποσό του φόρου που θα προκύψει με βάση την κλίμακα **θα μειωθεί κατά 1.000 ευρώ.**

Παράδειγμα 2.2.2.Β

Έστω ότι φορολογούμενος κατέβαλε για ιατρικές και νοσοκομειακές δαπάνες το ποσό των 40.000€. Το ποσοστό της μείωσης υπολογίζεται ως εξής: $40.000 * 10\% = 4.000€$.

Επειδή όμως, το παραπάνω ποσό είναι μεγαλύτερο από αυτό που ορίζει ο νόμος (3.000€), το ποσό της μείωσης **θα περιοριστεί** στα 3.000€. συνεπώς, το ποσό του φόρου που θα προκύψει με βάση την κλίμακα **θα μειωθεί κατά 3.000 ευρώ.**

2.2.3 Μείωση φόρου λόγω μισθώματος για κύρια κατοικία και για τέκνα που σπουδάζουν

N.2238/1994

Σχετικά με τη μείωση φόρου λόγω μισθώματος για κύρια κατοικία και για τέκνα που σπουδάζουν, ο ν.2238/94 ορίζει ότι σύμφωνα με την ισχύουσα κλίμακα, το ποσό του φόρου μειώνεται κατά ποσοστό 20% των ακόλουθων δαπανών:⁵³

- Του ποσού του μισθώματος που καταβάλλεται ετησίως για κύρια κατοικία του φορολογούμενου και της οικογένειάς του. Δεν δικαιούνται την έκπτωση αυτή όσοι παίρνουν στεγαστικό επίδομα. Ομοίως, δεν δικαιούνται την μείωση αυτή οι φορολογούμενοι, όταν οι ίδιοι ή οι σύζυγοί τους ή τα τέκνα που τους βαρύνουν έχουν

---

⁵³ www.taxnews.info.gr, Νόμος Υπ.αριθ.3842 (ΦΕΚ 58^Α 23.4.2010) Αποκατάσταση φορολογικής δικαιοσύνης και αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής», 27.4.2010

πλήρη κυριότητα ή κατοχή, εξ ολοκλήρου, σε οικία με επιφάνεια τουλάχιστον ίση με εκείνη της μισθωμένης κύριας κατοικίας, η οποία βρίσκεται στον ίδιο νομό με τη μισθωμένη. Το ίδιο ισχύει και όταν η πιο πάνω οικία ανήκει εξ αδιαιρέτου είτε στον φορολογούμενο και στη σύζυγό του, είτε στον φορολογούμενο και στα τέκνα τους που τους βαρύνουν, είτε στη σύζυγό του και στα τέκνα που τους βαρύνουν. Το ποσό πάνω στο οποίο υπολογίζεται η μείωση δεν μπορεί να υπερβεί το 10% του αφορολόγητου ποσού των 12.000 ευρώ, συνεπώς το ποσό της μείωσης δεν μπορεί να υπερβεί τα 240 ευρώ.

- Του ποσού του μισθώματος που καταβάλλει ετησίως για τα τέκνα του ο φορολογούμενος, ο οποίος μισθώνει κατοικίες για την ικανοποίηση των στεγαστικών τους αναγκών, τα οποία φοιτούν σε αναγνωρισμένα σχολεία ή σχολές του εσωτερικού, εφόσον αυτά τον βαρύνουν και εφόσον οι κατοικίες που μισθώνονται βρίσκονται στην πόλη που έχει την έδρα της η σχολή ή το σχολείο που φοιτούν τα τέκνα του και αυτός ή τα τέκνα του δεν έχουν άλλη κατοικία σε αυτή την πόλη. Το ποσό πάνω στο οποίο υπολογίζεται η μείωση δεν μπορεί να υπερβεί το 10% του αφορολόγητου ποσού των 12.000 ευρώ, συνεπώς το ποσό της μείωσης δεν μπορεί να υπερβεί τα 240 ευρώ.

Η έκπτωση αναγνωρίζεται, μόνο όταν ο φορολογούμενος αναγράψει στις οικίες ενδείξεις της ετήσιας δήλωσης φόρου εισοδήματος, τον αριθμό φορολογικού μητρώου του εκμισθωτή. Αν πρόκειται για εκμισθωτές που δεν κατοικούν ούτε διαμένουν στην Ελλάδα, μπορεί να αναγράφεται ο αριθμός φορολογικού μητρώου του πληρεξούσιου ή νόμιμου εκπροσώπου τους. Για τους ανήλικους εκμισθωτές που δεν έχουν αριθμό φορολογικού μητρώου, αναγράφεται το αντίστοιχο στοιχείο του προσώπου που έχει την επιμέλεια του ανηλίκου.⁵⁴

N.4024/2011

Σύμφωνα με την περίπτωση β' της παραγράφου 9 του Κ.Φ.Ε., όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 2 του άρθρου 38 του νόμου 4024/11, το ποσό του φόρου που προκύπτει με βάση την κλίμακα, μειώνεται κατά ποσοστό 10% του ποσού του μισθώματος που καταβάλλεται ετησίως για κύρια κατοικία του φορολογούμενου και της οικογένειάς του, σε αντίθεση με όσα ορίζει ο νόμος

---

⁵⁴ www.taxnews.info.gr, Νόμος Υπ.αριθ.3842 (ΦΕΚ 58^Α 23.4.2010) Αποκατάσταση φορολογικής δικαιοσύνης και αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής», 27.4.2010

2238/94, κατά τον οποίο όπως προαναφέρθηκε, το ποσό του φόρου μειώνεται κατά ποσοστό 20%.⁵⁵

Ομοίως, το ποσό του φόρου που προκύπτει με βάση την κλίμακα, μειώνεται κατά ποσοστό 10% του ποσοστού μισθώματος που καταβάλλει ετησίως για τα τέκνα του ο φορολογούμενος, που μισθώνει κατοικίες για την ικανοποίηση των στεγαστικών τους αναγκών, τα οποία φοιτούν σε αναγνωρισμένα σχολεία ή σχολές του εσωτερικού, εφόσον αυτά τον βαρύνουν και εφόσον οι κατοικίες που μισθώνονται βρίσκονται στην πόλη που έχει την έδρα της η σχολή ή το σχολείο που φοιτούν τα τέκνα του και αυτός ή τα τέκνα του δεν έχουν άλλη κατοικία σε αυτή την πόλη. Η περιοχή των δήμων του κεντρικού, του νότιου, του βόρειου, του δυτικού τομέα και του Πειραιά της Περιφέρειας Αττικής, θεωρείται ως μια πόλη.

Τα όσα ορίζονται στον ν.2238/94 σχετικά με εκείνους, οι οποίοι δεν δικαιούνται την έκπτωση από τον φόρο, καθώς και το πότε αναγνωρίζεται η έκπτωση λόγω καταβολής μισθωμάτων, ισχύουν και με την εφαρμογή του παρόντος νόμου (ν.4024/11).

Ωστόσο, με βάση τον νόμο 4024/11, το ποσό της κάθε δαπάνης της περίπτωσης λόγω μισθώματος για κύρια κατοικία και για τέκνα που σπουδάζουν, πάνω στην οποία υπολογίζεται η μείωση, δεν μπορεί να υπερβεί το ποσό των 1.000 ευρώ.

Σημειώνεται ότι, το ποσό της κάθε δαπάνης της περίπτωσης αυτής, η οποία υπολογίζεται αθροιστικά και για τους δύο συζύγους, μειώνει το φόρο, μόνο εφόσον έχει περιληφθεί στην αρχική δήλωση (εμπρόθεσμη ή εκπρόθεσμη) και μερίζεται μεταξύ των συζύγων ανάλογα με το ύψος του εισοδήματος του καθενός που φορολογείται με τις γενικές διατάξεις, όπως αυτό δηλώθηκε με την αρχική δήλωση ή συμπληρωματική μέχρι τη λήξη της προθεσμίας.⁵⁶

Παράδειγμα 2.2.3Α

Έστω ότι φορολογούμενος κατέβαλε ετήσιο μίσθωμα για κύρια κατοικία του 4.000 και 1.500€ για το τέκνο του που σπουδάζει. Η μείωση του φόρου υπολογίζεται ως εξής:

---

⁵⁵ www.taxheaven.gr, Άρθρα «Οδηγός για τις δαπάνες που αφαιρούνται από το φόρο ή το συνολικό εισόδημα των φορολογούμενων», Κωνσταντίνος Γραβιάς, 4.5.2012

⁵⁶ www.taxheaven.gr, Άρθρα «Οδηγός για τις δαπάνες που αφαιρούνται από το φόρο ή το συνολικό εισόδημα των φορολογούμενων», Κωνσταντίνος Γραβιάς, 4.5.2012

Για την κύρια κατοικία: $4.000 * 10\% = 400$ ευρώ > 100 ευρώ. Επομένως, η μείωση του φόρου που αφορά την κύρια κατοικία του θα περιοριστεί στο ποσό των 100 ευρώ.

Για την κατοικία του τέκνου: $1.500 * 10\% = 150$ ευρώ > 100 ευρώ. Επομένως, η μείωση του φόρου που αφορά την κατοικία του τέκνου του που σπουδάζει θα περιοριστεί στο ποσό των 100 ευρώ.

Έτσι, συνολικά από το φόρο του θα αφαιρεθούν $100 + 100 = 200$ ευρώ.

Παράδειγμα 2.2.3B

Έστω φορολογούμενος με τρία παιδιά καταβάλλει ετησίως για το κάθε παιδί του 1.300€, 800€ και 400€ αντίστοιχα. Η μείωση του φόρου υπολογίζεται ως εξής:

1^ο τέκνο: $1.300 * 10\% = 130$ ευρώ > 100 ευρώ, άρα περιορίζεται στα 100 ευρώ.

2^ο τέκνο: $800 * 10\% = 80$ ευρώ.

3^ο τέκνο: $400 * 10\% = 40$ ευρώ.

Άρα, συνολικά από το φόρο του θα αφαιρεθούν: $100 + 80 + 40 = 220$ ευρώ.

2.2.4 Μείωση φόρου λόγω κατ' οίκων ιδιαίτερα μαθήματα ή για φροντιστήρια κ.λπ.

N.2238/1994

Σχετικά με αυτήν την περίπτωση, ο νόμος 2238/97 ορίζει ότι, το ποσό που προκύπτει με βάση την εκάστοτε κλίμακα, μειώνεται κατά ποσοστό 20% του ποσού της δαπάνης για παράδοση κατ' οίκων ιδιαίτερων μαθημάτων ή για φροντιστήρια οποιασδήποτε αναγνωρισμένης εκπαιδευτικής βαθμίδας ή ξένων γλωσσών, το οποίο καταβάλλει ετησίως ο φορολογούμενος για κάθε τέκνο που τον βαρύνει ή για τον ίδιο. Το ποσό της μείωσης, πάνω στο οποίο υπολογίζεται η μείωση, δεν μπορεί να υπερβεί το 10% του αφορολόγητου ποσού των 12.000 ευρώ και κατά συνέπεια, το ποσό της μείωσης δεν μπορεί να υπερβεί τα 240 ευρώ.

Στη δαπάνη της περίπτωσης αυτής περιλαμβάνεται και η δαπάνη για παράδοση μαθημάτων, που καταβάλλεται ετησίως από γονείς που βρίσκονται σε διάζευξη, για κάθε τέκνο, στην περίπτωση που δεν συνοικούν μαζί του.⁵⁷

---

⁵⁷ www.taxnews.info.gr, Νόμος Υπ.αριθ.3842 (ΦΕΚ 58^A 23.4.2010) Αποκατάσταση φορολογικής δικαιοσύνης και αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής», 27.4.2010

N.4024/2011

Σε αντίθεση με τον νόμος 2238/94, ο ν.4024/11 ορίζει ότι το ποσό που προκύπτει με βάση την κλίμακα, μειώνεται κατά ποσοστό 10% του ποσού της συγκεκριμένης δαπάνης. Ωστόσο, το ποσό της κάθε δαπάνης πάνω στην οποία υπολογίζεται η μείωση, δεν μπορεί να υπερβεί το ποσό των 1.000 ευρώ. Επίσης, το συγκεκριμένο ποσό της δαπάνης, η οποία υπολογίζεται αθροιστικά και για τους δύο συζύγους, μειώνει το φόρο, μόνο εφόσον έχει περιληφθεί στην αρχική δήλωση (εμπρόθεσμη ή εκπρόθεσμη) και μερίζεται μεταξύ των συζύγων ανάλογα με το ύψος του εισοδήματος του καθενός που φορολογείται με τις γενικές διατάξεις, όπως αυτό δηλώθηκε με την αρχική δήλωση ή συμπληρωματική μέχρι τη λήξη της προθεσμίας.⁵⁸

Παράδειγμα 2.2.4A

Έστω ότι φορολογούμενος κατέβαλλε για το τέκνο του ετήσιο ποσό διδάκτρων 900,00€. Το ποσοστό της μείωσης υπολογίζεται ως εξής: $900 * 10\% = 90$.

Συνεπώς, το ποσό του φόρου που θα προκύψει με βάση την κλίμακα θα μειωθεί κατά 90 ευρώ.

Παράδειγμα 2.2.4B

Έστω ότι φορολογούμενος κατέβαλλε για το τέκνο του ετήσιο ποσό διδάκτρων 2.000,00€.

Επειδή η δαπάνη που κατέβαλλε είναι 2.000,00€, το ποσό επί του οποίου θα υπολογιστεί η μείωση του φόρου περιορίζεται στο ανώτερο ποσό, δηλαδή 1.000,00€. Συνεπώς, το ποσό του φόρου που θα προκύψει με βάση την κλίμακα θα μειωθεί κατά $1.000 * 10\% = 100$ ευρώ.

2.2.5 Δεδουλευμένοι τόκοι δανείων για απόκτηση πρώτης κατοικίας που χορηγούνται από ασφαλιστικές επιχειρήσεις στους υπαλλήλους τους.

N.2238/1994

Όπως και στην προηγούμενη περίπτωση, έτσι και σε αυτήν ο νόμος 2238/94 ορίζει ότι, το ποσό που προκύπτει με βάση την κλίμακα μειώνεται κατά ποσοστό 20% για στεγαστικά δάνεια απόκτησης πρώτης κατοικίας που χορηγούνται από ασφαλιστικές επιχειρήσεις στους υπαλλήλους τους, εφόσον οφείλονται από αυτούς

---

⁵⁸ www.taxheaven.gr, Άρθρα «Οδηγός για τις δαπάνες που αφαιρούνται από το φόρο ή το συνολικό εισόδημα των φορολογούμενων», Κωνσταντίνος Γραβιάς, 4.5.2012

και η υποθήκη ή η προσημείωση έχει εγγραφεί σε ακίνητό τους ή του άλλου συζύγου ή των τέκνων που τους βαρύνουν.⁵⁹

N.4024/2011

Σύμφωνα με τον παρόν νόμο, η μείωση του φόρου από 20% μειώνεται στο 10% του ποσού των δεδουλευμένων τόκων που καταβάλλονται από τον φορολογούμενο για στεγαστικά δάνεια απόκτησης πρώτης κατοικίας που χορηγούνται από ασφαλιστικές επιχειρήσεις στους υπαλλήλους τους.

Ωστόσο, δεν θεωρείται ότι αποκτάται πρώτη κατοικία, αν ο υπόχρεος, ο άλλος σύζυγος και τα τέκνα που τους βαρύνουν, έχουν δικαίωμα πλήρους κυριότητας ή ισόβιας επικαρπίας ή οίκησης, εξ ολοκλήρου ή επί ιδανικού μεριδίου, σε άλλη οικία ή οικίες, εφόσον το άθροισμα της συνολικής επιφάνειας που τους αντιστοιχεί υπερβαίνει τα 70 τμ.. Η επιφάνεια αυτή προσαυξάνεται κατά 20 τμ. για καθένα από τα δύο πρώτα τέκνα και κατά 25 τμ. για το τρίτο και καθένα από τα επόμενα τέκνα που βαρύνουν τον υπόχρεο ή τον άλλο σύζυγο.

Αν η επιφάνεια κατοικίας υπερβαίνει τα 120τμ., το ποσό της δαπάνης που μειώνει το φόρο περιορίζεται στο μέρος που αναλογεί επιμεριστικά στη μέχρι των 120 τμ. επιφάνεια της κατοικίας.⁶⁰

Το ποσοστό της μείωσης αυτής υπολογίζεται στους τόκους που αντιστοιχούν στο τμήμα του δανείου έως 200.000 ευρώ και δεν πρέπει να εκπέσει με βάση άλλη διάταξη του νόμου 2238/94.

Επίσης, το ποσό της συγκεκριμένης δαπάνης μειώνει το φόρο, μόνο εφόσον έχει περιγλυφθεί στην αρχική ή συμπληρωματική δήλωση (εμπρόθεσμη ή εκπρόθεσμη).

Τέλος, οι παραπάνω διατάξεις εφαρμόζονται για δεδουλευμένους τόκους που καταβάλλονται από 1.1.2011 και μετά, ανεξάρτητα του χρόνου σύναψης του δανείου.

---

⁵⁹ www.taxnews.info.gr, Νόμος Υπ.αριθ.3842 (ΦΕΚ 58^Α 23.4.2010) Αποκατάσταση φορολογικής δικαιοσύνης και αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής», 27.4.2010

⁶⁰ www.taxheaven.gr, Άρθρα «Οδηγός για τις δαπάνες που αφαιρούνται από το φόρο ή το συνολικό εισόδημα των φορολογούμενων», Κωνσταντίνος Γραβιάς, 4.5.2012

2.2.6 Προκαταβολές που χορηγούνται από τα Ταμεία Αλληλοβοήθειας Στρατού, Ναυτικού και Αεροπορίας για απόκτηση πρώτης κατοικίας.

N.2238/1994

Ο νόμος 2238/94 στην συγκεκριμένη περίπτωση αναφέρει ότι, μειώνεται κατά 20% το ποσό του φόρου που αφορά προκαταβολές που χορηγούνται από τα Ταμεία Αλληλοβοήθειας Στρατού, Ναυτικού και Αεροπορίας για απόκτηση πρώτης κατοικίας από τους βοηθηματούχους αυτών.

N.4024/2011

Σε αντίθεση με όσα αναφέρει ο νόμος 2238/94, ο νόμος 4024/11 ορίζει ότι στην προαναφερθείσα περίπτωση, το ποσό των δεδουλευμένων τόκων που καταβάλλονται από τον φορολογούμενο για προκαταβολές που χορηγούνται από τα Ταμεία Αλληλοβοήθειας Στρατού, Ναυτικού και Αεροπορίας για απόκτηση πρώτης κατοικίας από τους βοηθηματούχους αυτών, μειώνεται κατά ποσοστό 10%.

Επίσης, ο ίδιος νόμος ορίζει τα ίδια, με όσα αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο σχετικά με την μη απόκτηση πρώτης κατοικίας.

2.2.7 Τόκοι δανείων για αναστήλωση, συντήρηση ή εξωραϊσμό διατηρητέων κτισμάτων, καθώς και κτισμάτων που βρίσκονται σε περιοχές χαρακτηριζόμενες ως παραδοσιακά τμήματα πόλεων.

N.2238/1994

Σχετικά με την συγκεκριμένη δαπάνη, ο παρόν νόμος ορίζει ότι το ποσό του φόρου που προκύπτει με βάση την κλίμακα μειώνεται κατά ποσοστό 20% του ποσού των δεδουλευμένων τόκων που καταβάλλονται από τον φορολογούμενο για στεγαστικά δάνεια που χορηγούνται σε αυτόν από τράπεζες, το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, τα Ταχυδρομικά Ταμιευτήρια και λοιπούς πιστωτικούς οργανισμούς, εφόσον οφείλονται από αυτόν, για αναστήλωση, επισκευή, συντήρηση ή εξωραϊσμό διατηρητέων κτισμάτων, καθώς και κτισμάτων που βρίσκονται σε περιοχές χαρακτηριζόμενες ως παραδοσιακά τμήματα πόλεων ή ως παραδοσιακοί οικισμοί.

Οι διατάξεις της περίπτωσης αυτής ισχύουν για τόκους από συμβάσεις δανείων που συνάπτονται, καθώς και προκαταβολές που χορηγούνται από την 1.1.2003.

N.4024/2011

Σύμφωνα τώρα με τον Ν.4024/11, το ποσό του φόρου που προκύπτει με βάση την κλίμακα μειώνεται κατά ποσοστό 10% αντί 20% που όριζε ο νόμος 223/94, για το ποσό των δεδουλευμένων τόκων που καταβάλλονται από τον φορολογούμενο για δάνεια που χορηγούνται σε αυτόν από τράπεζες, το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, τα Ταχυδρομικά Ταμιευτήρια και λοιπούς πιστωτικούς οργανισμούς, εφόσον οφείλονται από αυτόν, για αναστήλωση, επισκευή, συντήρηση ή εξωραϊσμό διατηρητέων κτισμάτων, καθώς και κτισμάτων που βρίσκονται σε περιοχές χαρακτηριζόμενες ως παραδοσιακά τμήματα πόλεων ή ως παραδοσιακοί οικισμοί.

Το ποσοστό της μείωσης αυτής υπολογίζεται στους τόκους που αντιστοιχούν στο τμήμα του δανείου ως 200.000 ευρώ και δεν πρέπει να εκπέσει με άλλη διάταξη του ν.2238/94.

Επίσης, το ποσό της συγκεκριμένης δαπάνης μειώνει το φόρο, μόνο εφόσον έχει περιληφθεί στην αρχική ή συμπληρωματική δήλωση (εμπρόθεσμη ή εκπρόθεσμη), ενώ οι παρούσες διατάξεις εφαρμόζονται για δεδουλευμένους τόκους που καταβάλλονται από 1.1.2011 και μετά, ανεξάρτητα από τον χρόνο σύναψης του δανείου.

2.2.8 Μείωση φόρου λόγω εισφορών σε ταμεία ασφάλισης

N.2238/1994

Σύμφωνα με τον ν.2238/94, το ποσό της δαπάνης των εισφορών που καταβάλλονται από τον φορολογούμενο σε ταμεία ασφάλισής του, εφόσον η καταβολή τους είναι υποχρεωτική από τον νόμο, καθώς και το ποσό των καταβαλλόμενων εισφορών στις περιπτώσεις προαιρετικής ασφάλισής του σε ταμεία που έχουν συσταθεί με νόμο, μειώνεται ολόκληρο από το συνολικό εισόδημα του φορολογούμενου. Αυτά ίσχυαν, πριν την κατάργηση του άρθρου 8 του παρόντος νόμου.⁶¹

N.4024/2011

Με την αντικατάσταση της προηγούμενης διάταξης με το άρθρο 38 του νόμου 4024/11, το ποσό του φόρου που προκύπτει με βάση την κλίμακα, μειώνεται κατά ποσοστό 10% του ποσού της δαπάνης των εισφορών που καταβάλλονται από τον

---

⁶¹ www.taxheaven.gr, Νόμος υπ' αριθ. 2238 «Κύρωση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος», (ΦΕΚ Α' 151/16-09-1994)

φορολογούμενο σε ταμεία ασφάλισής του, εφόσον η καταβολή τους είναι υποχρεωτική από το νόμο, καθώς και το ποσό των καταβαλλόμενων εισφορών στις περιπτώσεις προαιρετικής ασφάλισής του σε ταμεία που έχουν συσταθεί από το νόμο.

Ωστόσο, βασική προϋπόθεση των εισφορών αυτών είναι να ορίζεται από διάταξη νόμου η υποχρεωτική καταβολή τους. Κατά συνέπεια, ποσά που καταβάλλονται οικειοθελώς σε διάφορα ταμεία ή ποσά που καταβάλλονται πέραν από τα υποχρεωτικά από το νόμο καθοριζόμενα, δεν αναγνωρίζονται για έκπτωση. Άλλη προϋπόθεση για την έκπτωση των εισφορών αυτών είναι να αποδεικνύεται πλήρως η καταβολή τους με βεβαιώσεις ή αποδείξεις του ασφαλιστικού ταμείου ή με άλλο νόμιμο μέσο.⁶²

Το ποσό της δαπάνης αυτής μειώνει το φόρο, μόνο εφόσον έχει περιληφθεί στην αρχική ή συμπληρωματική δήλωση (εμπρόθεσμη ή εκπρόθεσμη), ενώ δεν υπάρχει περιορισμός στο ποσό επί του οποίου θα υπολογιστεί η μείωση του φόρου.

Παράδειγμα 2.2.8Α

Έστω ότι φορολογούμενος καταβάλλει για τις ασφαλιστικές του εισφορές στον Ο.Α.Ε.Ε., το ποσό των 6.000 ευρώ. Το ποσό της μείωσης υπολογίζεται ως εξής: 6.000 * 10% = 600 ευρώ.

Συνεπώς, το ποσό του φόρου που θα προκύψει με βάση την κλίμακα θα μειωθεί κατά 600 ευρώ.

2.2.9 Μείωση φόρου λόγω ασφαλίσεων ζωής κ.λπ.

N.2238/1994

Ο νόμος 2238/94 ορίζει ότι, το ποσό της ετήσιας δαπάνης που καταβάλλει ο φορολογούμενος για ασφάλιστρα ζωής, θανάτου, προσωπικών ατυχημάτων και ασθένειας για την ασφάλιση του ίδιου, της συζύγου του και των τέκνων που τους βαρύνουν αφαιρείται από το φόρο του, ενώ το ποσό της αφαίρεσης δεν μπορεί να υπερβεί σε ποσοστό το 20% του αφορολόγητου ποσού του πρώτου κλιμακίου της κλίμακας που ισχύει για μισθωτό χωρίς τέκνα.⁶³

---

⁶² www.taxheaven.gr, Άρθρα «Οδηγός για τις δαπάνες που αφαιρούνται από το φόρο ή το συνολικό εισόδημα των φορολογούμενων», Κωνσταντίνος Γραβιάς, 4.5.2012

⁶³ Γεώργιος Α. Κορομηλάς, Σημειώσεις Σεμιναρίων – Φορολογικές Αλλαγές 2010-2011 «Θέματα φορολογίας εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων», εκδ. PROSVASIS, 2011

Το ποσό της δαπάνης ασφαλίσεων επί του οποίου υπολογίζεται η μείωση δεν μπορεί να υπερβεί τα 1.200 ευρώ για άγαμο και τα 2.400 ευρώ για οικογένεια. Κατά συνέπεια, η μέγιστη μείωση φόρου είναι 240 ευρώ και 480 ευρώ αντίστοιχα.

N.4024/2011

Σε αντίθεση με τον ν.2238/94, ο ν.4024/11 αναφέρει ότι η συγκεκριμένη δαπάνη μειώνεται από τον φόρο και όχι από το εισόδημα, και το ποσό του φόρου της μειώνεται σε ποσοστό 10%. Στην δαπάνη αυτή περιλαμβάνονται και τα ασφάλιστρα που καταβάλλονται ετησίως για την ασφάλιση τέκνων, των οποίων οι γονείς βρίσκονται σε διάζευξη και δεν συνοικούν μαζί τους.

Το ποσό της δαπάνης ασφαλίσεων πάνω στο οποίο υπολογίζεται η μείωση δεν μπορεί να υπερβεί τα 1.200 ευρώ για άγαμο και τα 2.400 ευρώ για οικογένεια.

Επίσης, το ποσό αυτό υπολογίζεται αθροιστικά και για τους δύο συζύγους, μειώνει το φόρο μόνο εφόσον έχει περιληφθεί στην αρχική δήλωση (εμπρόθεσμη ή εκπρόθεσμη) και επιμερίζεται μεταξύ των συζύγων ανάλογα με το ύψος του εισοδήματος του καθενός που φορολογείται σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις, όπως αυτό δηλώθηκε με την αρχική δήλωση.⁶⁴

Παράδειγμα 2.2.9Α

Έστω φορολογούμενος, άγαμος καταβάλλει ετησίως για ασφάλεια ζωής το ποσό των 1.100 ευρώ. Το ποσοστό της μείωσης υπολογίζεται ως εξής: $1.100 * 10\% = 110\text{€}$.

Συνεπώς, το ποσό του φόρου που θα προκύψει με βάση την κλίμακα θα μειωθεί κατά 110 ευρώ.

Παράδειγμα 2.2.9Β

Έστω φορολογούμενος, άγαμος καταβάλλει ετησίως για ασφάλεια ζωής το ποσό των 1.800 ευρώ.

Επειδή το ποσό της δαπάνης ξεπερνά τα 1.200 ευρώ, ως ανώτερο ποσό επί του οποίου θα υπολογιστεί η μείωση του φόρου του, είναι το ποσό των 1.200 ευρώ.

Συνεπώς, το ποσό του φόρου που θα προκύψει με βάση την κλίμακα, θα μειωθεί κατά $1.200 * 10\% = 120$ ευρώ.

---

⁶⁴ www.taxheaven.gr, Άρθρα «Οδηγός για τις δαπάνες που αφαιρούνται από το φόρο ή το συνολικό εισόδημα των φορολογούμενων», Κωνσταντίνος Γραβιάς, 4.5.2012

2.2.10 Μείωση φόρου λόγω διατροφής

N.2238/1994

Με βάση αυτόν τον νόμο, το ποσό του φόρου μειώνεται κατά ποσοστό 20% για το ποσό της διατροφής που καταβάλλεται από τον ένα σύζυγο στον άλλο και επιδικάστηκε ή συμφωνήθηκε με συμβολαιογραφική πράξη. Το ποσό της διατροφής επί της οποίας υπολογίζεται η μείωση του φόρου δεν μπορεί να υπερβεί τις 3.000 ευρώ.⁶⁵

N.4024/2011

Μετά την αντικατάσταση του νόμου 2238/94 από τον νόμο 4024/11, το ποσό του φόρου που προκύπτει με βάση την κλίμακα μειώνεται κατά ποσοστό 10% του ποσού της διατροφής που καταβάλλεται από τον ένα σύζυγο στον άλλο και επιδικάστηκε ή συμφωνήθηκε με συμβολαιογραφική πράξη.

Ωστόσο, το ποσό της μείωσης δεν μπορεί να υπερβεί το ποσό των 1.500 ευρώ, ενώ το ποσό της δαπάνης μειώνει το ποσό, μόνο εφόσον έχει περιληφθεί στην αρχική ή συμπληρωματική δήλωση, είτε αυτή είναι εμπρόθεσμη είτε εκπρόθεσμη.

Παράδειγμα 2.2.10Α

Έστω ότι φορολογούμενος που κατέβαλε στη σύζυγό του ετησίως διατροφή ποσού 10.000 ευρώ.

Το ποσό της μείωσης υπολογίζεται ως εξής: $10.000 * 10\% = 1.000$.

Συνεπώς, το ποσό του φόρου που θα προκύψει με βάση την κλίμακα θα μειωθεί κατά 1.000 ευρώ.

Παράδειγμα 2.2.10Β

Έστω φορολογούμενος που κατέβαλε στη σύζυγό του ετησίως διατροφή ποσού 20.000 ευρώ.

Το ποσό του φόρου που θα προκύψει με βάση την κλίμακα υπολογίζεται ως εξής: $20.000 * 10\% = 2.000$ ευρώ, το οποίο περιορίζεται στο ανώτερο ποσό μείωσης φόρου, δηλαδή 1.500 ευρώ.

---

⁶⁵ Γεώργιος Α. Κορομηλάς, Σημειώσεις Σεμιναρίων – Φορολογικές Αλλαγές 2010-2011 «Θέματα φορολογίας εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων», εκδ. PROSVASIS, 2011

2.2.11 Μείωση φόρου σε παραμεθόριες περιοχές

Ο νόμος 2238/94 αναφέρει ότι, για τον φορολογούμενο που αποκτά εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες, εφόσον αυτός προσφέρει υπηρεσίες ή κατοικεί για εννέα (9) τουλάχιστον μήνες μέσα στο έτος που απέκτησε το εισόδημα αυτό στους Νομούς Ξάνθης, Ροδόπης, Έβρου, Λέσβου, Χίου, Σάμου και Δωδεκανήσου, καθώς και σε περιοχή των νομών Θεσπρωτίας, Ιωαννίνων, Καστοριάς, Φλώρινας, Πέλλας, Κιλκίς, Σερρών και Δράμας, η οποία περιλαμβάνεται σε ζώνη βάθους είκοσι (20) χιλιομέτρων από τη μεθοριακή γραμμή, κατά εξήντα (60) ευρώ για κάθε τέκνο που τον βαρύνει.

Ωστόσο, για την συγκεκριμένη περίπτωση μείωση του φόρου, ισχύουν τα ίδια και μετά την εφαρμογή του νόμου 4024/11. Στην περίπτωση συζύγων, αρκεί ο ένας από αυτούς να έχει τις παραπάνω προϋποθέσεις.⁶⁶

2.2.12 Μείωση φόρου λόγω δωρεών στο Δημόσιο, Ο.Τ.Α., κ.λπ.

N.2238/1994

Σύμφωνα με τον ν.2238/94, από το συνολικό εισόδημα του φορολογούμενου, αφαιρούνται κατά ποσοστό 20% τα ποσά που καταβάλλονται από τον φορολογούμενο λόγω δωρεάς στο Δημόσιο, τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, του Ιερούς Ναού, τις Ιερές Μονές του Αγίου Όρους, το Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως, τα Πατριαρχεία Αλεξανδρείας και Ιεροσολύμων, την Ιερά Μονή Σινά, τα ημεδαπά Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, τα Κρατικά και Δημοτικά Νοσηλευτικά Ιδρύματα και τα νοσοκομεία που είναι νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και επιχορηγούνται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, καθώς και το Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων.⁶⁷

N.4024/2011

Η παραπάνω δαπάνη, μεταφέρθηκε στο άρθρο 9 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, και μετά την εφαρμογή του νόμου 4024/11 ορίζεται ότι, το ποσό του φόρου που προκύπτει με βάση την κλίμακα μειώνεται κατά ποσοστό 10% των ποσών που καταβάλλονται από τον φορολογούμενο λόγω δωρεάς στο Δημόσιο, τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, το Εθνικό Ταμείο Κοινωνικής Συνοχής, τους

---

⁶⁶ www.taxheaven.gr, Άρθρα «Οδηγός για τις δαπάνες που αφαιρούνται από το φόρο ή το συνολικό εισόδημα των φορολογούμενων», Κωνσταντίνος Γραβιάς, 4.5.2012

⁶⁷ Γεώργιος Α. Κορομηλάς, Σημειώσεις Σεμιναρίων – Φορολογικές Αλλαγές 2010-2011 «Θέματα φορολογίας εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων», εκδ. PROSVASIS, 2011

ιερούς ναούς, τις ιερές μονές του Αγίου Όρους, το οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως, τα Πατριαρχεία Αλεξανδρείας και Ιεροσολύμων, την Ιερά Μονή Σινά, την Ορθόδοξη Εκκλησία της Αλβανίας, τα ημεδαπά Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, τα κρατικά και δημοτικά νοσηλευτικά ιδρύματα και τα νοσοκομεία που είναι νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και επιχορηγούνται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, καθώς και το Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων.

Το συνολικό ποσό πάνω στο οποίο υπολογίζεται η μείωση του φόρου, δεν μπορεί να υπερβεί το ποσοστό 10% του εισοδήματος που προκύπτει. Επίσης, το ποσό της δαπάνης μειώνει τον φόρο, μόνο εφόσον έχει περιληφθεί στην αρχική ή συμπληρωματική δήλωση (εμπρόθεσμη ή εκπρόθεσμη) και ταυτόχρονα, εφόσον έχουν τηρηθεί οι παρακάτω προϋποθέσεις:⁶⁸

- Το συνολικό ποσό των δωρεών και χορηγιών της περίπτωσης αυτής, πάνω στο οποίο υπολογίζεται η μείωση, δεν μπορεί να υπερβαίνει ποσοστό 10% του συνολικού εισοδήματος που φορολογείται σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις.
- Η μείωση διενεργείται εφόσον τα ποσά των δωρεών και χορηγιών υπερβαίνουν συνολικά τα 100 ευρώ.
- Όταν τα ποσά των δωρεών και χορηγιών της περίπτωσης αυτής υπερβαίνουν το ποσό των 300 ευρώ ετησίως, δεν απαιτείται να έχουν κατατεθεί τα ποσά σε ειδικό λογαριασμό του νομικού προσώπου, που πρέπει να ανοιχθεί για το σκοπό αυτόν στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ή σε τράπεζα που νόμιμα λειτουργεί στην Ελλάδα.

Παράδειγμα 2.2.12Α

Έστω φορολογούμενος με εισόδημα 20.000 ευρώ, δωρίζει σε κοινωφελές ίδρυμα το ποσό των 2.000 ευρώ και σε ιερό ναό το ποσό των 500 ευρώ. Το συνολικό ποσό της δωρεάς ανέρχεται σε 2.500 ευρώ.

Επειδή το ποσό της δωρεάς υπερβαίνει το 10% του συνολικού εισοδήματος του, δηλαδή $20.000 * 10\% = 2.000$ ευρώ, το ποσό της δωρεάς επί της οποίας θα υπολογιστεί η μείωση θα περιοριστεί στα 2.000 ευρώ.

Επομένως, το ποσό του φόρου που θα προκύψει με βάση την κλίμακα θα μειωθεί κατά: $2.000 * 10\% = 200$ ευρώ.

---

⁶⁸ www.taxheaven.gr, Άρθρα «Οδηγός για τις δαπάνες που αφαιρούνται από το φόρο ή το συνολικό εισόδημα των φορολογούμενων», Κωνσταντίνος Γραβιάς, 4.5.2012

Παράδειγμα 2.2.12B

Έστω φορολογούμενος με εισόδημα 30.000 ευρώ, δωρίζει σε κοινωφελές ίδρυμα το ποσό των 1.500 ευρώ.

Το 10% του εισοδήματός του είναι: $30.000 * 10\% = 3.000$. Άρα, το ποσό πάνω στο οποίο θα υπολογιστεί η μείωση φόρου είναι το πραγματικό ποσό που κατέβαλε ο φορολογούμενος, δηλαδή 1.500 ευρώ.

Συνεπώς, το ποσό του φόρου που θα προκύψει με βάση την κλίμακα θα μειωθεί κατά: $1.500 * 10\% = 150$ ευρώ.

2.2.13 Δωρεές ιατρικών μηχανημάτων και των ασθενοφόρων αυτοκινήτων

N.2238/1994

Στον νόμο 2238/94, αναφέρεται ότι αφαιρείται από το φόρο η αξία των ιατρικών μηχανημάτων και των ασθενοφόρων αυτοκινήτων, που μεταβιβάζονται λόγω δωρεάς στα κρατικά και δημοτικά νοσηλευτικά ιδρύματα και τα νοσοκομεία που αποτελούν νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και επιχορηγούνται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, κατά ποσοστό 20%.⁶⁹

N.4024/2011

Σε αντίθεση με τις διατάξεις του ν.2238/94, μέρος της παραπάνω δαπάνης αφαιρείται από τον φόρο και όχι από το εισόδημα. Συγκεκριμένα, το ποσό του φόρου που προκύπτει με βάση την κλίμακα, μειώνεται κατά ποσοστό 10% της αξίας των ιατρικών μηχανημάτων και των ασθενοφόρων αυτοκινήτων, λόγω δωρεάς στα κρατικά και δημοτικά νοσηλευτικά ιδρύματα και τα νοσοκομεία που αποτελούν νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και επιχορηγούνται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό.

Ως αξία των δωριζομένων ιατρικών μηχανημάτων και ασθενοφόρων οχημάτων σε περίπτωση που υπάρχουν στοιχεία (π.χ. αγορά και ταυτόχρονη δωρεά), λαμβάνεται αυτή που προκύπτει από τα στοιχεία αυτά. Σε περιπτώσεις που δεν υπάρχουν στοιχεία, τότε η αξία προσδιορίζεται από τον προϊστάμενο της Δημόσια Οικονομικής Υπηρεσίας.⁷⁰

---

⁶⁹ www.taxnews.info.gr, Νόμος Υπ.αριθ.3842 (ΦΕΚ 58^A 23.4.2010) Αποκατάσταση φορολογικής δικαιοσύνης και αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής», 27.4.2010

⁷⁰ www.taxheaven.gr, Άρθρα «Οδηγός για τις δαπάνες που αφαιρούνται από το φόρο ή το συνολικό εισόδημα των φορολογούμενων», Κωνσταντίνος Γραβιάς, 4.5.2012

2.2.14 Μείωση φόρου λόγω δωρεών σε κοινωφελή ιδρύματα, σωματεία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, κ.λπ.

N.2238/94

Σύμφωνα με τον ν.2238/94, αφαιρούνται από το φόρο του φορολογούμενου σε ποσοστό 20% τα χρηματικά ποσά που καταβάλλονται από αυτόν, λόγω δωρεάς προς τα κοινωφελή ιδρύματα, τα σωματεία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που παρέχουν υπηρεσίες εκπαίδευσης και χορηγούν υποτροφίες, τα ημεδαπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα ημεδαπά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που νόμιμα έχουν συσταθεί ή συνιστώνται και τα οποία επιδιώκουν κοινωφελείς σκοπούς, τους ερευνητικούς και τεχνολογικούς φορείς, τα ερευνητικά κέντρα που αποτελούν ημεδαπά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, καθώς και οποιοδήποτε αθλητικό σωματείο που έχει συσταθεί νόμιμα και είναι αναγνωρισμένο από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, εφόσον οι δωρεές αυτές προορίζονται για την καλλιέργεια και ανάπτυξη των ερασιτεχνικών τους τμημάτων.⁷¹

N.4024/2011

Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν.4024/11, το ποσό του φόρου που προκύπτει με βάση την κλίμακα μειώνεται κατά ποσοστό 10% των χρηματικών ποσών της παραπάνω δαπάνης.

Το ποσό της δαπάνης μειώνει το φόρο, μόνο εφόσον έχει περιληφθεί στην αρχική ή συμπληρωματική δήλωση (εμπρόθεσμη ή εκπρόθεσμη), καθώς και εφόσον έχουν τηρηθεί οι παρακάτω προϋποθέσεις:⁷²

- Όταν τα ποσά των δωρεών και των χορηγιών των περιπτώσεων αυτών υπερβαίνουν τα 300 ευρώ ετησίως, λαμβάνονται υπόψη μόνο εφόσον έχουν κατατεθεί σε ειδικό λογαριασμό του νομικού προσώπου, που πρέπει να ανοιχθεί για το σκοπό αυτόν στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ή σε τράπεζα που νόμιμα λειτουργεί στην Ελλάδα.
- Το γραμμάτιο είσπραξης της τράπεζας που εκδίδεται πρέπει να αναφέρει τα στοιχεία του δωρητή ή χορηγού και δωρεοδόχου, το ποσό της δωρεάς ή χορηγίας αριθμητικώς και ολογράφως, την ημερομηνία κατάθεσής του και την υπογραφή του δωρητή ή χορηγού κατά περίπτωση.

---

⁷¹ www.taxnews.info.gr, Νόμος Υπ.αριθ.3842 (ΦΕΚ 58^Α 23.4.2010) Αποκατάσταση φορολογικής δικαιοσύνης και αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής», 27.4.2010

⁷² www.taxheaven.gr, Άρθρα «Οδηγός για τις δαπάνες που αφαιρούνται από το φόρο ή το συνολικό εισόδημα των φορολογούμενων», Κωνσταντίνος Γραβιάς, 4.5.2012

- Η μείωση διενεργείται εφόσον τα ποσά των δωρεών και χορηγιών υπερβαίνουν συνολικά τα 100 ευρώ.
- Το συνολικό ποσό των χρηματικών δωρεών και χορηγιών της περίπτωσης αυτής, πάνω στο οποίο υπολογίζεται η μείωση δεν μπορεί να υπερβεί το ποσοστό 10% του εισοδήματος του φορολογούμενου.

2.2.15 Μείωση φόρου λόγω χορηγιών, κ.λπ.

N.2238/1994

Ο παρόν νόμος ορίζει ότι, αφαιρούνται από το φόρο τα χρηματικά ποσά που καταβάλλονται από τον φορολογούμενο μέχρι το ποσοστό 20% του συνολικού φορολογούμενου εισοδήματός του, λόγω χορηγίας προς τα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ημεδαπά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που νόμιμα υπάρχουν ή συνιστώνται, εφόσον επιδιώκουν σκοπούς πολιτιστικούς.⁷³

N.4024/2011

Σύμφωνα με τον ν.4024/11, το ποσό της παραπάνω δαπάνης αφαιρείται από τον φόρο και συγκεκριμένα, το ποσό του φόρου που προκύπτει με βάση την κλίμακα μειώνεται κατά ποσοστό 10% των χρηματικών ποσών που καταβάλλει ο φορολογούμενος για τις παραπάνω χορηγίες.

Επισημαίνεται ότι, με την έννοια των πολιτιστικών σκοπών που απαιτείται να έχουν οι χορηγίες προς τα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ημεδαπά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, εννοείται κυρίως, η καλλιέργεια, προαγωγή και διάδοση γραμμάτων, της μουσικής, του χορού, του θεάτρου, του κινηματογράφου, της ζωγραφικής, της γλυπτικής και των τεχνών γενικότερα, καθώς και η ίδρυση, επέκταση και συντήρηση των αναγνωρισμένων ιδιωτικών μουσείων, όπως τέχνης, φυσικής ιστορίας, εθνολογικών και λαογραφικών.

Το ποσό αυτής της δαπάνης μειώνει το φόρο, μόνο εφόσον έχει περιληφθεί στην αρχική ή συμπληρωματική δήλωση (εμπρόθεσμη ή εκπρόθεσμη), και εφόσον έχουν τηρηθεί οι παρακάτω προϋποθέσεις:⁷⁴

---

⁷³ www.taxnews.info.gr, Νόμος Υπ.αριθ.3842 (ΦΕΚ 58^A 23.4.2010) Αποκατάσταση φορολογικής δικαιοσύνης και αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής», 27.4.2010

⁷⁴ www.taxheaven.gr, Άρθρα «Οδηγός για τις δαπάνες που αφαιρούνται από το φόρο ή το συνολικό εισόδημα των φορολογούμενων», Κωνσταντίνος Γραβιάς, 4.5.2012

- Όταν τα ποσά των δωρεών και χορηγιών των περιπτώσεων αυτών υπερβαίνουν τα 300 ευρώ ετησίως, λαμβάνονται υπόψη μόνο εφόσον έχουν κατατεθεί σε ειδικό λογαριασμό του νομικού προσώπου, που πρέπει να ανοιχθεί για το σκοπό αυτόν στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ή σε τράπεζα που λειτουργεί νόμιμα στην Ελλάδα.
- Το γραμμάτιο εισπραξης της τράπεζας που εκδίδεται πρέπει να αναφέρει τα στοιχεία του δωρητή ή χορηγού και δωρεοδόχου, το ποσό της δωρεάς ή χορηγίας αριθμητικώς και ολογράφως, την ημερομηνία κατάθεσής του και την υπογραφή του δωρητή ή χορηγού κατά περίπτωση.
- Η μείωση διενεργείται εφόσον τα ποσά των δωρεών και χορηγιών υπερβαίνουν συνολικά τα 100 ευρώ.
- Το συνολικό ποσό των χρηματικών δωρεών και χορηγιών της περίπτωσης αυτής, πάνω στο οποίο υπολογίζεται η μείωση δεν μπορεί να υπερβεί το ποσοστό 10% του εισοδήματος του φορολογούμενου.

2.2.16 Μείωση φόρου λόγω δαπάνης για επεμβάσεις ενεργειακής αναβάθμισης ακινήτου

N.2238/1994

Ο νόμος 2238/94 ορίζει ότι ο φορολογούμενος έχει μείωση φόρου σε ποσοστό 20% επί της δαπάνης είτε για την αλλαγή εγκατάστασης χρήσης καυσίμου από πετρέλαιο σε φυσικό αέριο, είτε για νέα εγκατάσταση φυσικού αερίου, ηλιοθερμικών και φωτοβολταϊκών συστημάτων. Το ποσό που αφαιρείται δεν μπορεί να υπερβεί τα 6.000 ευρώ.⁷⁵

N.4024/2011

Σύμφωνα ωστόσο με τον νόμο 4024/11, το ποσό του φόρου που προκύπτει με βάση την κλίμακα, μειώνεται κατά ποσοστό 10% του ποσού της δαπάνης για επεμβάσεις ενεργειακής αναβάθμισης ακινήτου που εντάσσονται σε έργα επιχειρησιακού προγράμματος «Περιβάλλον – Αειφόρος Ανάπτυξη», στο πλαίσιο του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ). Η συγκεκριμένη μείωση ισχύει και για επεμβάσεις ενεργειακής αναβάθμισης ακινήτου που θα προκύψουν μετά από

---

⁷⁵ www.taxnews.info.gr, Νόμος Υπ.αριθ.3842 (ΦΕΚ 58^Α 23.4.2010) Αποκατάσταση φορολογικής δικαιοσύνης και αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής», 27.4.2010

ενεργειακή επιθεώρηση, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.3661/2008, οι οποίες αφορούν:⁷⁶

- Την αντικατάσταση του λέβητα πετρελαίου για την εγκατάσταση τηλεθέρμανσης ή για νέα εγκατάσταση τηλεθέρμανσης ή συστήματος που κάνει χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, καθώς και για παρεμβάσεις στο υφιστάμενο σύστημα, οι οποίες αφορούν σε σύστημα αντιστάθμισης στον καυστήρα/λέβητα σε συνδυασμό με αυτονομία θέρμανσης και μόνωση σωληνώσεων.
- Την αλλαγή εγκατάστασης κεντρικού κλιματισμού χρήσης καυσίμου από πετρέλαιο σε φυσικό αέριο ή για την εγκατάσταση φυσικού αερίου.
- Την αγορά ή εγκατάσταση ηλιακών συλλεκτών και για την εγκατάσταση κεντρικού κλιματισμού με χρήση ηλιακής ενέργειας.
- Την αγορά και εγκατάσταση αποκεντρωμένων συστημάτων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας που βασίζονται σε Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (φωτοβολταϊκά, μικρές ανεμογεννήτριες) και συμπαραγωγής ηλεκτρισμού και ψύξης – θέρμανσης με χρήση φυσικού αερίου ή ανανεώσιμων πηγών.
- Την θερμομόνωση σε υφιστάμενα κτίρια με τοποθέτηση διπλών θερμομονωτικών υαλοπινάκων και θερμομονωτικών πλαισίων/κουφωμάτων και τοποθέτηση θερμομόνωσης στο κέλυφος ή και στην οροφή.
- Τη δαπάνη για τη διενέργεια ενεργειακής επιθεώρησης από αρμόδιο επιθεωρητή.

Τέλος, το ποσό της δαπάνης της περίπτωσης αυτής, πάνω στην οποία υπολογίζεται η μείωση δεν μπορεί να υπερβεί το ποσό των 3.000 ευρώ.

Παράδειγμα 2.2.16Α

Έστω φορολογούμενος κατέβαλε το ποσό των 2.500 ευρώ για θερμομόνωση.

Το ποσό του φόρου που θα προκύψει με βάση την κλίμακα, θα μειωθεί κατά 2.500 * 10% = 250 ευρώ.⁷⁷

---

⁷⁶ www.e-logistika.gr, ΠΟΛ 1257/11: ΚΦΕ – Έκδοση βεβαιώσεων δαπανών ενεργειακής αναβάθμισης ακινήτων υπό το πρόγραμμα «Εξοικονόμηση κατ' οίκον», Ι. Καπελήρης

⁷⁷ www.taxheaven.gr, Άρθρα «Οδηγός για τις δαπάνες που αφαιρούνται από το φόρο ή το συνολικό εισόδημα των φορολογούμενων», Κωνσταντίνος Γραβιάς, 4.5.2012

Παράδειγμα 2.2.16B

Έστω φορολογούμενος κατέβαλε το ποσό των 10.500 ευρώ για εγκατάσταση φωτοβολταϊκού συστήματος στη στέγη της κατοικίας που διαμένει.

Επειδή η δαπάνη που κατέβαλε είναι 10.500 ευρώ, το ποσό επί του οποίου θα υπολογιστεί η μείωση του φόρου περιορίζεται στο ανώτερο ποσό που ορίζει ο νόμος, δηλαδή 3.000 ευρώ.

Συνεπώς, το ποσό του φόρου που θα προκύψει με βάση την κλίμακα θα μειωθεί κατά $3.000 * 10\% = 300$ ευρώ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΔΙΚΑΙΟΤΗΤΑ Ν.4024/11 ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟΝ ΚΩΔΙΚΑ

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Με την ψήφιση του ν.4024/11 επήλθαν σημαντικές αλλαγές στον τρόπο και το ύψος φορολογίας των εισοδημάτων των φυσικών προσώπων. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα έρευνας που διεξήχθη στο πλαίσιο του 2^{ου} Πανελληνίου Επιστημονικού Συνεδρίου του Ινστιτούτου Οικονομικών και Φορολογικών Μελετών, εννέα στους δέκα φορολογούμενους δηλώνουν ότι, το φορολογικό σύστημα στην Ελλάδα δεν είναι καθόλου σταθερό, ενώ 8 στους 10 δηλώνουν ότι είναι αναξιόπιστο και δεν αποδίδει κοινωνική δικαιοσύνη. Επίσης, το 74% των ερωτηθέντων απάντησε ότι το φορολογικό σύστημα είναι αναποτελεσματικό, το 71,4% ότι είναι αδιαφανές και το 84,4% ότι δεν ευνοεί την ανταγωνιστικότητα.⁷⁸

Έτσι, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων θεωρεί ότι, το υπάρχον φορολογικό σύστημα δεν διαθέτει ή διαθέτει σε ελάχιστο βαθμό τα χαρακτηριστικά εκείνα, τα οποία απαιτούνται, έτσι ώστε να είναι δίκαιο και αποδοτικό.

Συγκεκριμένα, με την εφαρμογή του ν.4024/11 μειώνονται οι φοροαπαλλαγές που είχε τα προηγούμενα έτη ο φορολογούμενος, πράγμα που οδηγεί σε δραστική μείωση των επιστροφών φόρων που θα λάβουν οι φορολογούμενοι το 2012.

Εδικά, επιβάλλεται πιο επιβαρυντική φορολογική κλίμακα για όλους τους φορολογούμενους. Ο αριθμός των φορολογικών κλιμακίων μειώνεται από 10 σε 8 και μέσω αλλαγών, και στους φορολογικούς συντελεστές επέρχεται αύξηση της φορολογικής επιβάρυνσης. Είναι χαρακτηριστικό ότι για τον φορολογούμενο με εισόδημα 16.000 ευρώ, ο φόρος εισοδήματος αυξάνεται κατά 300 ευρώ, για έναν φορολογούμενο με εισόδημα 26.000 ευρώ αυξάνεται κατά 320 ευρώ και για έναν φορολογούμενο με εισόδημα 40.000 ευρώ, ο φόρος εισοδήματος αυξάνεται κατά 420 ευρώ. Να σημειωθεί ότι, αν ο υπολογισμός γίνει με την φορολογική κλίμακα που ίσχυε το 2010 (με αφορολόγητο 12.000 ευρώ), οι προηγούμενες επιβαρύνσεις αυξάνονται κατά 400 ευρώ επιπλέον.⁷⁹

---

⁷⁸ www.tovima.gr, Άρθρο «Στοιχεία «σοκ» για τον ελληνικό φορολογικό σύστημα», Ντίνος Σιαμόπουλος, 12/11/2011

⁷⁹ www.capital.gr, Άρθρο «Νέα πιο επιβαρυντική κλίμακα – Φοροαπαλλαγές με το σταγονόμετρο», 7.10.2011

Επιπλέον, όλες οι φοροαπαλλαγές υπολογίζονται πλέον με συντελεστή έκπτωσης από το φόρο 10% ανεξαρτήτως του ύψους του εισοδήματος του φορολογούμενου και καταργείται πλήρως κάθε έκπτωση δαπανών από το εισόδημα. Είναι χαρακτηριστικό ότι σε αυτό περιλαμβάνονται ενδεικτικά οι δαπάνες για τόκους στεγαστικών δανείων, με τα οποία αποκτάται η πρώτη κατοικία, τα έξοδα νοσοκομειακής περίθαλψης, το ενοίκιο κύριας κατοικίας, η δαπάνη για φροντιστήρια, οι εισφορές που καταβάλλονται σε ταμεία ασφάλισης και άλλα.

Για τους φορολογούμενους ηλικίας κάτω των 30 ετών και άνω των 65, το αφορολόγητο μειώνεται στα 9.000 ευρώ από τα 12.000 ευρώ που ίσχυε. Για τους υπόλοιπους φορολογούμενους, το αφορολόγητο όριο μειώνεται στις 5.000 ευρώ. Στο τμήμα του εισοδήματος που πλέον φορολογείται, μετά τη μείωση του αφορολόγητου ορίου, ορίζεται φορολογικός συντελεστής 10%. Η παρακράτηση φόρου με το νέο αφορολόγητο ξεκινάει από 1^η Ιανουαρίου 2010, αλλά το νέο μειωμένο αφορολόγητο όπως και όλες οι φορολογικές διατάξεις ισχύουν από 1.1.2011. αυτό σημαίνει ότι, ο αυξημένος φόρος λόγω της μείωσης του αφορολόγητου ορίου θα εισπραχθεί με την εκκαθάριση των φορολογικών δηλώσεων του 2012. Το αφορολόγητο όριο αυξάνεται κατά 2.000 ευρώ για κάθε τέκνο από τα δύο πρώτα του φορολογούμενου που τον βαρύνουν και κατά 3.000 ευρώ για κάθε επόμενο τέκνο.⁸⁰

Παρακάτω, αναλύεται η μείωση του φόρου λόγω δαπανών την εφαρμογή του ν.4024/11, συγκριτικά με τις διατάξεις του προηγούμενου φορολογικού καθεστώτος, με σκοπό να φανεί όσο το δυνατόν αρτιότερα, η αδικία που επιβάλλεται στους φορολογούμενους με τις νέες διατάξεις.⁸¹

Μεταβολές στη Φ.Ε. με τον ν.4024/2011

Προηγούμενο καθεστώς

Τα έξοδα ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης του φορολογούμενου και των λοιπών προσώπων που τον βαρύνουν

Εξέπιπτε κατά 20%, ενώ το ποσό της μείωσης δεν μπορούσε να υπερβεί τις 6.000€.

εκπίπτουν σε ποσοστό 10%, ενώ το ποσό της μείωσης δεν μπορεί να υπερβεί τις 3.000€.

Το ποσό του μισθώματος που καταβάλλεται

Εξέπιπτε κατά 20%, ενώ η δαπάνη

---

⁸⁰ www.capital.gr, Άρθρο «Νέα πιο επιβαρυντική κλίμακα – Φοροαπαλλαγές με το σταγονόμετρο», 7.10.2011

⁸¹ www.reviews.in.gr, Άρθρο «Το νέο φορολογικό τοπίο μετά τις τελευταίες αλλαγές στη Φορολογία Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων», Νικόλαος Παπαγιάννης, 15.11.2011

ετησίως για κύρια κατοικία του επί της οποίας υπολογίζεται η μείωση φορολογούμενου και της οικογένειάς του δεν μπορούσε να υπερβεί τα 800€. εκπίπτει κατά 10%, ενώ η δαπάνη επί της οποίας υπολογίζεται η μείωση δεν μπορεί να υπερβεί τα 1.000€

Η δαπάνη για παράδοση κατ' οίκον Εξέπιπτε κατά 20%, ενώ η δαπάνη ιδιαίτερων μαθημάτων ή για φροντιστήρια επί της οποίας υπολογίζεται η μείωση οποιασδήποτε αναγνωρισμένης δεν μπορούσε να υπερβεί τα 800€. εκπαιδευτικής βαθμίδας ή ξένων γλωσσών, η οποία καταβάλλει ο φορολογούμενος ετησίως για κάθε τέκνο που τον βαρύνει ή για τον ίδιο, εκπίπτει κατά 10%, ενώ η δαπάνη επί της οποίας υπολογίζεται η μείωση δεν μπορεί να υπερβεί τα 1.000€.

Το ποσό των δεδουλευμένων τόκων που Εξέπιπτε κατά 20% καταβάλλονται από τον φορολογούμενο για στεγαστικά δάνεια για απόκτηση πρώτης κατοικίας που του χορηγούνται με υποθήκη ή προσημείωση από τράπεζες, κ.λπ., από 1.1.2011 εκπίπτει κατά 10% και υπολογίζεται στους τόκους που αντιστοιχούν στο τμήμα του δανείου ως 200.000€.

Τα ασφάλιστρα ασφαλίσεων ζωής, θανάτου, Εξέπιπταν κατά 20% κ.λπ. του φορολογούμενου, της συζύγου του και των τέκνων που τους βαρύνουν, εκπίπτουν κατά 10%, ενώ το ποσό της δαπάνης ασφαλίσεων επί του οποίου υπολογίζεται η μείωση δεν μπορεί να υπερβεί τα 1.200€ για άγαμο και τα 2.400€ για οικογένεια.

Το ποσό της διατροφής που καταβάλλεται Εξέπιπτε κατά 20%, ενώ το ποσό της από τον έναν σύζυγο στον άλλο και μείωσης δεν μπορούσε να υπερβεί τις επιδικάστηκε η συμφωνήθηκε με 3.000€.

συμβολαιογραφική πράξη εκπίπτει κατά 10%, ενώ το ποσό της μείωσης του φόρου δεν μπορεί να υπερβεί τα 1.500€.

Τα ποσά που καταβάλλονται λόγω δωρεάς στο Δημόσιο, στους Ο.Τ.Α. κ.λπ., εκπίπτουν κατά 10%, ενώ το συνολικό ποσό των δωρεών και χορηγιών της περίπτωσης αυτής επί του οποίου υπολογίζεται η μείωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το 10% του συνολικού εισοδήματος.

Το ποσό της δαπάνης για επεμβάσεις ενεργειακής αναβάθμισης ακινήτου (αντικατάσταση του λέβητα πετρελαίου για την εγκατάσταση τηλεθέρμανσης κ.λπ.), εκπίπτει κατά 10%, με το ποσό της δαπάνης επί της οποίας υπολογίζεται η μείωση να μην μπορεί να υπερβεί το ποσό των 3.000€.

Το ποσό της δαπάνης των εισφορών που καταβάλλονται από τον φορολογούμενο σε ταμεία ασφάλισής του, εφόσον η καταβολή τους είναι υποχρεωτική απλό το νόμο, καθώς και το ποσό των καταβαλλόμενων εισφορών στις περιπτώσεις προαιρετικής ασφάλισής του σε ταμεία που έχουν συσταθεί με νόμο, εκπίπτει κατά 10%.

Οι παραπάνω μειώσεις φόρου μεταβλήθηκαν δυσμενώς για τους φορολογούμενους και σε συνδυασμό με την μεγάλη αύξηση στις αντικειμενικές δαπάνες και υπηρεσίες που έγινε με τον προηγούμενο φορολογικό νόμο, η φορολογική επιβάρυνση έχει αυξηθεί υπερβολικά σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα.⁸²

---

⁸² www.reviews.in.gr, Άρθρο «Το νέο φορολογικό τοπίο μετά τις τελευταίες αλλαγές στη Φορολογία Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων», Νικόλαος Παπαγιάννης, 15.11.2011

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΚΩΔΙΚΑΣ ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Ο Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων (Κ.Β.Σ) ισχύει από το 1952. Δημιουργήθηκε με σκοπό την ομαλή και νόμιμη λειτουργία της αγοράς, ως προς την εμφάνιση των ακαθάριστων εσόδων και των καθαρών κερδών των επιχειρήσεων, με βάση τα οποία έπρεπε να φορολογηθούν. Σε κάποιο βαθμό οι διατάξεις του Κ.Β.Σ λειτούργησαν αποτελεσματικά.

Μέχρι τότε, ως προς την τήρηση λογιστικών βιβλίων, ίσχυε ο εμπορικός νόμος και άλλα διατάγματα που οι περισσότεροι, προπαντός οι μικρομεσαίοι, δεν τα εφάρμοζαν. Με την καθιέρωση του Κ.Β.Σ., οι επιχειρήσεις συνειδητοποίησαν ότι πρέπει να τηρούν λογιστικά βιβλία, όχι μόνο για την σωστή παρουσίαση των αποτελεσμάτων, αλλά και για την παρακολούθηση μέσω αυτών, της πορείας των εργασιών τους.⁸³

Ωστόσο, μέσα στις αλλαγές που γίνονται στο φορολογικό τοπίο της χώρας, είναι και αυτή της κατάργησης του Κ.Β.Σ. με στόχο τον εκσυγχρονισμό και την απλοποίηση του φορολογικού συστήματος.⁸⁴

Με τον νέο Κώδικα Απεικόνισης Συναλλαγών (Κ.Α.Σ.), οι επιχειρηματίες απαλλάσσονται από τον εφιάλτη της απόρριψης των βιβλίων τους και τα πρόστιμα όχι μόνο παύουν να είναι εξοντωτικά, αλλά παρέχεται στους «συνεπείς» παραβάτες και μόνους επιστροφής μέρους αυτών, κάτι που συμβαίνει για πρώτη φορά στην Ελλάδα. Μπόνους μειωμένων προστίμων αποκτούν και όσοι έχουν εντοπισθεί με τον παραδοσιακό Κ.Β.Σ. να παραβατούν, καθώς αποκτούν την δυνατότητα αυτόματης ένταξης στις νέες ρυθμίσεις. Από την άλλη πλευρά, συνυπεύθυνοι για παραβάσεις μη έκδοσης αποδείξεων καθίστανται και οι καταναλωτές.

Η κατάργηση του Κώδικα αποτελούσε πάγιο αίτημα της αγοράς εδώ και πολλά χρόνια, κάτι το οποίο είχε επίσης εδώ και καιρό ενστερνιστεί και η πολιτεία, πλην όμως, η αντικατάστασή του απαιτούσε αλλαγή μία προς μία όλων των

---

⁸³ www.tovima.gr, Άρθρο «Αντίστροφη μέτρηση για την κατάργηση του Κ.Β.Σ.», Βασίλης Κορκίδης (πρόεδρος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Εμπόρων – ΕΕΣΕ), 4.4.2011

⁸⁴ www.kerdos.gr, Άρθρο «Αμέσου προτεραιότητας η κατάργηση του Κ.Β.Σ.», Δ. Τσουπαρόπουλος – Γ. Τριανταφύλλου, 15.11.2011

υφιστάμενων διατάξεων σε συνδυασμό με την αναμόρφωση του φορολογικού συστήματος και του ελεγκτικού μηχανισμού που μόλις τώρα καθίσταται εφικτό.⁸⁵

Όπως προαναφέρθηκε, με τις αλλαγές που προωθούνται, καθιερώνεται ένα «point system» για τις φορολογικές παραβάσεις με σημαντικότερα στοιχεία τη μη απόρριψη των βιβλίων, τα ελαστικότερα πρόστιμα για τυπικές παραβάσεις, ενώ για πρώτη φορά θεσπίζονται και «κίνητρα συμμόρφωσης». Παράλληλα, εντάσσονται στο κυνήγι της φοροδιαφυγής και οι πολίτες, οι οποίοι απειλούνται με την επιβολή προστίμου 100 ευρώ στην περίπτωση που συλλαμβάνονται από το ΣΔΟΕ να μην ζητούν απόδειξη για τις αγορές που πραγματοποίησαν.

Οι παραβάτες που θα πληρώνουν τα πρόστιμα θα δικαιούνται επιστροφής ποσού, το οποίο θα αντιστοιχεί στο 30% του αρχικού προστίμου. Σε περίπτωση συμβιβασμού, το ίδιο πρόστιμο μειώνεται κατά 60% στην εφάπαξ πληρωμή και 40% αν καταβληθεί σε δόσεις. Σύμφωνα λοιπόν με τις νέες διατάξεις:

- Καθιερώνεται αντικειμενικό σύστημα προσδιορισμού των προστίμων.
- Σε περίπτωση μη έκδοσης ή ανακριβούς έκδοσης των στοιχείων που έχει ως αποτέλεσμα την απόκρυψη της συναλλαγής ή μέρους αυτής ή αποκρυφθείσα αξία, είναι μεγαλύτερη των 5.000 ευρώ επιβάλλεται πρόστιμο για κάθε παράβαση ίσο με το 25% της συναλλαγής ή μέρους αυτής που υποκρύφθηκε.
- Η έκδοση πλαστών ή εικονικών φορολογικών στοιχείων και η λήψη εικονικών, η νόθευση αυτών, καθώς και η καταχώρηση στα βιβλία αγορών ή εξόδων που δεν έχουν πραγματοποιηθεί και δεν έχει εκδοθεί φορολογικό στοιχείο, συνιστά ιδιαίζουσα φορολογική παράβαση και επισύρει πρόστιμο ίσο με το 30% της αξίας κάθε στοιχείου ή καταχώρησης μη συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ, εφόσον αυτή είναι μεγαλύτερη των 5.000 ευρώ.
- Οι φορολογούμενοι που θα καταβάλλουν το σύνολο των προστίμων, θα λαμβάνουν επιστροφή το 30% του ποσού που έχει καταβληθεί.⁸⁶

Οι διατάξεις του Προεδρικού Διατάγματος 186/1992 «Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων», με τις οποίες ορίζονται οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των επιτηδευματιών, σχετικά με την τήρηση των Βιβλίων και την έκδοση των Στοιχείων

---

⁸⁵ www.epityxiacom.blogspot.gr, Άρθρο «Τι αλλάζει στα φορολογικά με την κατάργηση του Κ.Β.Σ.», Πηγή: Κέρδος, 3.12.2011

⁸⁶ www.kerdos.gr, Άρθρο «Αμέσου προτεραιότητας η κατάργηση του Κ.Β.Σ.», Δ. Τσουπαρόπουλος – Γ. Τριανταφύλλου, 15.11.2011

για την εκπλήρωση των φορολογικών υποχρεώσεων, παύουν να ισχύουν στο σύνολό τους από την 1^η Ιανουαρίου 2012. Ωστόσο, σύμφωνα με την Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου της 16^{ης} Δεκεμβρίου 2011 (ΦΕΚ Α' 262/16.12.2011) με τίτλο «Κατεπείγοντα μέτρα εφαρμογής του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012-2015 και του Κρατικού Προϋπολογισμού έτους 2011», οι διατάξεις του Κ.Β.Σ. ισχύουν και από 1.1.2012 μέχρι την κατάργησή του και την ενσωμάτωση του νέου Κώδικα Απεικόνισης Συναλλαγών (Κ.Α.Σ.) στον ν.2238/1994. Συνεπώς, δεν δημιουργείται κανένα πρόβλημα στις συναλλαγές των επιχειρήσεων και των ιδιωτών από την 1^η Ιανουαρίου 2012, οι οποίες διέπονται από τις διατάξεις του υφιστάμενου προεδρικού διατάγματος 186/1992.⁸⁷

---

⁸⁷ www.e-boss.gr, Άρθρο «Ο Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων (Κ.Β.Σ.) ισχύει μέχρι την κατάργησή του», Κωνσταντίνος Δημ. Γραβιάς, 22.12.2011

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η Ελλάδα, από το 2009 βρίσκεται σε κατάσταση οικονομικής ύφεσης. Η πολιτεία σε συνεργασία με τους Ευρωπαίους δανειστές της, έχει συνάψει ορισμένες συμβάσεις, τα λεγόμενα «Μνημόνια», μέσω των οποίων γίνεται προσπάθεια να αποπληρωθεί το χρέος της χώρας και να επανέλθει η ανάπτυξη.

Την 27.10.2011 δημοσιεύτηκε το πολυνομοσχέδιο και συγκεκριμένα ο νόμος 4024/2011, ο οποίος έγινε και επίσημα νόμος του κράτους με θέμα «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενιαίο μισθολόγιο-βαθμολόγιο, εργασιακή εφεδρεία και άλλες διατάξεις εφαρμογής του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015».

Σύμφωνα με τον νόμο 4024/2011, οι σημαντικότερες αλλαγές στο φορολογικό σύστημα της Ελλάδας, είναι οι παρακάτω:⁸⁸

1. Καταργούνται όλες οι εκπτώσεις δαπανών του άρθρου 8 του ν.2238/1994 από το εισόδημα και θα αφαιρούνται μόνο από τον φόρο.
2. Επανακαθορίζεται η κλίμακα φορολογίας, με μείωση των κλιμακίων από 10 σε 8.
3. Μειώνεται το αφορολόγητο στα 5.000 ευρώ από 12.000 ευρώ για όλους και για τους νέους μέχρι 30 ετών και τους συνταξιούχους άνω των 65 ετών στα 9.000 ευρώ από 12.000 ευρώ.
4. Αυξάνεται το επιπλέον αφορολόγητο στις 2.000 ευρώ (από 1.500 ευρώ που ήταν το 2011) για καθένα από τα δύο πρώτα τέκνα του φορολογούμενου.
5. Μειώνεται το αφορολόγητο για όσους έχουν τρία τέκνα (τρίτεκνους) σε 12.000 ευρώ από 23.500 ευρώ που ήταν το 2011.
6. Απαιτούνται αποδείξεις για τα εισοδήματα του 2011 ίσες με το 25% του εισοδήματος και μέχρι 6.000 ευρώ. Αν δεν προσκομισθούν όλες, επιβάλλεται φόρος 10% επί της διαφοράς.
7. Έρχονται αλλαγές στις φοροαπαλλαγές και εκπίπτουν από τον φόρο το 10% (αντί του 20%) των κάτωθι δαπανών:
  - Των εξόδων ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης, με ανώτερο όριο τα 3.000 ευρώ.

---

⁸⁸ www.tax-profit.gr, Άρθρο «Ανάλυση του Νόμου 4024 (Το Πολυνομοσχέδιο)», Κοκολάκης Κ. Γρηγόρης

- Των μισθωμάτων που καταβάλλονται ετησίως για κύρια κατοικία του φορολογούμενου και της οικογένειάς του, με ανώτερο όριο τα 1.000 ευρώ.
- Της δαπάνης για φροντιστήρια και ιδιαίτερα μαθήματα, με ανώτερο όριο τα 1.000 ευρώ.
- Των δεδουλευμένων τόκων δανείων που λαμβάνονται για αγορά πρώτης κατοικίας.
- Των δεδουλευμένων τόκων δανείων που λαμβάνονται για αναστήλωση, επισκευή, συντήρηση ή εξωραϊσμό διατηρητέων κτισμάτων.
- Των ασφαλιστρών ζωής, ασθένειας, θανάτου, προσωπικών ατυχημάτων και ασθένειας, με ανώτερο όριο τα 1.200 ευρώ για τον άγαμο και τα 2.400 ευρώ για τον έγγαμο.
- Της διατροφής που καταβάλλεται από τον ένα σύζυγο στον άλλο, με ανώτερο όριο τα 1.500 ευρώ.
- Των ποσών που καταβάλλονται λόγω δωρεάς στο Δημόσιο, ΟΤΑ, κ.λπ.
- Της αξίας των δωριζόμενων ιατρικών μηχανημάτων και των ασθενοφόρων.
- Των ποσών που καταβάλλονται λόγω δωρεάς προς τα κοινωφελή ιδρύματα, τα σωματεία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που παρέχουν υπηρεσίες εκπαίδευσης και χορηγούν υποτροφίες κ.λπ., καθώς και των ποσών που καταβάλλονται λόγω χορηγίας προς τα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ημεδαπά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, εφόσον επιδιώκουν σκοπούς πολιτιστικούς. Η μείωση δεν μπορεί να υπερβεί το 10% του εισοδήματος.
- Των ποσών που καταβάλλονται για ενεργειακή αναβάθμιση ακινήτου, με ανώτερο όριο τα 3.000 ευρώ.
- Των εισφορών που καταβάλλονται σε ταμεία ασφάλισης, με ανώτερο όριο τα 1.000 ευρώ.

8. Επανέρχεται ο συμπληρωματικός φόρος στα ακίνητα στα φυσικά πρόσωπα με συντελεστή 1,5%. Εάν η επιφάνεια υπερβαίνει τα 300 τμ. αυξάνεται στο 3%.

9. Αυξάνεται στο 10% από 5% ο φόρος του πρώτου κλιμακίου για όσους κατοικούν στην αλλοδαπή και αποκτούν εισόδημα στην Ελλάδα.

10. Ρυθμίζεται ο τρόπος παρακράτησης έναντι της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης, που διενεργείται από τους εργοδότες στο εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες που αποκτούν οι αμειβόμενοι με μηνιαίο μισθό, οι συνταξιούχοι από φορείς κύριας

ασφάλισης, οι αμειβόμενοι με ημερομίσθιο, οι οποίοι παρέχουν υπηρεσίες με σχέση μίσθωσης εργασίας. Η παρακράτηση που διενεργείται στο εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες έναντι της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης θα εφαρμοστεί για εισοδήματα που αποκτώνται από 1.1.2012 μέχρι και 31.12.2014.

11. Διευκρινίζεται ότι, η ειδική εισφορά αλληλεγγύης φυσικών προσώπων, ως έκτακτος φόρος, δεν εκπίπτει από το συνολικό εισόδημα ή από το φόρο της κλίμακας του άρθρου 9 του Κ.Φ.Ε.

12. Καταργείται η απαλλαγή ποσού εισοδήματος 30.000 ευρώ που είχαν επιτηδευματίες μέχρι 35 ετών για τρία έτη.

13. Τέλος, ορίζεται η αποκλειστική αρμοδιότητα Επιτροπής, προκειμένου για φορολογικές διαφορές που υπερβαίνουν το ποσό των 300.000 ευρώ.⁸⁹

Η θέσπιση του νόμου 4024/2011, αποτελεί για την πολιτεία μία δίοδο σταδιακής μείωσης του ελλείμματος της χώρας, μείωσης του δημοσίου χρέους και της επαναφοράς της σε στάδιο ανάπτυξης. Ωστόσο, για τους περισσότερους πολίτες, οι παραπάνω διατάξεις είναι άδικες και ανακριβείς.

«Η θέσπιση από το κράτος αλληπάλληλων φορολογικών νόμων, που μόνο στόχο έχουν την είσπραξη ολοένα και υψηλότερων φόρων για την κάλυψη δημοσιονομικών αστοχιών στον προϋπολογισμό, έχει οδηγήσει στην έλλειψη παντελούς αξιοπιστίας σε όλο το εύρος της φορολογικής νομοθεσίας. Η προσήλωση στον εσφαλμένο αυτό στόχο, έχει οδηγήσει στην κατάρρευση των φορολογικών μηχανισμών, στην αύξηση του παραεμπορίου, στην μείωση των επενδύσεων και σε πληθώρα άλλων δυσλειτουργιών».⁹⁰

Η δημιουργία ενός αξιοκρατικού φορολογικού συστήματος είναι καίριας σημασίας για την εύρυθμη λειτουργία του συνόλου της οικονομίας και για την δίκαιη κατανομή των βαρών. Βασική προϋπόθεση για την ορθή λειτουργία του συστήματος είναι η εμπέδωση από τους πολίτες της έννοιας της φορολογικής συνείδησης. Για την θεμελίωση της φορολογικής συνείδησης είναι απαραίτητη η εδραίωση μηχανισμών που εξασφαλίζουν την κοινωνική δικαιοσύνη στην κατανομή φόρων, την αποτελεσματική χρησιμοποίησή του, αλλά και συμβάλλουν στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας.

---

⁸⁹ www.tax-profit.gr, Άρθρο «Ανάλυση του Νόμου 4024 (Το Πολυνομοσχέδιο)», Κοκολάκης Κ. Γρηγόρης

⁹⁰ www.protovoulia-politon.gr, Πρωτοβουλία Πολιτών, Άρθρο «Δίκαιο φορολογικό σύστημα»
Οι παραπάνω στόχοι είναι οι απόψεις των πολιτών σχετικά με ένα δίκαιο φορολογικό σύστημα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλία

1. Αναστόπουλος Ι.Δ. – Φορτσάκης Θ.Π., «Φορολογικό Δίκαιο», εκδ. Σακκούλα, Κομοτηνή, 2003
2. Θεοχαρόπουλος Λ., «Φορολογικό Δίκαιο», Γενικό Μέρος, Θεσσαλονίκη, 2002
3. Κορομηλάς Α. Γεώργιος, Σημειώσεις Σεμιναρίων – Φορολογικές Αλλαγές 2010-2011 «Θέματα φορολογίας εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων», εκδ. PROSVASIS, 2011
4. Φλώρος Αριστείδης, «Φορολογική Λογιστική – Φορολογία Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων – Λογιστική και Πρακτική Αντιμετώπιση», εκδ. Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα, Σεπτέμβριος 2009

Αρθρογραφία

1. www.capital.gr, Άρθρο «Νέα πιο επιβαρυντική κλίμακα – Φοροαλλαγές με το σταγονόμετρο», 7.10.2011
2. www.docman.gr, Α.Ν. 2039/19/24 Οκτ. 1939 (ΦΕΚ Α' 455)
3. www.dsanet.gr, Νόμος 3283/2004 – (ΦΕΚ 210/Α/2.11.2001) «Ανώνυμες εταιρίες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων, οργανισμοί συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες, αμοιβαία κεφάλαια και άλλες διατάξεις»
4. www.ekdd.gr, Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, Τελική Εργασία «Η κατανομή του βάρους της άμεσης φορολογίας στην Ελλάδα, 1993-2003», Σιώζος Κωνσταντίνος, Αθήνα 2004
5. www.el.wikipedia.org, «Φορολογία»
6. www.epityxiacom.blogspot.gr, Άρθρο «Τι αλλάζει στα φορολογικά με την κατάργηση του Κ.Β.Σ.», Πηγή: Κέρδος, 3.12.2011
7. www.et.gr, Νόμος υπ' αριθμ. 4024/2011 «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενιαίο μισθολόγιο – βαθμολόγιο, εργασιακή εφεδρεία και άλλες διατάξεις εφαρμογής του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015», Άρθρο 38 «Υπολογισμός και καταβολή φόρου Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων»

8. www.e-boss.gr, Άρθρο «Ο Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων (Κ.Β.Σ.) ισχύει μέχρι την κατάργησή του», Κωνσταντίνος Δημ. Γραβιάς, 22.12.2011
9. www.e-boss.gr, Άρθρο «Ο ρόλος του ΚΒΣ στο φορολογικό σύστημα και η αναγκαία αντικατάστασή του με συναφείς διατάξεις», Ι.Ν. Σώρρος, 23.12.2011
10. www.e-boss.gr, Άρθρο 2 §2 «Υπόχρεοι σε τήρηση βιβλίων και στοιχείων», Προεδρικό διάταγμα υπ' αριθ. 186/1992 «Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων»
11. www.e-logistika.gr, ΠΟΛ 1257/11: ΚΦΕ – Έκδοση βεβαιώσεων δαπανών ενεργειακής αναβάθμισης ακινήτων υπό το πρόγραμμα «Εξοικονόμηση κατ' οίκον», Ι. Καπελήρης
12. www.forin.gr, Νόμος 2778/1999 - (ΦΕΚ 295 Α') «Αμοιβαία κεφάλαια ακίνητης περιουσίας – Εταιρίες επενδύσεων σε ακίνητη περιουσία και άλλες διατάξεις»
13. www.iobe.gr, Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, «Η Ελληνική Οικονομία 2/10», Αρ. Τεύχους 60, Ιούλιος 2010
14. www.kerdos.gr, Άρθρο «Αμέσως προτεραιότητας η κατάργησή του Κ.Β.Σ.», Δ. Τσουπαρόπουλος – Γ. Τριανταφύλλου, 15.11.2011
15. www.leftlab.gr, Επιτροπή μελετών και τεκμηρίωσης, «Ανάλυση και κριτική στο άρθρο 38 του νομοσχεδίου «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενιαίο μισθολογιο-βαθμολογίο, εργασιακή εφεδρεία και άλλες διατάξεις»», Άγγελος Κούρος, 10.10.2011
16. www.nomotelia.gr, Φορολογικές ρυθμίσεις με τον ν.4024/2011, Άρθρο 38 «Υπολογισμός και καταβολή φόρου Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων» και Άρθρο 9 «Υπολογισμός και καταβολή φόρου»
17. www.nomothesia.ependyseis.gr, Νόμος 2238/1994 «Κύρωση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος» (ΦΕΚ Α' 151/19.9.1994)
18. www.plironodikaia.gr, Άρθρο «Η Φιλοσοφία», 5.7.2012
19. www.protonoulia-politon.gr, Πρωτοβουλία Πολιτών, Άρθρο «Δίκαιο φορολογικό σύστημα»
Οι παραπάνω στόχοι είναι οι απόψεις των πολιτών σχετικά με ένα δίκαιο φορολογικό σύστημα.
20. www.reviews.in.gr, Άρθρο «Το νέο φορολογικό τοπίο μετά τις τελευταίες αλλαγές στη Φορολογία Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων», Νικόλαος Παπαγιάννης, 15.11.2011

21. www.satoe.gr, Νόμος Υπ' αριθ. 1892/1990 (ΦΕΚ 101 Α'), «Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις», Άρθρο 63 «Μέτρα για το δημογραφικό πρόβλημα» παρ.4, 31.6.1990
22. www.tanea.gr, Άρθρο «Θέματα και απαντήσεις για τον διαγωνισμό του υπουργείου οικονομικών», 14.7.2008
23. www.taxnews.info.gr, Νόμος Υπ.αριθ.3842 (ΦΕΚ 58^Α 23.4.2010) Αποκατάσταση φορολογικής δικαιοσύνης και αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής», 27.4.2010
24. www.taxheaven.gr, Νόμος υπ' αριθμ. 2238 «Κύρωση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος» (ΦΕΚ Α' 151/19.9.1994)
25. www.taxheaven.gr, Άρθρα «Οδηγός για τις δαπάνες που αφαιρούνται από το φόρο ή το συνολικό εισόδημα των φορολογούμενων», Κωνσταντίνος Γραβιάς, 4.5.2012
26. www.tax-profit.gr, Άρθρο «Ανάλυση του Νόμου 4024 (Το Πολυνομοσχέδιο)», Κοκολάκης Κ. Γρηγόρης
27. www.tovima.gr, Άρθρο «Ανάληψη και άδικη για τα χαμηλά ειλικρινή εισοδήματα η οριζόντια εφαρμογή των τεκμηρίων», Γεώργιος Κρανάς, 6.3.2012
28. www.tovima.gr, Άρθρο «Αντίστροφη μέτρηση για την κατάργηση του Κ.Β.Σ.», Βασίλης Κορκίδης (πρόεδρος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Εμπόρων – ΕΕΣΕ), 4.4.2011
29. www.tovima.gr, Άρθρο «Οικονομική κρίση στην Ελλάδα: πώς οι αποτυχημένες νεοφιλελεύθερες πολιτικές εφαρμόζονται στην Ευρώπη», Κεσίδου Έφη, 13.2.2012
30. www.tovima.gr, Άρθρο «Ποιους φόρους θέλουμε», Ιωάννης Κ. Σιωμόπουλος. 6.12.1998
31. www.tovima.gr, Άρθρο «Στοιχεία «σοκ» για τον ελληνικό φορολογικό σύστημα», Ντίνος Σιωμόπουλος, 12/11/2011